

Bohemia

2015. ÁPRILIS–2016. MÁRCIUS
98 CZK • 3 EUR • 980 HUF

„ÉVKÖNYV”
„ROČENKA”

XXIII. ÉVF. 1–4. SZÁM
www.bohemiabk.hu

Bohemia. Egy ország neve, Csehországé. És egy társaságé, a cseh kultúra magyarországi barátainak egyesületéé. Baráti körünk 1993 nyarán alakult. Célunk, hogy – miként a hidacska Loketnél az Ohře folyón vagy az Erzsébet híd a Dunán – összekössünk két partot, s hogy a magunk szerény eszközeivel átjárhatóvá tegyük a távolságot két nép, két kultúra, Prága és Budapest között. Ha csatlakozni kívánsz hozzánk, minden szerdán délután örömmel várunk törzshelyünkön, a Bem sörözőben (H-1027 Budapest, Bem rkp. 49.).

Bohemia. To je jméno jedné země, Čech. A také jméno jedné společnosti spolku maďarských přátel české kultury. Náš přátelský kruh vznikl v létě 1993. Naším cílem je spojit dva břehy, tak jako dva břehy spojují mosty: mosteček u Loketu nad řekou Ohře nebo Alžbetin most nad Dunajem. Svými skromnými prostředky bychom chtěli zkrátit vzdálenost mezi dvěma národy, dvěma kulturami, mezi Prahou a Budapeští. Jestliže se chcete k nám připojit, s radostí Vás uvítáme každou středu odpoledne na našem stálém místě v Bemově pivnici (H-1027 Budapest, Bem rkp. 49.).

Névjegy:

Interjú Lucie Orbókkal,
a Cseh Centrum
új igazgatójával

Ódor Attila:

Konstantin-Cirill és Metód
emlékezete

Tomáš Mazal:

Budapesti anizksz

Tomáš Vašut:

Cseh szak Szegeden

Könyvbemutatók:

- Magyar emlékek
Csehországban
- G. A. Benda és csembaló-
szonáái

Ondrejcsák Eszter:

Anton Straka
és Szabó Lőrinc

MELLÉKLETEK:

Cseh múzeum

A Šumava királya

A Concordia 2010 kiállításáról

2015. október 14–december 9., Prágai Magyar Intézet, Pincegaléria

Andrej Németh Endre: *Geológia*
(olaj, vászon, 2014)

Andrej Németh Endre: *Tavaszi*
(olaj, vászon, 2014)

Andrej Németh Endre: *Tél*
(olaj, vászon, 2014)

Kutas Ágnes: *Hova tegyik a cipőt?*
(monotypia, 2013)

Gál Attila: *Titkos ügynökök* (farostlemez, akril, 2015)

Lőrincz Zsuzsa:
Kékhajú
(színezett drót,
2015)

Andrej Németh Endre: *Ősz* (olaj, vászon, 2014)

Interjú Lucie Orbókkal

33. old.

A Concordia 2010 kiállításáról	2
Közérdekű címek, telefonszámok	4
Bohemia tagtoborzó	5
Impresszum	5
Tagnévsor 2015	6
Köszönetnyilvánítás	6
Egyesületi hírek 2015–2016 (Molnár Éva)	8
Božena Němcová újabb emlékhelye (Havasi Béla)	12
Hírek Csehországból 2015 (Molnár Éva)	13
Sport hírek Csehországból 2015 (Molnár Éva)	22
Cseh kisváros: Nový Jičín (Zachár Ottó)	24
Cseh kulturális évfordulók 2016-ban (G. Kovács László)	26
Václav Havel versei (Fordítás: G. Kovács László)	28
Konstantin-Cirill és Metód (Ódor Attila László)	29
A Budapesti Cseh Centrum 2015/2016. évi programjaiból	31
Névjegye: Interjú Lucie Orbókkal (Polgár László)	33
Bohemia farsang 2016 (Fotó: Mudrák Gabi, Zachár Ottó)	36
A Prágai Magyar Intézet 2015–2016. évi programjaiból	37
Receptek (Molnár Éva)	38
Švejk és a (be)vándorlók (Polgár László)	39
Magyar emlékek Csehországban (Simén András)	40
Georg Anton Benda és korai csembalószonátái (Martina Fialková, fordítás: Svoboda Róbert)	41
Prágai levél: Café Louvre (Martina Fialková, fordítás: Molnár Éva)	42
Budapesti anizsz cseh szemmel (Tomáš Mazal, fordítás: Polgár László)	44
Piac Budapesten (Tomáš Mazal, fordítás: Polgár László)	45
Cseh nyelv Szegeden (Tomáš Vašut, fordítás: Tölgyesi Tamás)	46
Hraballal Budapesten 2015-ben is (Polgár László)	48
Első nymburki sörünnap 2015 (Polgár László)	49
Memorial Matěje Kuděje (Polgár László)	50
Anton Straka és Szabó Lőrinc – konferencia és kiállítás (Ondrejcsák Eszter)	52
Plzeň – Európa kulturális fővárosa, 2015 (Polgár László)	56
Hírünk a világban	58
Barátainkról, barátainktól	58
A szerkesztőség postaládájából	60
In memoriam: Bárdos Attila, Dana Gálová	61
Václav Havel versei (Fordítás: G. Kovács László)	62
A Concordia 2010 kiállításáról (Fotó: Molnár Éva)	63

MELLÉKLET:

Cseh múzeum (Zachár Ottó)	
A Šumava királya (Fordítás: Hahn Zsuzsanna, G. Kovács László)	

Concordia 2010 – tvorby	2
Důležité adresy, telefonní čísla	4
Jak vstoupit do Bohemie	5
Impressum	5
Seznam členů Bohemie do r. 2015	6
Poděkování	6
Z programů spolku Bohemia v r. 2015–2016 (Eva Molnárová)	8
Pamětní sloup Boženě Němcové (Béla Havasi)	12
Zprávy z Čech v r. 2015 (Eva Molnárová)	13
Sportovní zprávy z Čech (Eva Molnárová)	22
České městečko: Nový Jičín (Ottó Zachár)	24
Významná česká kulturní výročí do r. 2016 (László G. Kovács)	26
Básně Václava Havla (překlad: László G. Kovács)	28
Cyril a Metoděj (Attila László Ódor)	29
Z programů Českého centra v Budapešti v r. 2015/2016	31
Vizitka: Reportáž s Lucií Orbók (překlad: László Polgár)	33
Masopustní zábava Bohemia 2016 (snímky: Gabi Mudrák, Ottó Zachár)	36
Maďarský institut v Praze – z programů v r. 2015/2016	37
Recepty (Eva Molnárová)	38
Švejk a (i)migranti (László Polgár)	39
Maďarské památky po České republice (András Simén)	40
Georg Anton Benda és jého sonaty pro cembalo (Martina Fialková, překlad: Robert Svoboda)	41
Dopis z Prahy: Café Louvre (Martina Fialková, překlad: Eva Molnárová)	42
Budapešťský pohled s českými očima (Tomáš Mazal, překlad: László Polgár)	44
Tržnice v Budapešti (Tomáš Mazal, překlad: László Polgár)	45
Český jazyk v Segedínu (Tomáš Vašut, překlad: Tamás Tölgyesi)	46
S Hrabalem v Budapešti (László Polgár)	48
První dočasná v nymburkském pivovaru (László Polgár)	49
Memorial Matěje Kuděje (László Polgár)	50
Anton Straka a Lőrinc Szabó – konference a výstava (Eszter Ondrejcsák)	52
Plzeň – kulturní hlavní město Evropy, 2015 (László Polgár)	56
Naše pověst ve světě	58
Zprávy o našich přátelích ve světě	58
Z poštovní schránky redakce	60
In memoriam: Attila Bárdos, Dana Gálová	61
Básně Václava Havla (překlad: László G. Kovács)	62
Concordia 2010 – ýstava v Praze (snímky: Eva Molnárová)	63

PŘÍLOHA:

České muzeum (Ottó Zachár)	46
Kráľ Šumavy (překlad: Zsuzsanna Hahn, László G. Kovács)	48

Cseh nyelv Szegeden

str. 46.

Közérdekű címek, telefonszámok

A CSEH KÖZTÁRSASÁGBAN

Magyar Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: Pető Tibor
Pod hradbami 17,
160 00 Praha 6

tel.: +420-233-324-454
fax: +420-233-322-104
huembprg@vol.cz

www.mfa.gov.hu/kulkepviselet
/CZ/HU

Prágai Magyar Intézet

igazgató: Kiss Szemán Róbert
Rytířská 25-27, 110 00 Praha 1

tel.: +420-224-222-424
fax: +420-224-213-746
info@hunginst.cz
www.hunginst.cz

CSEHORSZÁGI MAGYAR SZERVEZETEK

Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (CSMMSZ)

Svaz Maďarů žijících
v českých zemích

elnök: Rákóczi Anna
alelnök: Szaló Béla
szervező titkár: Farkas Éva
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-271-746-932
csmmsz@volny.cz
csmmsz-praha@csmmsz.org
www.csmmsz.org

CSMMSZ

Prágai Alapszervezete

elnök: Szaló Béla
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-603-820-963
belaszalo@gmail.com

CSMMSZ

Brünni Alapszervezete

elnök: Fazekas Mónika
Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-602-742-931
tel./fax: +420-541-241-062
csmmsz-brno@csmmsz.org
www.mkic.cz

Magyar Kulturális és Információs Centrum, Brno

Nyitva: hétfő 16–18,
szerda 15–17 óra között
Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-541-241-062
info@mkic.cz
www.mkic.cz

CSMMSZ

Karlovy Vary-i Alapszervezete

elnök: Turay Erzsébet
Konečná 13, 360 05
Karlovy Vary
tel.: +420-777-334-487
phdr.peteruray@gmail.com

CSMMSZ

Lovosicei Alapszervezete

elnök: Pospíšilová Iveta
Školní 6, 410 02 Lovosice
tel.: +420-773-291-149
csmmsz-lovosice@csmmsz.org

CSMMSZ

Ostravai Alapszervezete

elnök: Rákóczi Anna
ul. 28. října 15,
702 00 Moravská Ostrava
tel.: +420-602-872-345
csmmsz-ostrava@csmmsz.org
www.madari-ostrava.cz

CSMMSZ

Plzeňi Alapszervezete

elnök: Krivánek László
K Doubravě 7, 331 51 Kaznějov
tel.: +420-777-724-806

CSMMSZ

Teplicei Alapszervezete

elnök: Kulina Ferenc
Bohosudovská 1606/18,
415 02 Teplice
tel.: +420-605-953-600
csmmsz-teplice@csmmsz.org

Rákóczi Alapítvány – A Cseh- országi Magyarok Kultúrájának és Művelődésének Fejlesztéséért

K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-271-746-932
csmmsz-praha@csmmsz.org
www.csmmsz.org

Közép-európai Stúdiomok Tanszéke – Károly Egyetem

Katedra středoevropských studií – FF UK

Celetná 20, 116 36 Praha 1
tel.: +420-224-491-410
madarstina-1@ff.cuni.cz
http://kses.ff.cuni.cz

Ady Endre Diákkör (AED) – Prága

elnök@aed.cz
www.aed.cz

Kazinczy Ferenc Diákklub (KAFEDIK) – Brno

Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-774-262-587
e-mail: kafedik@kafedik.net
www.kafedik.net

Görgey Artúr Társaság – Prága

elnök: Palágyi István György
Řež 45, 250 68 Řež
istvan.palagyi@email.cz

Csehországi Magyar Orvosok Társulata

elnök: MUDr. Dědinová Mária
Mattiolioho 3274/3, 106 00 Praha 10
tel.: +420-724-086-566
maria.dedinova@seznam.cz

Prágai Református Missziós Gyülekezet

lelkész: Éles György
www.reformata.cz

CSEHORSZÁGI MAGYAR SAJTÓ, RÁDIO

Prágai Tükör

főszerkesztő: Kokes János
K Botiči 2, 101 00 Praha 10
tel.: +420-271-746-932
csmmsz-praha@csmmsz.org
KokesJanos@seznam.cz
www.csmmsz.org

Brünni Magyar Futár

Brněnský maďarský kurýř
(kiadja a CSMMSZ Brünni
Alapszervezete)
Radnická 8, 602 00 Brno
tel.: +420-541-241-062
info@mkic.cz
www.mkic.cz

A SZLOVÁK KÖZTÁRSASÁGBAN

Magyar Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet:

Czibalmosné Molnár Éva
(2015. márciustól)
Nad Lomom 28, 811 02 Bratislava
tel.: +421-259-205-200
fax: +421-254-435-484
mission.pzs@mfa.gov.hu
www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/
SK/HU

Pozsonyi Magyar Intézet

igazgató: Dr. Molnár Imre
(2015. szeptembertől)
Palisády 54, 811 06 Bratislava
tel.: +421-252 442 961
fax: +421-252 442 960
bratislava@hunginst.sk
www.pozsony.balassintezet.hu/

Český spolek v Košicích (Kassai Cseh Egyesület)

elnök: Dagmar Takáčsová
Stříbrný vítr – časopis
Hlavná 70, 040 01 Košice
tel/fax: +421-556-255-217
csvk@mail.t-com.sk
www.cske.sk

MAGYARORSZÁGON

Cseh Köztársaság Nagykövetsége

nagykövet: Juraj Chmiel
1064 Budapest, Rózsa u. 61.
tel.: +36-1-462-5011
fax: +36-1-351-9189
budapest@embassy.mzv.cz
www.mzv.cz/budapest

Cseh Centrum

igazgató: Lucie Orbók
(2015. májustól)
1063 Budapest, Szeffű u. 4.
tel.: +36-1-462-5066
fax: +36-1-351-9188
ccbudapest@czech.cz
http://budapest.czechcentres.cz

Szlovák Köztársaság Nagykövetsége

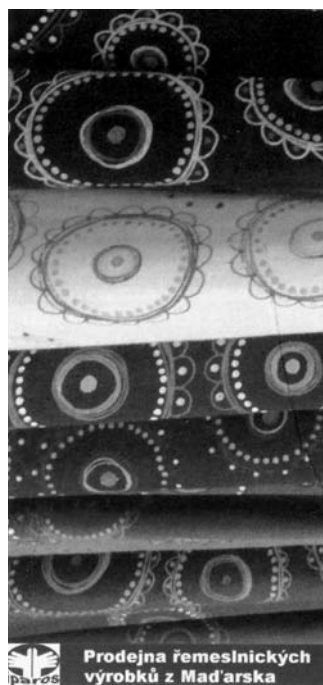
nagykövet: Rastislav Káčer
1143 Budapest, Stefánia út 22-24.
tel.: +36-1-460-9010
fax: +36-1-460-9020
emb.budapest@mzv.sk

Szlovák Intézet

igazgató: Hushegyi Gábor
1088 Budapest, Rákóczi út 15.
tel.: +36-1-327-4000
fax: +36-1-337-4008
si.budapest@mzv.sk
www.mzv.sk/sibudapest

Prágai Sörlovagrend Kulturális Egyesület

alapító: Kocsis Péter
Český Krumlov, Nové domovy 335/1
tel.: +36-20-286-2848
+420-728-571-792
ezaz@volny.cz
www.krumlove.hu

Hirdetési tarifáink:

1/1 oldal 40.000 Ft + ÁFA
1/2 oldal 25.000 Ft + ÁFA
1/4 oldal 20.000 Ft + ÁFA
1/8 oldal 15.000 Ft + ÁFA

A borítókön elhelyezett hirdetéseknel
+ 20 % felárat számítunk fel.

Prodejna řemeslnických
výrobků z Maďarska

MOTTÓ:

„...s léte értelmét sem abban látja, hogy egyiküket a másik ellen segítse, hanem hogy a kető közt állva, tévhitektől szabadultán, nagyon szerény erővel és eredménnyel egyengesse a rokon szellemek esedékes találkozását s a ma is – annyi baj, gyűlölet és félreértés után – egymás felé tapogató nyúló kezek összefonását...”

Dobossy László

BOHEMIA BARÁTI KÖR

A cseh kultúra magyarországi barátainak egyesülete

www.bohemiabk.hu

Törzshely:

Bem Söröző, H-1027 Budapest, Bem József rkp. 49.
tel.: +36-1-212-5738

Egyesületi órák minden szerdán:

18 és 21 óra között a Bem Sörözőben

Postacím:

Bohemia BK
H-1144 Budapest, Csertő u. 18. III/78.

Elnökség (2016. márciustól):

Szabó Gábor (elnök)
H-2094 Nagykovácsi, Tinódi u. 8/a
tel.: +36-26-389-283, mobil: +36-30-930-3457
e-mail: szabo.gabor50@t-online.hu

Goldmann Ilona
H-1096 Budapest, Haller u. 68. IX/87.
tel.: +36-1-215-9413 (o.), mobil: +36-20-363-9702
e-mail: ilonagoldmann@yahoo.com

Jónás Gábor (könyvelés)
tel.: +36-1-379-1849 (o.)

Mudrák Gabriella
H-1201 Budapest, Berkenye stny. 5. VII/47.
mobil: +36-30-70-224-7465
e-mail: mudrakgabi@gmail.com

Polgár László
H-1203 Budapest, Bíró Mihály u. 20.
tel./fax: +36-1-505-9824 (mh.), mobil: +36-70-610-9797
e-mail: polgarlaszlo@digikabel.hu

Szalai Erzsébet
H-1084 Budapest, Jázmin u. 16/B 1/21.
tel.: +36-1-218-1250, mobil: +36-20-965-0161
e-mail: szalaizsoka@freemail.hu

Vetula Eszter
H-1051 Budapest, Október 6. u. 16-18.
tel.: +36-1-269-3072, mobil: +36-20-598-4852
e-mail: vetulae@gmail.com

Felügyelő Bizottság

Molnár Éva
H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.
tel.: +36-1-334-3360 (o.), mobil: +36-30-627-5409
e-mail: molnarova111@gmail.com

Molnár Klára
H-1118 Budapest, Csikihegyek u. 20. IX/33.
mobil: +36-30-443-8141
e-mail: fruzsi.clara@gmail.com

Zachár Ottó
H-1144 Budapest, Csertő u. 18. III/78.
tel./fax: +36-1-364-8070 (o.), mobil: +36-30-445-3169
e-mail: zachar.otto@chello.hu

Bohemia

PRÁTELSKÝ KRUH   BARÁTI KÖR

tagtoborzó

– miért jó, ha belépsz a Bohemia Körbe? –

1. INGYEN JUTHATSZ ÚJSÁGUNK REMEK SZÁMAIHOZ.
2. ELJÖHETSZ VELÜNK CSEHORSZÁGBA KIRÁNDULNI ÉS VÍZITÚRÁZNI.
3. SZERDÁNKÉNT KELLEMES TÁRSASÁGBAN, VELÜNK SÖRÖZHETSZ.

Tagdíjunk 2016-ban is 3000 Ft,
diákoknak és nyugdíjasoknak 2000 Ft.

Csekkszámunk száma:

K&H BANK 10400205–02001478–00000000

1067 Budapest, Teréz körút 1.

Adószámunk: 18049866-1-41

Ízelítő 2016. évi programjainkból:

- BOHEMIA BATYUBÁL ✓
- KÖZGYŰLÉS ✓
- ÉSZAK-MORVAORSZÁGI KIRÁNDULÁS
KRAKKÓIG
- NÉPEK, NEMZETISÉGEK NYOMÁBAN –
ROMÁNIAI KÖRÚT
- VÍZITÚRA A BEROUNKÁN
- STRAKONICEI DUDÁSFESZTIVÁL
- CSEH KARÁCSONY

Bohemia

Časopis pro přátele české kultury v Maďarsku

Vychází s využitím dotace MZV České republiky

Vydává: Prátelecký kruh Bohemia

Odpovědný vydavatel: Ottó Zachár

Redaktoři: Eva Molnárová, László Polgár

Redakční kolegové: László G. Kovács (Budapešť),

Klára Molnárová (Budapešť)

Redakce: H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.

e-mail: molnarova111@gmail.com; polgarlaszlo@digikabel.hu

Příprava pro tisk: Agnes Veres

ISSN 1219-0500

Vytištěno v tiskárně Electroproduct s.r.o.

Na obálce: Loket, Ohře – rytina. Mauritius Vogten:

Königreich Böhmen, Frankfurt–Lipsee, 1712

Bohemia

Folyóirat a cseh kultúra barátainak

Megjelenik a Cseh Köztársaság

Külgügyminisztériumának támogatásával

Kiadja: a Bohemia Baráti Kör

Felelős kiadó: Zachár Ottó

Szerkesztők: Molnár Éva, Polgár László

Munkatársak: G. Kovács László (Budapest),

Molnár Klára (Budapest)

Szerkesztőség: H-1082 Budapest, Leonardo da Vinci u. 4-6. IX/64.

e-mail: molnarova111@gmail.com; polgarlaszlo@digikabel.hu

Tördelés és nyomdai előkészítés: Veres Ágnes

ISSN 1219-0500

Nyomda: Electroproduct Kft.

A borítón: Loket, Ohře – rézmetszet. Forrás: Mauritius Vogten:

Königreich Böhmen, Frankfurt–Lipsee, 1712

Tagnévsor 2015

Acerboni Erzsébet, Dr.	Gack Józsefné	Kiss Csaba, Dr.	Martyán Lajos
Albert Csaba	Gálos András	Kiss Gyöngyi	Mautner Miklós
Ambrus Gyula	Gáspár Csaba	Kiss Juliánna	Méhes László Mátyás
Ambrus Gyuláné	Gáspár László	Kiss Sándor, Dr.	Meisel Péter
Antal Ildikó Márta	Gáspár Lászlóné Hajdú Éva	Kiss Zsuzsa	Menyhárt Ildikó
Aranyosmaróthy Vilmos	Gavaldik Aranka	Kiss-Benedek Béláné	Mike Gabriella
Aranyosné Tar Júlia	Gazsy Csaba	Kissné Akli Mária	Moger Galina
Arday Lajos, Dr.	Gerencsér Magda, Dr.	Kocsis Róbert	Molnár Éva
Ari Ilona	Gergics Anna	Kocsis Róbertné	Molnár Klára
B. Horváth Géza	Giczzy Kálmán	Kocsis Zita	Mudrák Gabriella
Bakos István	Goldmann Jánosné	Kocsis Zoltán	Muszka Erzsébet, Dr.
Bakró Erzsébet	Grósz Vendel	Kovács Levente	Nagy Gáborné Kati
Balászné Démuth Angéla	Győri Márton	Kovács Gábor	Német Katalin
Baráth Alexander	Győriné Bajza Zsuzsa	Kovács Sándor	Németh Ferenc
Baráth Alexanderné	Gyulai Líviusz	Kőszegi Adrienne	Nyitrai Istvánné
Bárdos Attila †	Gyurkó Györgyné	Kővári Emőke	Ódor Attila
Bartus Miklósné	Hagymásy András	Kövesi Gábor	Ondrejcsák Eszter
Blaskó Gabriella	Hajdú Ágnes, Dr.	Krajnyák Erzsébet	Oswald Lórántné
Bodnár Géza	Halász Józsefné, Dr.	Kuharik László	Osztheimer Józsefné
Boksay Bendegúz	Hangos Istvánné, Dr.	Kun Ferencz	Pacsainé Dr. Nagy Erzsébet
Boksay Kata	Hankóné Břízová Ludmilla	Kúti Ferenc, id.	Pádi Éva
Bolevác Csaba	Haris Erzsébet	Kúti Ferenc, ifj.	Pápay Judit
Botka Zoltánné	Havas Mária	Láng Péter	Papp Gabriella
Bútor Ágnes	Havasi Béla	László Tamásné	Papp Zsolt
Bútor Zoltán	Heé Veronika, Dr.	Lebovics Anna	Patak Károlyné
Czeizler Zsuzsa	Hegedús István	Lebovics Viktória	Pataki Lajos
Czifra Józsefné	Hegedús Istvánné	Lékai Vilma	Péter Dániel
Csárdi László	Hegedús Judit	Levárdy László	Péter János
Csikós Tünde	Heiner Lajos, Dr.	Levárdy Lászlóné	Péter Jánosné
Csikszenthy Júlia	Hidasi Judit, Dr.	Megyeri Márta	Péterffy Ágoston
Csomós Balázs	Hofmeister Kovács Katalin	Levárdy Tamás	Petricskó Péter
Csóri Erzsébet	Horehled Milánné	Liener Katalin	Piller Ágnes
Csöngé Ferenc	Horváth Beatrix	Lovas Ferencné Ildikó	Pintér Ágnes
Csöngéné Fazekas Mária	Horváth Csilla	Lux Balázs, Dr.	Polgár László
Csőrgő Lajosné	Horváth Judit	Lux Bálint	Provaznik Tibor
Daradics Iván	Horváth Péter Soma	Lux Julianna	Rác Anna
Deák Gábor	Horváthné Iványi Judit	Maczák Pál, ifj.	Radicsné Varga Zsuzsa
Dobi Miklós	Hrabéczy Jenő	Madarász Vladimírné	Radnóti Judit
Dobi Miklósné	Hrabéczy Klára	Madocsay Laura	Radnóti Sándor
Dobozy Borbála	Iklódy Piroska	Madocsay Vilmos	Radványi Lászlóné
Entz Adrienn Reményke	Illés Judit	Magyari Zoltánné	Reichart István, Dr.
Entz Balázs	Ipach Ildikó	Marosi Tamásné	Reisz Sophia, Dr.
Ercsényi Sándorné	Jakab Lajos		
Erdélyi Katalin	Jankovics Józsefné		
Érdiné Karl Erzsébet	Jánoska Péter		
Ertl Oliver	Jónás Gábor		
Fehér Tamás	Kálmánchelyi Istvánné		
Fehér Tamásné	Kápolnai Kázmér		
Fejér Gyöngyi	Kaposvári Zdenka		
Fejér István	Katócs Erika †		
Ferenczy Ingrid	Katona Lászlóné, Dr.		
Flasch János	Katona Lucia, Dr.		
Földváriné Menczel Éva	Katona Mercedes		
Főző Anna	Katona Valéria		
Fuszek Áron	Kecskés László		
Fuszek Máté	Kecskés Lászlóné		
Fuszek Péter	Kékes Lászlóné		
Fügediné Csóri Ágnes	Kékesiné Arany Mária		
Fülöp Istvánné	Keleti Éva		

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A Bohemia Baráti Kör
minden kedves barátjának hálással köszönjük
a **2014. évi SZJA-bevallások 1 %-ából**
2015-ben befolyt
214 071 forint összegű támogatást,
melyet szokás szerint
a működési költségekre fordítunk.

A Bohemia BK vezetősége

Seceszi móda, Praha, nakl. Eon, 2012

Ress Imre
 Rojkó Júlia
 Rosta Ödönné
 Salgói József
 Salgói Józsefné
 Sancz Klára Lujza
 Sasi Nagy Istvánné, Dr.
 Schallinger Károlyné
 Siba Szilvia
 Simén András
 Simonné Csepregi Zsuzsa
 Sipos Rezső
 Skáfár Erzsébet
 Soós Nóra
 Szabó Attila
 Szabó Gábor

Szabó Gáborné
 Szabó Ilona Mária
 Szabó Péter
 Szabóné Horváth Márta
 Szabóné Jakab Ida
 Szalai Erzsébet
 Szalai Zsuzsa
 Szalay Gábor
 Szászné Sárosi Margit
 Szathmári Ágnes
 Száva Kamilla
 Szekeres Áron
 Szekeres Zoltánné
 Szelényi Emilné
 Szélpál Kata
 Szilágyi Zsuzsanna

Szöke István
 Szöllősy Judit
 Sztójka Kinga
 Szücs Gábor
 Tahin Gyula
 Takács Ilona
 Támer Julianna
 Tarcsai Gyuláné
 Telkes Sándor
 Telkes Sándorné
 Tomcsányi Vilmos
 Tóth Eszter
 Tóth Zsuzsanna
 Tóthné Pesthy Katalin
 Tőke Anna, Dr.
 Tőke Mária

Tuscher Tünde
 Vadász Magda
 Várady Mária
 Varga Ádám
 Vennes Emmy
 Veres Ágnes
 Vnuk Miloš
 Wolf Krisztina
 Zachár Ottó
 Zöldné Szabó Klára

2015-ben összesen
 258 fő fizetett tagdíjat

Egyesületi hírek 2015–2016

Lásd még: www.bohemiabk.hu

2015. évi programok

2015. január 19. – Cseh ételek.

A Vnuk család konyhája című Bohemia Szakácskönyvünk első könyvbemutatója az Őszvér nevű sörözőben. (Lásd még: *Bohemia* 2013/2014., 11. és 51. oldal!)

2015. február 21. – Bohém Bohemia farsangbúcsúztató a Dover Házban. (Lásd még: *Bohemia* 2014/2015., 42–43. oldal!)

2015. február 23. – *Goldmann Ilona* barátunk festménykiállítása a Kö-Caféban.

Goldmann Ilona kiállítását megnyitotta *Zachár Ottó*

2015. február 26. és március 10. – Cseh ételek. A Vnuk család konyhája című Bohemia Szakácskönyvünk további bemutatói a budapesti Ferdinánd Sörházban és a Pivo Halléban.

2015. március 28. – Télbúcsúztató KISZE-túra a Budai-hegyekben a *Bagaméri* család szervezésében.

Bagaméri Péter és *Andrea* a *Kisze-bábuval*

2015. április 8. – A Bohemia Baráti Kör évi közgyűlése a Bem Sörözőben. Napirend: beszámoló, tervek, ideiglenes vezetőségi tagok kooptálása, a 2016. évi tisztújítás jelölő bizottságának megválasztása.

2015. április 9. – *Tahin Gyula* fotóművész barátunk *Föld Rajzok* című kiállítása a Filmes Házban.

2015. április 10. – Megjelent a Bohemia folyóirat 2014/2015. évi száma, mellyel együtt az utóbbi évek számai bekerültek az Országos Széchényi Könyvtár EPA (Elektronikus Periodika) adatbázisába. Lásd még: <http://epa.oszk.hu/>

2015. május 2–9. – Tavaszi kirándulás Nyugat-Csehországba, Plzeňtől nyugatra *Zachár Ottó* barátunk vezetésével. Program: Domažlice, Tachov, Klatovy, Stříbro, Sušice, Nepomuk, Plzeň városok; Švihov, Přímda, Horšovský Týn, Mánětín vára, kastélya; Kladruby, Starý Plzenec, Přeštice, Plasy kolostora, temploma; kirándulás a Šumavába (Fekete-tó, Ördög-tó), a Plzeňský Prazdroj sörgyár.

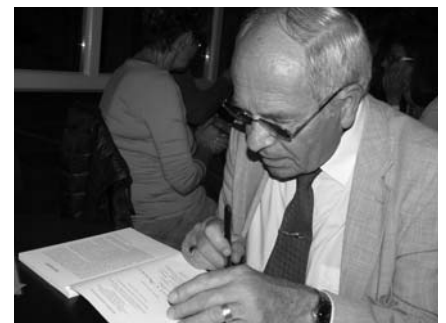
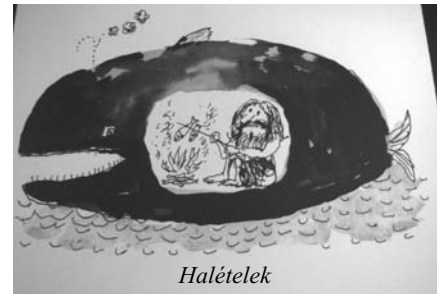
2015. május 21. – Bohém Bohemia-est A Cseh ételek. A Vnuk család konyhája című Bohemia Szakácskönyvünk újabb bemutatójával,

Cseh ételek – megnyitó és bemutató a Csokonai Művelődési Központban

Gyulai Líviusz illusztrál

Vnuk Miloš dedikál

gasztroirodalmi csevegéssel, kamara-kiállítással, dedikálással, *Vnuk Miloš*, *Molnár Éva*, *Kovács Gábor*, *Polgár László*, *Gyulai Líviusz* grafikusművész, *Vennes Emmy* színművész barátaink közreműködésével, cseh vepřo-knedlo-zelo vacsorával és cseh sörrel a Hrabal Sörözőtől a Csokonai Művelődési Központban.

2015. május 22–25. – Pünkösdi buszos gyalogtúrák Szlovákiában, *Szabó Gábor* vezetésével. Program: várak, gyalogtúrák, kilátók –

Revistye, Sásó, Körömcébánya, Túrócszentmárton, Blatnica, Nagy Fátra, Óbeszterce, Znió, Szklabinya, Kisselmec, Szucsány, Likavka, Besztercebánya, Zólyom.

2015. június 3. – *Milan Peprník* konzul búcsúja a cseh nagykövetségen. A konzul úr, akinek külön is köszönjük baráti támogatását, a bukaresti cseh nagykövetségen folytatja munkáját.

Milan Peprník konzul úr barátunk

2015. június 3. – A Bohemia Baráti Kör 22. születésnapja a Bem Sörözőben.

Bohemia-tortaszegés

2015. június 10. – Kirándulás Nemesvamos, Baláca-pusztára a római világharag megtekintésére *Jánoska Péter* barátunk vezetésével, aki a leletek mentésénél és a tárgyak restaurálásában annak idején közreműködött.

2015. június 16. – Bohemia-kiruccanás Győr városába – hazai városlátogatások csipetnyi cseh vonatkozással sorozatunkban *Molnár Éva* szervezésében.

Győrött, a vizek városában

2015. június 20–július 3. – Gótikus út Nyugatra, Észak-Franciaországig, a gótika bölcsőjéig *Zachár Ottó* vezetésével. *Program:* Bécs, Linz,

Szent Dénes a párizsi Notre-Dame-székesegyházon

A roueni katedrális

Bohémások a Mont-Saint-Michel gránitszikla alkotta szigetre épült apátság és kolostor előtt

Landshut, München, Augsburg, Gmünd, Ulm, Freiburg, Colmar, Strasbourg, Luxembourg, Verdun Reims, Párizs, Chartres, Orleans, Béois, Chambrod, Mt. St. Michel, Bayeux, Versailles, Rouen, Beauvais, Amiens, Brüsszel, Aachen, Köln, Frankfurt a/Main, Heidelberg, Rothenburg, Nürnberg, Plzeň, Prága, Kolín, Kutná Hora.

2015. július 25–augusztus 2. – Vízitúra a Moldván Péknától Boršovig 12 gátat leküzdve *Zachár Ottó* szervezésében. Kultúrprogramként *Horváth Bea* barátunknak köszönhetően az *Egerházi Attila* vezette South Bohemian Ballet előadásának (Hattyúk tava) megtekintése a Český Krumlov-i forgó nézőterés kastélypark-színházban.

Vízitúrák pillanatok: végállomás Boršovnál...

...és egy eltévedt vízisellő?

2015. augusztus 16–23. – Körút Csehország világörökségei nyomában Zachár Ottó vezetésével. Program: Valtice–Lednice (kastélyok), Brno (Tugendhat villa), Kroměříž (püspöki palota és kert), Olomouc (Szentháromság-szobor), Litomyšl (kastély), Zelená Hora (temetőkápolna), Kutná Hora, Hlavoňovice (barokk falu), Český Krumlov, Telč, Třebíč.

2015. szeptember 15. – Bohemia-kiruccanás Szegedre – csipetnyi cseh vonatkozás nyomában sorozatunk második állomása, találkozás a szegedi cseh szak lektorával, Tomáš Vašuttal. (Lásd még: 46. oldal!)

Szegedi körséta Illés Mihály idegenvezetővel

2015. szeptember 19. – Magyar öröksőnapok alkalmával Bohemia-prezentáció és Zachár Ottó vetítéses előadása a cseh világörökségekről a Cseh Centrumban. (Lásd még: 31. oldal!)

2015. október 3–4. – Buszos, gyalogos kirándulás Szabó Gábor szervezésében Selmecebányára és környékére.

2015. október 6. – Emlékoszlop-avatás Bükkszentlászlón Božena Němcová cseh író (1820–1862) tiszteletére Havasi Béla barátunk szervezésében. Köszönjük adományozó tagtársainknak, hogy segítették a terv megvalósulását (Lásd még: 12. oldal!)

2015. október 6. és 26. – Cseh történelem régi képeslapokon – kiállítás Zachár Ottó gyűjteményéből a kassai cseh napok alkalmával Tóketerebesen (Třebíšov) és Nagymihályban (Michalovce).

2015. október 26. – A cseh szenátus Magyarországra látogató tagjainak találkozója a nagykövetségen a Bohemia BK képviselőivel.

Milan Štěch, a cseh Szenátus elnöke a budapesti nagykövetségen

2015. november 22. – Bohemia Szalon Molnárovánál. (Lásd még: 11. és 41. oldal!)

A Bohemia Szalon díszvendégei a Benda-team tagjai: Svoboda Róbert, Dobozy Borbála, Takács Zsolt.

Dobozy Borbála előadása a cseh zenetörténetről és Georg Anton Benda zeneszerzőről szolt

Molnárová és a Szalon egyik hőse: Takács Zsolt, a magyar és cseh nyelvű G. A. Benda-könyv kiadója

2015. november 23. – Csörgő Ági barátunk festménykiállítása a Körösi Csoma Sándor Kulturális Központban.

Csörgő Ági és képei

2015. november 25. – Kokes János Magyar emlékek Csehországban című könyvének bemutatója a prágai Magyar Intézetben, Molnár Éva szerkesztő-lector, G. Kovács László barátunk részvételével. (Lásd még: 40. oldal!)

2015. december 16. – Bohemia karácsony a Bem Sörözőben.

2015. december 17. – Cseh karácsonyi koncert és est a Kassai Cseh Egyesület Női Kara és a Musica Letitia zenekar vendégszereplésével az Óbudai Társaskörben, a Bohemia BK társzervezésében. (Lásd még: 59. oldal!)

Arcok a kórusból

Pavel Doležal, a szlovákiai és Dagmar Takáčová, a kassai csehek vezetői, illetve Milan Šimko konzul a koncert után

Kórus- és zenekari „részlet” Ol'ga Varínska karvezetővel (jobbra)

Marek Gurbal, a Kassai Állami Színház bariton operaénekes

A 2016. évi tervekből

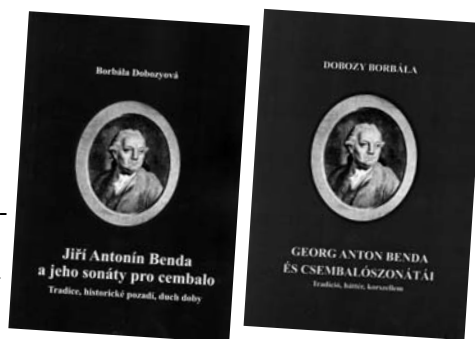
2016. február 13. – Bohém Bohemia farsangi batyubál a Dover Házban! *Műsor:* élő zene, táncórák, kvíz, tombola, önkéntes magánszámok. (Lásd még: 36. oldal!)

2016. február 24. – *Dobozy Borbála:* J. A. Benda és korai csembaló-szonátái című, s a Bohemia BK támogatásával cseh nyelven kiadott könyvének első könyvbemutatója a prágai Magyar Intézetben. Közreműködők: a szerző, Svoboda Róbert mű-

fordító, Takács Zsolt, a győri Magyar Kultúra Kiadó igazgatója, Martina Fialková prágai barátunk műsorvezető. (Lásd még: 37. és 41. oldal!)

2016. március 2. – Évi közgyűlés tisztújítással a Bem Sörözőben. *Napirend:* 2015. évi beszámoló, 2016. évi tervek, alapszabály-módosítás és tisztújítás az új Ptk-nak megfelelően. A Bohemia BK régi-új elnöksége: Szabó Gábor, Goldmann Ilona, Polgár László, Mudrák Gabriella, Jónás Gábor, Szalai Erzszi, Vetula Eszter. Az új Felügyelő Bizottság tagjai: Molnár Éva, Molnár Klára, Zachár Ottó.

2016. április 30–május 7. – Tavaszi kirándulás Észak-Morvaországba, Szilézián át Krakóig. *Program:*

városok (Ostrava, Opava, Krnov, Bruntál, Bohumin, Těšín, Krakó, Štramberk, Nový Jičín, Příbor, Rožnov pod Radhoštěm (skanzen), Jeseník, Hranice, Uherské Hradiště, Pozsony, Trenčsén, Frýdek-Mýstek), kirándulások (Praděd, Tanečnice), kastélyok (Frýdlant, Wawel), délmorva borospince (Petrov).

2016. június 1. – A Bohemia BK 23. születésnapja a Bem Sörözőben.

2016. június 24–július 7. – Romániai körút – népek, tájak, falvak, városok, templomok, tenger. *Program:* Szatmárnémeti, máramarosi fatemplomok, Nagybánya, Szamosújvár, Válaszút, Szék, moldvai kolostorok, Suceava, Pusztina, Bákó, ezeréves határ, Gyimes, Csíkszereda, Sepsi-szentgyörgy, Brassó, Prázmár, Gelence, Konstanca, Mamaia, Bukarest, Krajova, Turnu Severin, Sv. Helena, Temesvár, Nagyszentmiklós, Szeged.

2016. július 30–augusztus 7. – Vízitúra a Berounkán. *Program:* buszos kirándulások, aug. 1–5. vízitúra Plzeňtől Berounig.

2016. augusztus 25–29. – Strakonicei nemzetközi dudásfesztivál magyar dudásokkal. *Program:* kirándulás a környéken, koncertek, városnézés, fesztivál.

2016. október 3. – Vendégünk a Bretas-Kevorkian Duó Brazíliából, azaz Patrícia Bretas barátunk és Josiane Kevorkian brazil zongoraművésznők szonnyító négykezes zongorakoncertje az Óbudai Társaskörben. (Lásd még: 58. oldal!)

2016. december 2. – Božena Němcová cseh író (1820–1862) emléktáblájának megkoszorúzása Miskolcon.

2016. december 14. – Cseh karácsony a Bem Sörözőben.

További tervek:

– folytatódnak az egynapos hazai városlátogatások csipetnyi cseh vonatkozással Molnárová szervezésében és Szabó Gábor gyalogtúrái a Kinizsi SE-vel közösen.

Dobozy Borbála és Martina Fialková a prágai Benda-könyvbemutató

Összeállította: Molnár Éva
Fotó: Dobi Miklós, Molnár Éva, Mudrák Gabriella, Takács Zsolt, Zachár Ottó
További részletek és fényképek:
www.bohemiabk.hu

Božena Němcová újabb emlékhelye

A XIX. század európai reformkor szellemi alkotói sorában megkerülhetetlen *Božena Němcová* (1820–1862) neve, a modern cseh széppróza megteremtője, aki az 1851–1855-ös években négy alkalommal látogatott a történelmi Magyarországra. Látogatásainak egyik állomása Miskolc és térsége volt. Sokirányú érdeklődése új ismeretekkel gazdagodik, az átélt élményeket, az egyszerű emberek gondolatvilágát, a tájak szépségét, a történelmi morzsák valós és elképzelt történéseit feljegyzi, melyek forrásul szolgáltak irodalmi alkotásai megírásánál. Mint például a Magyarországi úti emlékek, a Magyar város – Gyarmat című mű. 1851 tavaszán Stará Hutára (Óhutára, a mai Bükk-szentlászlóra) is ellátogató író emlékének tiszteletére 2015. október 6-án a szlovák település határában megemlékezés-sel egybekötött emlékoszlop-avatásra került sor – köszönhetően az alapítóknak, a helyi kisebbségi önkormányzatnak, a Bohemia Baráti Körnek, mint ahogyan ezt egy évvel korábban, a miskolci Búza téri vásárcsarnok falán elhelyezett emléktábla avatása is példázza. A cseh nemzeti zászlóval letakart, bükkfából készült és négy szimbólumot közvetítő emlékoszlopot *Kollár József*, a Cseh Köztársaság budapesti nagykövetségének tanácsosa és *Havasi Béla*, a kezdeményező leplezte le, aki egyben avatóbeszédében szólt az író küzdelmes sorsáról, alkotói munkásságáról és arról, miért tekinthetjük a cseh író műveit a magyar kultúra örökségének.

Offertáler-Havasi Béla,
Božena Němcová emlékét ápoló
szlovák nyelv- és irodalomtanár
(Megjelent: Észak-Magyarország,
2015. október 29.)

Köszöntőt mond Bárány Péter, a helyi szlovák kisebbségi önkormányzatának elnöke

Emlékoszlop-avatók: Kollár József, a cseh követség diplomatája és Havasi Béla

Koszorúzó: Fiús Béla, a helyi erdőszet és Molnár Éva, a Bohemia Baráti Kör képviselője

B. Němcová sorai az akkori Stará Huta (ma Bükk-szentlászló) településről:

„A kohászat ősidőktől működött, annak ellenére, hogy a térségben vélhetően nincs vasérclelőhely. De mégis valahol sor került annak kitermelésére, ahogyan ezt a Staré Huta megnevezés jelzi, Ezt támasztja alá, hogy Diósgyőr térségében ma is bányászkodásról lehet beszélni. Az is lehetséges, hogy a jelenlegi lakosok az itt maradt husziták

Az emlékoszlop alapítóinak táblája

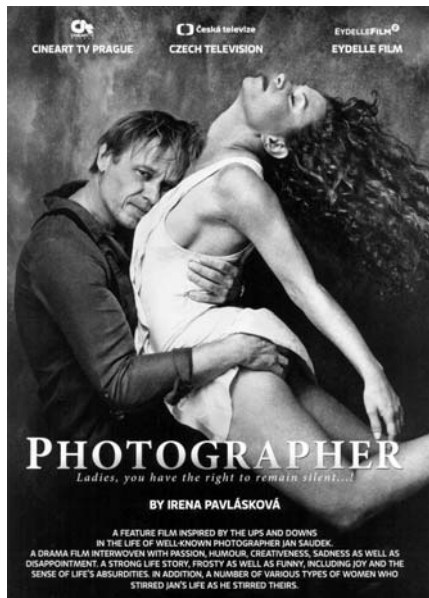
utódai. [...] A feltárt ókori leletek annak bizonyítékai, hogy itt valamikor erős és éles elméjű nemzet uralkodott... [...] Nem szívesen búcsúzom a Stará Huta lakosaitól és a számomra nagyon érdekes Nagysánc környezetétől.”

(Offertáler-Havasi Béla fordítása.
Megjelent: Herman Ottó Múzeum füzetek,
Miskolc, 2014, 51–52. p.)

Fotó: Zachár Ottó

2015. január 1–december 31.

2015. január 5. – Prágában bemutatták A fotográfus című filmet, melyet a 80 éves *Jan Saudek* élete és személyisége ihletett. Rendező: *Irena Padásková*, a főszerepben *Karel Roden*.

A fotográfus filmplakátja

2015. január 5. – A cseh pénzügyminisztérium közlése szerint 1995 óta 2014-ben csökkent első ízben a cseh államadósság: 19,7 milliárd koronával az év végére 1663,7 milliárd koronára (a bruttó hazai termék 39 százaléka alá) esett.

2015. január 7. – A cseh állam 2014-ben rekordnagyságú, 8,715 milliárd korona (1 korona 11,3 forint) bevételhez jutott az elektronikus útdoból, ami 160 millió koronával több, mint 2013-ban – közölte a csehországi utak és autópályák igazgatósága.

2015. január 7. – Az észak-morvaországi Jarcová na Vsetínskuban meghalt a Cseh Köztársaság legidősebb állampolgára, a 109 éves *Vlastimila Češková*, volt tanítónő.

Vlastimila Češková 2014-ben
(www.novinky.cz)

2015. január 8. – Csehországban TagBus névvel számítógépes programot fejlesztettek ki, mely az épületek homlokzatát elcsúfító falfirkászok azonosítására szolgál.

2015. január 12. – Szlovéniában letartóztattak egy olasz férfit, akit azzal gyanúsítottak, hogy ő küldött 2013 novemberében mérget tartalmazó borítékot *Andrej Babiš* cseh pénzügyminiszternek.

2015. január 14. – A cseh kormány úgy döntött, hogy Csehország mintegy 70 szíriai menekültet fogad be.

2015. január 15. – A cseh kormány egyelőre 66 millió koronát (750 millió forint) különített el a világban élő csehek esetleges hazatelepítésére. A pénzt a belügyminisztérium alapvetően az Ukrajnában élő volinyi csehek hazahozatalának elindítására használja fel. (Lásd még: 2015. március 3.)

2015. január 15–18. – A brünni Go-Regiontour elnevezésű nemzetközi idegenforgalmi vásáron Magyarország kiemelt partner és vendég volt.

2015. január 16. – A Charlie Hebdo elleni január 7-i párizsi terrortámadás után a Median ügynökség által készített felmérés szerint a cseh lakosság 87 százaléka úgy véli, hogy a muzulmán országokból érkező külföldiek befogadásánál szigorúbban kellene eljárni, mint a többi bevándorló esetében.

2015. január 16. – A Cseh Hidrometeorológiai Társaság jelentése szerint 1960 óta a 2014. év volt a legmelegebb Csehországban.

2015. január 17. – Plzeň, 2015 Európa Kulturális Fővárosa a Harangok szimfóniája elnevezésű ünnepséggel hivatalosan megnyitotta kapuit. 23-dikán a másik európai kulturális fővárosban, a dél-belgiumi Mons városban is elkezdődött az egy évig tartó rendezvénysorozat.

2015. január 19. – Statisztikai becslés alapján 2014-ben rekordszámú, 8,08 millió külföldi turista látogatott el a Cseh Köztársaságba, ami éves szinten 3 százalékos növekedés. A hazai turisták forgalma viszont 2–3 százalékkal csökkent.

2015. január 22. – A cseh pénzügyminisztérium közlése szerint Csehország 2014-ben 76,2 milliárd koronával több pénzt kapott az Európai Uniótól, mint amennyit a közös kasszába befizetett.

2015. január 22. – *Kim Pjong Ilt*, Kim Ir Szennek, az észak-koreai kommunista rendszer megalapítójának és valamikori vezetőjének fiát nevezték ki a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság új nagykövetévé Prágába.

2015. január 26–27. – Prágában nemzetközi megemlékezést tartottak az auschwitzzi koncentrációs tábor felszabadításának 70. évfordulója alkalmából, mintegy félszáz ország vezető politikusainak részvételével.

2015. január 28. – Megszületett *Jiří Menzel* Oscar-díjas cseh színész-rendező 40 évvel fiatalabb feleségének második kislánya, de nem tudni, hogy ki a gyermek biológiai apja.

2015. január 29. – A cseh idegenrendészet tájékoztatója szerint a cseh rendőrség 2014-ben mintegy 4800, tartózkodási engedély nélküli külföldit leplezett le, 670-nel többet, mint 2013-ban.

2015. január 29. – *Bohuslav Sobotka* cseh, *Robert Fico* szlovák kormányfő és *Werner Faymann* osztrák kan-

cellár a dél-morvaországi Slavkovban (egykor Austerlitz) országaik közti szorosabb együttműködésben és évi rendszerességű találkozóban egyeztek meg.

2015. február 4. – A Cseh Statisztikai Hivatal jelentése szerint Csehországban 2014-ben 5,4 százalékkal emelkedett a kiskereskedelmi forgalom. (2013-ban ez egy százalékos volt.)

2015. február 5. – Egy prágai kerületi bíróság elutasította *Jan Antonín Bata*, a világhírű zlíni cipőgyár egyik alapítója leszármazottainak kárpótlási beadványát.

2015. február 9. – A Bisnode nemzetközi cégminősítő társaság adatai szerint 2014-ben 24 870 új céget jegyeztek be Csehországban, ami 2007 óta a legtöbb. A csehországi cégek száma 411 ezerre emelkedett, ami 5 százalékkal több, mint 2013-ban.

2015. február 9. – A Cseh Statisztikai Hivatal kimutatása szerint Csehországban a házasságok majdnem fele válással végződik, s átlagban 13 évig élnek együtt a házastársak. Az augusztus 13-i jelentés a házasságok csökkenéséről és a szabad párkapcsolatok számának emelkedéséről számol be.

2015. február 10. – A cseh agrár-külkereskedelem 2014-ben 18 milliárd koronás hiánnyal zárt (6 milliárddal kevesebb, mint 2013-ban), ami 2000 óta a legalacsonyabb – jelentette a Cseh Statisztikai Hivatal.

2015. február 19. – Csehországban online tanácsadó szolgáltatást indítottak meleg fiataloknak.

2015. február 19. – Karlovy Varyban megalakult a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének (CSMMSZ) hetedik alapszervezete *Turay Erzsébet* vezetésével.

2015. február 20. – Oskar Kokoschka és Prága címmel nyílt kiállítás az osztrák festő 1934–1938-ban, cseh-szlovákiai tartózkodása alatt alkotott képeiből a prágai Nemzeti Galéria

Vásárpalota (Veletržní palác) épületében 2015. június 28-ig.

2015. február 20. – Megkezdte működését a Prágai Civil Társadalmi Központ (Prague Civil Society Centre), amely elsősorban a volt szovjetköztársaságokban működő civil szervezeteknek kíván segítséget nyújtani.

2015. február 20. – A Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (CSMMSZ) megalakulásának 25. évfordulóját ünnepelték Prágában. Ebből az alkalomból Visszaemlékező címmel a 25 év tevékenységét összefoglaló kiadvány jelent meg.

2015. február 21. – A 2014. év filmes díjkiosztó ünnepén *Petr Václav Cesta ven (Kiút)* című filmje kapta a legtöbb elismerést, összesen hét Cseh Oroszlánt (a legjobb film, legjobb rendezés, a legjobb női főszereplő stb.)

A Cseh Oroszlán-díjas *Petr Václav* rendező (balra) (Týden, 2015/10.)

2015. február 25–28. – Cseh és szlovák filmkarnevál zajlott a budapesti Toldi moziban, hét filmen kívül pódiumbeszélgetésekkel, háromnyelvű zárókoncerttel. (Lásd még: 32. és 38. oldal!)

2015. február 26. – A visegrádi négyek iparjogvédelmi hatóságainak vezetői Pozsonyban megállapodást írtak alá, amelynek keretében budapesti központtal Visegrádi Szabadalmi Intézetet hoznak létre.

2015. február 27. – A cseh statisztikai jelentés szerint 2014-ben 2 százalékkal nőtt a bruttó hazai termék (GDP) Csehországban.

2015. február 28. – A csehországi ANO (Igen) mozgalom országos tisztújító közgyűlésén ismét *Andrej Babiš* pénzügyminisztert választották elnökké.

2015. február 28. – A müncheni központú Szudétánémet bajtársi Szövetség közgyűlésén törölték a Csehország területén a II. világháború után elkobzott német vagyon visszaszolgáltatására vonatkozó követelést.

2015. március 2. – A cseh energetikai szabályozó hivatal jelentette, hogy éves szinten 2,4 százalékkal, 57,24 terawattóra csökkent 2014-ben az áramfogyasztás Csehországban. A Cseh Energetikai Művek (ČEZ) adózott nyeresége 22,4 milliárd koronát tett ki, 36 százalékkal kevesebbet az előző évinél.

2015. március 2 11. – Jeden svět (Egy világ) elnevezésű nemzetközi dokumentumfilm fesztivál zajlott Prágában.

2015. március 3. – Egy újabb felmérés szerint a csehek 67 százaléka nem ért egyet azzal, hogy külföldiek feltételek nélkül letelepedhessenek a Cseh Köztársaságban. Ez öt százalékkal több, mint 2014. márciusban.

2015. március 3. – Megérkezett Prágába az ukrajnai csehek első csoportja a cseh kormány hazatelepítési programjának keretében. (Lásd még: 2015. április 1.)

2015. március 4. – A paksi atomerőmű a plzeňi Škoda JS részvénytársaságtól rendelte meg biztonsági rendszereinek korszerűsítését, értéke egy milliárd korona.

2015. március 6. – A cseh mezőgazdaság adózott nyeresége majdnem 40 százalékkal, 22,9 milliárd koronára nőtt 2014-ben éves szinten – közölte a Cseh Statisztikai Hivatal.

2015. március 9. – A Bisnode tanácsadói társaság nyilvántartása szerint összesen 13 247 cseh cég volt bejegyezve 2014 végén az adóparadicsomokban, ami egy százalékos emelkedést jelent éves szinten.

2015. március 9. – A prágai Bubny vasútállomás előtt a II. világháború idején elpusztított csehországi zsidóknak állítottak emléket. (A prágai zsidókat innen szállították vonaton haláltáborokba.)

2015. március 12. – A cseh Biztonsági Információs Szolgálat (BIS)

Andrej Babiš pénzügyminiszter (Týden, 2015/41.)

A Károly híd és a Hradsin Kokoschka festményén (Týden, 2015/10.)

Prágában három orosz kémet leplezett le és utasított ki az országból.

2015. március 12–13. – A szlovákiai Magas Tátrában, a Csorba-tó mellett találkoztak a visegrádi négyek (V4), illetve az Északi Tanács és a balti államok külügyminiszterei.

2015. március 13. – A Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD) kongresszusán *Bohuslav Sobotka* kormányfőt újráválasztották pártelnöki tisztségében.

2015. március 13. – A csehországi Karlovarské Minerální Vody Csoport (KMV) megvásárolta a Kékkúti Ásványvíz Zrt.-t.

2015. március 16. – A cseh könyvkiadók egyesületének adatai szerint 2014-ben 18 379 könyvet adtak ki Csehországban, 3 százalékkal többet, mint 2013-ban.

2015. március 16. – A Škoda Auto cseh autógyár adózott nyeresége 2014-ben 46 százalékkal, 18,4 milliárd koronára, 665 millió euróra emelkedett 2014-hez képest.

2015. március 17. – Prágában hat év után a cseh belügyminisztérium hivatalosan bejegyezte a Csehországi, Morvaországi és Sziléziai Szudétánemek Honfitársi Szövetségét, amelytől viszont elhatárolódott a Németországban működő szudétánemet honfitársi szövetség, a Sudetendeutsche Landsmannschaft (SL).

2015. március 19–27. – A XXII. prágai Febiofest nemzetközi filmfesztiválon *Alan Rickman* brit színész és rendező, *John Madden* Oscar-díjas brit rendező és producer, *Kim Novak* amerikai színésznő Kristián-díjat kapott. Az Új Európa versenyprogram nagydíját a *Life In a Fishbowl* című, *Baldvin Zophoniasson* rendezte izlandi alkotás nyerte. A fesztiválon *Ujj Mészáros Károly* Liza, a rókatündér című filmje is bemutatkozott.

2015. március 20. – A prágai Hradszinban megrendezték az első cseh elnöki bált, és tombolájának nyertese ötfogásos vacsorát fogyaszthatott el *Miloš Zeman* cseh államfővel és feleségével.

2015. március 22. – Pozsonyban önkézével véget vetett életének *Peter Pišťanek*, a rendszerváltozás utáni szlovák irodalom egyik legjelentősebb alakja, a *Babilon* folyóí címmű regénytrilógia szerzője. 54 éves volt.

2015. március 23. – A Cseh Statisztikai Hivatal jelentése szerint 2014 végén Csehországnak 10 538 300 lakosa volt, ami 25 900-zal több, mint 2013 végén.

2015. március 23. – A csehországi Nepomukban évtizedek után újra megnyílt *Nepomuki Szent János* vértanú tiszteletére a szülőhelyén emelt múzeum. A vértanút *IV. Vencel* cseh király kínoztatta halála 1393-ban, majd a testét a prágai Károly hídról a Moldva folyóba dobatta.

2015. március 25. – Egy felmérés szerint Csehországban 350 nagy cég egyharmadát külföldi állampolgárok irányítják.

2015. március 26. – Csehországban 2014-ben 147 új befektetés összértéke 87 milliárd koronát (950 milliárd forint) tett ki, a 2013. évi dupláját – közölte a CzechInvest ügynökség.

2015. április 25. – A budapesti Műcsarnokban rendezett Képzőművészeti Nemzeti Szalon kiállításán határon túli kortárs magyar művészek is jelen voltak alkotásaikkal július 19-ig, köztük csehországi barátaink: *Lőrincz Zsuzsa*, *Blaskovics Éva*, *Štefunko-Szabó Erzsébet*, *Szilva Emőke*. (Lásd még: 2. és 62. oldal!)

2015. március 28. – Két év után kiszabadult fogságából az a két cseh diáklány (*Hana Humpálová*, *Antonie Chrástková*), akiket 2013-ban fegyveresek raboltak el Pakisztánban.

2015. március 28. – Prágában a Cseh és Morvaországi Magyarok Szövetségének (CSMMSZ) tisztújító közgyűlésén a küldöttek ismét *Rákóczi Annát* választották országos elnökké.

2015. március 28. – Nyolcvan éves korában, Prágában elhunyt *Miroslav Ondříček* neves cseh operatőr, *Miloš Forman*, *Ivan Passer* filmjeinek kameramanja, aki az otthoni és az amerikai filmvilágban is otthon volt, kétszeres jelölt Oscar-díjra, a Cseh Oroszlán- és Kristályglóbusz-díjak birtokosa.

2015. március 29. – A Pozsony–Csúnban lévő Danubiana Meulenstein Art Museum *Jan Švankmajer*

cseh szurrealista képzőművész kiállításának adott otthont augusztus 23-ig.

2015. március 31. – Bejelentették, hogy Csehországban a gyorsforgalmi utakat 2016. január 1-jétől autópályává minősítik.

2015. április 1. – Két évig tartó felújítás után áprilistól újra látogatható a kelet-csehországi Kuks híres barokk épületegyüttese.

2015. április 1. – A Cseh Statisztikai Hivatal kimutatása szerint 2014-ben 166 ezer cseh állampolgár töltötte szabadságát Magyarországon, 83,94 százalékkal többen, mint 2013-ban.

2015. április 1. – *Bohuslav Sobotka* cseh miniszterelnök a dél-csehországi Jeteticében közölte, hogy Csehország 250 cseh gyökerekkel rendelkező ukrán állampolgárt fogad be.

Miroslav Ondříček
(*Týden*, 2015/15.)

2015. április 3. – Český Krumlovban az Egon Schiele Központ *Josef Váchal* (1884–1969) cseh festő, illusztrátor, könyvművész fenomen életművéből nyílt nagyszabású kiállítás 2015. november 1-jéig.

Josef Váchal
képzőművész életmű-
kiállítása Český
Krumlovban

2015. április 9. – A cseh kormány elfogadta a védelmi törvény módosítását, amelynek értelmében a cseh hadsereg újra bevezetheti a 18 évesek sorozását.

2015. április 13. – *Vít Jedlička* cseh aktivista, a Szabad Polgárok Pártjának (SSO) tagja Liberland néven önálló „miniállamot” alapított Szerbia és Horvátország közötti senki földjén. 23-áig mintegy negyedmillió ember jelezte igényét Liberland állampolgársága iránt. (Lásd még: 2015. december 18.)

Liberland térképe (Týden, 2015/21.)

2015. április 14. – A cseh sörgyártók szövetsége közölte, hogy 2014-ben 19,65 millió hl sört főztek a csehországi sörgyárak, 2,3 százalékkal többet, mint 2013-ban.

2015. április 15. – A Cseh Posta állami részvénytársaság 2014. évi adózatlan nyeresége 20 százalékkal, 241 millió koronára csökkent.

2015. április 22. – A cseh közlekedési minisztérium bejelentette, hogy Csehország felújítja három hamburgi kikötőjét, amelyeket a versailles-i szerződés alapján 1929-ben 99 évre kapott használatra a korabeli Cseh-szlovákia.

2015. április 22. – A prágai Nemzeti Galéria Szent Ágnes-kolostorépületében Titokzatos távlatok, szimbolizmus Csehországban címmel nagyszabású kiállítás nyílt a cseh művészet 1880 és 1914 közötti korszakából 2015. szeptember 27-ig.

2015. április 23. – A 18. prágai nemzetközi bor és delikát élelmiszer vásáron egy hatputtonyos, 2008-as évjáratú Tokaji aszú nyerte el a cseh miniszterelnök Arany Pohár díját.

2015. április 23–25. – A budapesti Vígszínházban ismét vendégszerepelt *Robert Wilson* világhírű amerikai rendező 1914 című, cseh–szlovák–magyar koprodukcióban készült történelmi revüje, s egyúttal ő maga előadást is tartott rendezői világáról, művészi pályájáról.

2015. április 23–26. – A 22. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon az első könyvesek között *Dora Čechova* (sic!) írónőt és az *Én nem akarom Lenin lenni* című könyvét mutatták be. Egy részlete *Pet'ovská Flóra* fordításában megjelent az Élet és Irodalom 2015. április 27-i mellékletében. (Lásd még: 31. oldal!)

2015. április 24. – *Jan* és *Kája Saudek* fotográfus és rajzművész ikerpár 80. születésnapja alkalmából retrospektív kiállítás nyílt Kája alkotásai-ból a Prágai Művészgalériában 2016. január 31-ig. (Lásd még: 2015. június 26.)

2015. április 27. – Máglyahalálának 600. évfordulója alkalmából *Husz János* (1369–1415) cseh prédikátor, teológiai professzor és a katolikus vallás korai megújítója életét és munkásságát bemutató kiállítás nyílt a prágai Karolinumban augusztus 28-ig. (Lásd még: 2015. nov. 9–10.)

2015. április 30. – A Ceské dráhy (Cseh Vasutak) vasúti társaság a korábbi évek veszteségei után 2014-ben 156 millió koronás nyereséggel zárt.

2015. május 1. – Megszüntették a csehországi nemzetközi repülőtereken az ebola-fertőzés veszélye miatt 2014. októberben bevezetett ellenőrzéseket.

2015. május 1. – Milánóban az Expo 2015 vilákiállításán a Koma

Modular tervezte cseh pavilon a második legjobb helyezést vívta ki magának különleges tereivel.

2015. május 5. – A Mol magyar olajipari vállalat megnyitotta első Mol töltőállomását Prágában; és a cseh piacon még 80 benzinkút megnyitását tervezte az év végéig.

2015. május 7., 8–9. – *Miloš Zeman* cseh államfő 7-én Lengyelországban részt vett a Gdansk melletti Westerplattén a II. világháború kitörésére emlékező hivatalos ünnepeken. 8–9-én Moszkvába látogatott a II. világháború befejezésének 70. évfordulója alkalmából tartott emlékünnepekre. 9-én részt vett a mintegy harminc ország vezetőinek a találkozóján a Kremlben, de utána a díszszemlén nem. Ez idő alatt a cseh elnök *Robert Fico* szlovák miniszterelnökkel tárgyalt.

2015. május 12. – A cseh és a szlovák kormányfő a dél-morvaországi Valticében tartott találkozójukon leszögezték: országaik ellenzik, hogy az Európai Unió az Európába érkező menekültek problémáját a kötelező kvótarendszer bevezetésével oldja meg.

2015. május 12. – Ünnepelesen megnyílt a 70. Prágai Tavasz nemzetközi zenei fesztivál, és a II. világháború befejezésének 70. évfordulója jegyében zajlott június 3-ig.

2015. május 14–17. – A 21. prágai nemzetközi könyvvásárnak Egyiptom volt a díszvendége.

2015. május 15. – Az *Andrej Babiš* cseh kormányfő-helyettes és pénzügyminiszter tulajdonában lévő Agrofert mezőgazdasági és vegyipari csoport 9 százalékkal, 6,14 milliárd koronára növelte 2014. évi adózott nyereségét.

2015. május 15–17. – Csekkold! címmel cseh színházi fesztivál zajlott a budapesti Katona József Színházban, három előadással, két felolvasó színházi produkcióval és egy színházi témájú fotókiállítással. A rendezvény egyúttal a Cseh Centrum új igazgatónőjének, *Lucie Málková*nak (azóta *Orbók*) a bemutatkozása is volt a nyilvánosságnak. (Lásd még: 31. és 33. oldal!)

2015. május 16. – Az észak-morvaországi Jablunkov községben, a Coesistenza–Együttélés politikai mozgalom XIV. tisztújító kongresszusán a lengyel *Josef Przywara* lett az új elnök az előző évben elhunyt *Pálffy Sándor* után.

2015. május 17. – Csehországba került az Eurojackpot páneurópai lottón minden idők legnagyobb, 90 millió dolláros (27,5 milliárd forint) nyerevénye. A cseh nyertes június 11-én jelentkezett a nyereményéért.

2015. május 17. – A terezíni Kis-Erődben Cseh művészet a fasizmus és a háború ellen címmel új állandó kiállítás nyílt.

2015. május 17. – Az Olomouc melletti Svaty Kopeček búcsújáró helyen lévő Szűz Mária-bazilikában ünnepélyesen elhelyezték *II. János Pál pápa* ereklyéjét.

2015. május 19. – Prágából többéves csehországi és szlovákiai körútra indult a valamikori Csehszlovák Légio híres vonatának korhű másolata. A légio 1917-ben alakult a bolsevik forradalom kitörése után, és hosszabb ideig ellenőrizte a transz-szibériai vasutat. Az I. világháború után Vlagyivosztokból hajóval tértek vissza Európába, illetve az újonnan megalakult Csehszlovákiába.

2015. május 19. – A Prágától keletre fekvő Čáslav katonai repülőtéren túlfutott a leszállópályáján a magyar hadsereg JAS-39 Gripen vadászgépe egy közös cseh–magyar–svéd légi hadgyakorlaton. A pilóták katapultáltak.

2015. május 20. – Egy országos felmérés szerint a csehek többsége egyetért a szudétánémetek II. világháború utáni kitelepítésével Csehszlovákiából. Ugyanakkor elítélik a kitelepítést kísérő erőszakot.

2015. május 20–23. – Csehország volt a 10. bukaresti Bookfest könyvvásár díszvendége.

2015. május 23. – *Jiří Kylián*, cseh táncművész-koreográfus, a világ táncművészete egyik legnagyobb hatású alkotója személyében először ítélték külföldi művésznek Budapesten az évi Seregi-díjat.

2015. május 24. – *Magdalena Kožená* világhírű cseh mezzoszoprán énekesnő a budapesti Zeneakadémián adott nagy sikerű dalestet.

Magdalena Kožená
(www.culturewhisper.com)

2015. május 27. – A felszámolás alatt álló prágai Makum Galéria *Andy Warhol* amerikai képzőművész alkotásainak eladását hirdette meg a hitelezők kártalanítása céljából.

2015. május 29. – A prágai városi bíróság felmentette *Jana Nečasovát* – korábbi nevén *Nagyovát* – *Petr Nečas* volt cseh kormányfő egykori kabinetfőnökét az alól a vád alól, hogy törvényellenesen utasította a titkosszolgálatokat a korábbi kormányfő akkori feleségének megfigyelésére. Az érintett titkosszolgálati vezetőket szintén felmentették. (Lásd még: *Bohemia*, 2013/2014/19., 20–21. oldal!)

2015. május 29–31. – A közszolgálati Cseh Televízió nagyszabású, háromrészes történelmi játékfilmmel emlékezett meg *Husz János* máglyahalálának 600. évfordulójáról.

2015. június 2. – A prágai Franz Kafka Társaság *Eduardo Mendoza* spanyol írónak ítélte az évi Franz Kafka-díjat, melyet október végén az óvárosi városháza dísztermében adtak át.

2015. június 3. – A TASR szlovák hírügynökség közölte, hogy a szlovák belügyminisztérium kivételes eljárásának bevezetése óta eltelt négy hónapban 44-en folyamodtak megvont szlovák állampolgárságuk visszaállításáért, de csak egy személynek sikerült visszakapnia.

2015. június 5. – A menekülteknek segítséget nyújtó cseh szervezet (OPÚ) közlése szerint Csehországban az év első négy hónapjában 569-en kértek menedéket, többségük ukrán, kubai és vietnami állampolgár volt. A negyedik helyen a szír állampolgárok álltak.

2015. június 5. – *Miloš Zeman* cseh államfő két huszita kelyhes zászlót tüzetett ki a prágai vár 3. udvarának balkonjára a két hivatalos cseh zászló mellé, *Husz János* máglyahalálának 600. évfordulója alkalmával.

2015. június 6. – A Prága melletti Dobřichovicében 88 éves korában elhunyt *Ludvík Vaculík*, neves cseh író, publicista és emberi jogi aktivista. (Lásd még: 27. oldal!)

2015. június 10. – Emlékművet állítottak szülővárosában, Prágában *Rainer Maria Rilke* német költőnek, a XX. századi német nyelvű költészet egyik legjelentősebb alakjának.

2015. június 11. – Berlin Neukölln negyedében több mint két évig tartó felújítás után ünnepélyesen megnyitották az úgynevezett Cseh falut.

2015. június 11. – A csehországi Rejvízben megrendezett 19. nemzetközi mentőversenyt a magyar légi mentők csapata nyerte meg.

2015. június 11. – Egy kimutatás szerint Csehország két legnagyobb városában – Prágában és Brünnben – a vendéglátóhelyek mintegy 40 százalékában szabad még dohányozni.

2015. június 15. – Nyolcvanéves korában súlyos betegség után Prágában elhunyt *Josef Topol*, neves cseh drámaíró, *Jáchym Topol* író és *Filip Topol* zenész (megh. 2013) apja.

Josef Topol
(Týden, 2015/26.)

2015. június 17. – A cseh képviselőház Prágában jóváhagyta a különleges helyzetek, gazdasági válság vagy természeti katasztrófa miatt lerövidített munkaidő állami támogatását. Július 23-án a cseh szenátus is elfogadta, *Miloš Zeman* államfő augusztus 4-én aláírta, októbertől pedig bevezették.

2015. június 17. – A prágai Óvárosi téren megnyílt a Prágai Quadriennálé szcenográfiai szemle 2015, amelyen 80 országból vettek részt művészek.

2015. június 18. – A Magyarországon kialakult migránshelyzet miatt a cseh hatóságok megerősítették a Magyarország felől érkező vonatokat, illetve a közutak ellenőrzését.

2015. június 19. – Szlovákia V4-es elnökségének lezárása alkalmából Pozsonyban tanácskoztak a visegrádi négyek kormányfői és *François Hollande* francia államfő. Az Európai Unió által szorgalmazott menekültkvótákat elutasító közös álláspontot fogalmaztak meg.

2015. június 19–21. – Pozsonyban tizedszer rendezték meg Közép-Európa legjelentősebb biztonság és külpolitikai fórumát, a Globsecet, amelynek résztvevői az ukrainai helyzetről és az Európai Unió jövőjéről tanácskoztak.

2015. június 23. – Csehországban 2014-ben 11,4 százalékkal, 138,1 milliárd koronára nőtt a játékautomaták és az internetes szerencsejátékok forgalma a pénzügyminisz-

térium kimutatása szerint. – A cseh pénzügyminisztérium 2016. január 1-jétől fokozatosan visszavonja a játéktérmekek üzemeltetőinek működési engedélyét Prágában.

2015. június 26. – Prágában 80 évesen elhunyt *Kája Saudek* grafikus, képregény-alkotó, a cseh komiksz királya, *Jan Saudek* fotográfus ikertestvére. Kilenc évig feküdt kómában. Halála előtt a Táncoló házban „18+” címmel addig nem látott erotikus rajzaiból nyílt kiállítás 2015. október 31-ig.

(StB) jogtalanul tartotta nyilván ügynökként *Andrej Babiš*t, jelenlegi cseh pénzügyminisztert.

2015. június 30. – A prágai székhelyű EP Energy-csoport a francia EDF cégtől megvette a részvények 95,5 százalékát, és így cseh kézbe került a Budapesti Erőmű Zrt.

2015. július 1. – Prágában ismét megnyílt a felújított Maisel-zsinagoga, ahol a csehországi zsidók életét a X. századtól a XVIII. századig bemutató állandó kiállítás várja a látogatókat.

A Saudek-fivérek retrospektív kiállításának plakátja 80. születésnapjuk alkalmából

Helena Diesing, Tomáš Prokůpek képes monográfiája Kája Saudekról (<http://knihy.abz.cz>)

Kája Saudek „18+” című kiállításának plakátja (Týden, 2015/26.)

koprodukciónban készült játékfilmjét választották a Nyugattól Keletre (East of the West) című versenyszekció legjobb alkotásává, s megosztva a FEDEORA zsűri díját is megkapta.

2015. július 5. – *Cirill* és *Metód* szláv hittérítők, Morvaország védőszentjei napján, a Cseh Köztársaság nemzeti ünnepén hivatalosan el nem ismert morva zászlókat tüztek ki több mint 1100 morvaországi település polgármesteri hivatalára. *(Lásd még: 29. oldalon!)*

2015. július 6. – A cseh munkaügyi és népjóléti minisztérium számára készített tanulmány szerint Csehországban tíz év alatt megduplázódott a külföldiek száma, több mint félmillió külföldi állampolgár él az országban, közülük mintegy 300 ezernek van valamilyen munkája.

2015. július 8. – Nagy sikerű közös koncertet adott Karlovy Varyban a magyar és a cseh rockzene két legendás együttese, az Omega és az Olympic.

2015. július 9. – A cseh kormány döntése szerint Csehország 1500 menekültet fogadna be 2017 végéig. *Jiří Dientsbier* emberi jogi miniszter szerint 15 ezret is fogadhatnak.

2015. július 18. – Kelet-Libanonban eltűnt öt cseh állampolgár, amit egy *al-Fajad* nevű, terroristák segítése miatt korábban Prágában őrizetbe vett libanoni férfi ügyéhez kötött a sajtó.

2015. július 19. – Mikulovban megemlékeztek a horvátok Dél-Morvaországba érkezésének és letelepedésének 500. évfordulójáról.

2015. július 22. – Művészek és próféták címmel *Kupka–Hundertwasser–Schiele–Beuys* alkotásaiból nyílt kiállítás a prágai Nemzeti Galéria Vásárcsarnok Palotájában október 18-ig.

2015. június 27. – Prágában *Esterházy János*, az egykori szlovákiai magyar politikus életével foglalkozó nemzetközi tudományos konferenciát szervezett a Coexistencia társaság. A fórumot a Pozsonyi Magyar Galéria Hommage à János Esterházy című vándorkiállítása kísérte a prágai Magyar Intézetben. A konferencián *Nadežda Kavalírová*, a csehországi Politikai Foglyok Konföderációjának elnöke Esterházy János rehabilitációjáért való küzdelem folytatását szorgalmazta. Az előadásokból kiadvány jelenik meg 2016-ban. *(Lásd még: 37. oldal!)*

2015. június 29. – Csehország ötven darab nagyméretű sátrat küldött Magyarországra segítségül a bevándorlók elszállásolásához.

2015. június 30. – A pozsonyi kerületi bíróság megállapította, hogy a volt csehszlovák Állambiztonsági Hivatal

2015. július 1. – Csehország egy évre átvette a visegrádi csoport (V4) soros elnöki tisztségét.

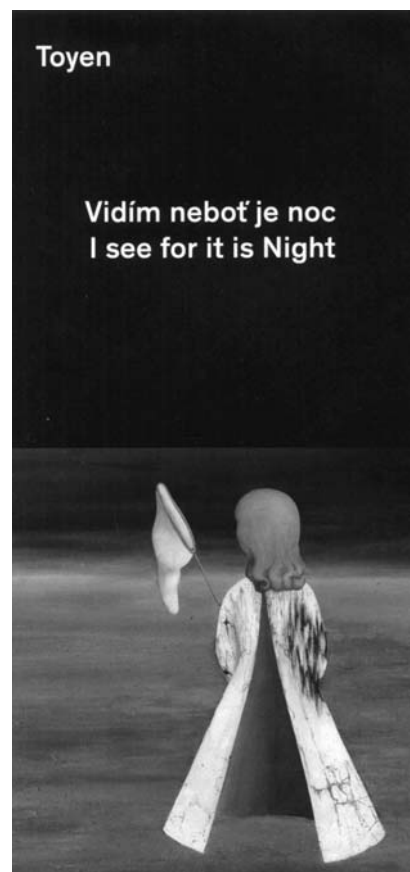
2015. július 1. – Ettől az időponttól a prágai Betlehemi-kápolna bejárata melletti falon a *Za pravdu!* (Az igazságért!) cseh nyelvű huszita jelszó olvasható.

2015. július 2. – A cseh kormány rendeletének értelmében a Cseh Postának (Česká pošta) legalább 3200 postafiókot kell működtetnie országszerte.

2015. július 3–11. – Az 50. Karlovy Vary-i nemzetközi filmfesztiválon *Richard Gere* világhírű amerikai színész és *Iva Janžurová* neves cseh színésznő életműdíjat kapott. A Kristályglóbusz fődíjat az amerikai *Bob Tarasuk* Bob és a fák című filmje nyerte. A meghívott három magyar film közül *Horváth Lili* Szerdai gyerek című magyar–német

- 2015. július 23.** – A plzeňi regionális bíróság korrupciós ügyben nyolc és fél éves szabadságvesztésre és vagyonvesztésre ítélte *David Rath* volt közép-csehországi elöljárót, a Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD) korábbi vezetőségi tagját, miniszterét és parlamenti képviselőjét.
- 2015. július 24.** – Országos felmérés szerint a csehek több mint 70 százaléka elutasítja a szíriai és észak-afrikai menekültek befogadását, az ukrán állampolgárok befogadását 44 százalék ellenzi.
- 2015. július 27.** – Bejelentés szerint a prágai vár épületeinek rekonstrukciójára 2016-ban 228 millió koronát fordít a Hradzsín fenntartója. Felújítják a cseh királyok sírkamráját is.
- 2015. július 27.** – Prágában 84 éves korában meghalt *Ivan Moravec* világhírű cseh zongorista.
- 2015. július 27.** – Dvůr Králové nad Labem állatkertjében elpusztult a világ utolsó öt északi szélesszájú orrszarvújának (*Ceratotherium simum cottoni*) egyike.
- 2015. július 29.** – Fából faragott életnagyságú állatszobrokat helyeznek el a cseh–lengyel határon magasodó Óriás-hegységben (Krkonosé).
- 2015. július 30.** – Terezínben leltárba vették mindazokat a szövegeket, amelyeket a II. világháború alatt munkatáborként működő terezíni erőd zsidó foglyai véstek a homokkőből készült egyik bejárati kapuba, valamint a város fennmaradt régi épületeinek falába.
- 2015. július végén** – A prágai Cseh Filharmónia muzsikusainak 13-tagú csoportja kelet-szlovákiai roma telepeken adott koncerteket.
- 2015. augusztus 1.** – A cseh egészségügyi minisztérium április 20-i rendelete értelmében augusztus 1-jétől szélesebb körben tették hozzáférhetővé a marihuána alapú gyógyszereket Csehországban.
- 2015. augusztus 4.** – Csehország az Európai Unióban megvétózta azt a javaslatot, hogy a vezető európai politikusok bojkottálják a II. világháború befejezésének kínai évfordulás emlékünnepeit.
- 2015. augusztus 12.** – Szélesítették a cseh titkosszolgálatok jogkörét, és a nemzetközi terrorizmus és a korrupció elleni harc erősítése érdekében hozzáférhetnek az adóbevallásokhoz, a bankszámlákhoz és információkat kérhetnek a távközlési vállalatoktól. A kormány által kidolgozott és a parlament által jóváhagyott törvénymódosításokat *Miloš Zeman* köztársasági elnök augusztus 25-én aláírta.
- 2015. augusztus 15.** – A Prague Pride 2015 keretében mintegy 15 ezren vettek részt Prágában a meleg felvonulásán.
- 2015. augusztus 16.** – A dél-morvaországi Rájec-Jestřebí városkában keresztet állítottak azoknak a magyar hadifoglyoknak az emlékére, akik a II. világháború után, 1945 nyarán egy hastífusz-járványban a helyi szovjet fogolytáborban haltak meg.
- 2015. augusztus 19.** – A cseh tudományos életnek több mint 2300 képviselője, köztük a kormány három tagja írta alá eddig a Tudósok a félelem és a közömbösség ellen elnevezésű petíciót, amelyet ekkor hoztak nyilvánosságra Prágában. *Miloš Zeman* köztársasági elnök szövegét bírálta a petíció.
- 2015. augusztus 20.** – A cseh kormány úgy döntött, hogy 2016. januártól 8 százalékkal emeli a minimálbért.
- 2015. augusztus 20.** – Plzeňben csípőízületi műtétet hajtottak végre *Andrej Kiska* szlovák államfőn.
- 2015. szeptember 4.** – A visegrádi négyek kormányfői Prágában a migrációs válság legújabb fejleményeit vitatták meg és egyeztettek álláspontjaikat. Csehország, Lengyelország és Szlovákia támogatásáról biztosította Magyarországot az országot érő migrációs nyomásra való tekintettel. A kormányfők ismét elutasították a menekültek kötelező befogadási kvótáit.
- 2015. szeptember 5.** – *Toyen (Marie Čermínová)*, a két világháború közötti cseh avantgárd, a háború utáni párizsi szürrealisták nagyszonyának kiállítása, most először kiállított művekkel a Kampa Múzeumban 2016. február 16-ig.
- 2015. szeptember 7.** – A Cseh Püspöki Konferencia Ferenc pápa felhívására reagálva közölte, hogy a cseh katolikus egyház kész menekülteket befogadni plébániáiba, ha a kormány vagy a belügyminisztérium erre felkéri.
- 2015. szeptember 7.** – A Bambergi Szimfonikusok – Bajor Állami Filharmónia művészeti vezetőjévé választották öt évre *Jakub Hruša* fiatal cseh karmestert.
- 2015. szeptember 9.** – *Yo-Yo Ma* amerikai csellista kapta a cseh kulturális minisztérium Antonín Dvořák-díját, amelyet évente ítélnek oda a cseh klasszikus zene népszerűsítéséért a világban.
- 2015. szeptember 12.** – Varsóban, Prágában és Pozsonyban ezek tüntettek a bevándorlás ellen és mellett.
- 2015. szeptember 14.** – Az osztrák Raiffeisen Bank International AG (RBI) cseh leánybankja, a Raiffeisenbank átveszi a Citibank csehországi lakossági és bankkártya üzletágát.
- 2015. szeptember 14.** – A cseh Ipari és Közlekedési Szövetség elnökének Brünnben, a nemzetközi gépipari vásár megnyitóján elhangzott közlése szerint mintegy 5000 szír menekültet tudnának foglalkoztatni a cseh cégek.
- 2015. szeptember 17.** – Németország a cseh határra is kiterjesztette az újraindított határellenőrzést az illegális bevándorlás megakadályozására.
- 2015. szeptember 18.** – A mezőgazdasági gépeket forgalmazó cseh tulajdonú Agrotec Magyarország Kft. Komáromba helyezte központi telephelyét.
- 2015. szeptember 18.** – A visegrádi négyek második legnagyobb városainak turisztikai vezetői Debrecenben turisztikai együttműködésről írtak alá szándéknyilatkozatot.

Toyen: Látok, hiszen éjszaka van – A Kampa Múzeum plakátja és prospektusa

2015. szeptember 19. – A Ztoven művészcsoporthoz hatalmas vörös férfi alsónadrágra cserélte a prágai Hradsin feletti elnöki lobogót. A Týden című hetilap 2015/40. száma interjút közölt a Petr Žilkával, a „rebellis” csoport szóvivőjével.

A Ztoven csoport vörös gatyája a Týden hetilapból

2015. szeptember 22. – Csehország, Magyarország, Románia és Szlovákia az európai uniós belügyminiszterek által elfogadott, 120 ezer menekült szétosztását célzó terv ellen szavazott Brüsszelben. Lengyelország, korábbi visegrádi 4-nyilatkozataival ellentétben, elfogadta.

2015. szeptember 23. – A cseh közlekedési minisztérium is vizsgálatot indított a Volkswagen (VW) autógyárral együtt annak kiderítésére, hány, a VW-csoporthoz tartozó márkájú autó lehet érintett Csehországban a károsanyag-kibocsátási botrányban. A VW-leányvállalat Škoda egyes típusaiba is manipulált motorokat szereltek be.

2015. szeptember 24. – A japán Dai Nippon Printing nyomdávállalat híres japán grafikusok által tervezett több mint ezer plakátot adományozott a prágai Iparművészeti Múzeumnak (UPM).

Petr Kellner a leggazdagabb ember a Týden című hetilap toplistája szerint

Kostas Samaras, a Kofola vezérigazgatója (www.byznys.ihned.cz)

2015. szeptember 25. – Az Euro című cseh gazdasági hetilap rendkívüli kiadásában ismét Petr Kellner, a prágai PPF pénzügyi-befektetői csoport többségi tulajdonosa a leggazdagabb

cseh vállalkozó, bár vagyona egy év alatt mintegy hat százalékkal csökkent. Vagyonának értékét 175–200 milliárd koronára becsülik.

2015. szeptember 27. – A Kassai cseh napok november 20-ig tartó programjában Zachár Ottó barátunk cseh történelmi képeslapokból összeállított kiállítása is szerepelt Töketerében (Třebíšov).

2015. szeptember 28. – A 88 éves Ljudmilla Alekszejeva orosz jogvédő kapta meg az évi Václav Havel emberi jogi díjat – jelentették be Strasbourgan, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésén.

2015. szeptember 29. – A Balassi Intézet Prágai Intézetének élén az addigi igazgató, Kiss Szemán Róbert megbízását újabb egy évvel meghosszabbították. (Lásd még: 37. oldal!)

2015. szeptember 29. – Prágában 68 évesen meghalt Jiří Krytinář, a legkisebb, 122 cm magas cseh színész, akit több mint 70 szerepben láthatott a közönség, főleg mesékben, komédiákban, híres külföldi filmekben és saját vándorszínházában.

2015. szeptember 30. – A szlovák kormány nyitri ülésén jóváhagyta az uniós kvóták megtámadását az EU-bíróságon.

2015. október 2. – Prágában Magyar Kulturális napok kezdődtek a Cseh és Morvaországi Magyarok Szövetsége prágai alapszervezetének szervezésében november 13-ig.

2015. október 8. – Opavában 75 éves korában elhunyt Kostas Samaras, görög származású cseh vállalkozó, akinek Santa Nápoje Krnov cége újra felfedezte és népszerűvé tette a Kofola nevű retro üdítőitalt.

2015. október 8–9. – A visegrádi csoport (V4) államfői és a horvát elnök Balatonfüreden a bevándorlásról, a klímaváltozásról és a nyugat-balkáni helyzetről tanácskoztak.

2015. október 9. – Szaúd-Arábia tiltakozott Csehországnál Salman Rushdie brit író Sátáni versek című könyvének kiadása miatt, de

Lubomír Zaorálek cseh külügyminiszter közölte, hogy nem avatkoznak bele a kiadásba.

2015. október 9–11. – A 17. Gödöllői Nemzetközi Hárfaesztíval vendége volt a cseh Jana Bousková is.

2015. október 10. – Csehország megerősítette a cseh–osztrák határ őrizetét.

2015. október 12. – Prágában az év legjobb sajtófotójáért választották Jan Zátorský (Mladá Fronta Dnes) a Menekültek a magyar–szerb határon című felvételét.

2015. október 14. – A Cseh Posta különleges, zászló alakú bélyeget adott ki a hagyományos négyszögletes helyett.

2015. október 15–16. – Kezdetektől napjainkig (1955–2015) címmel nemzetközi konferenciát tartottak Budapesten az ELTE BTK cseh szak megalapításának 60. évfordulója alkalmából.

A 60 éves cseh szak nemzetközi konferenciájának megnyitóján, elől Juraj Chmiel nagykövet (Fotó: Zachár Ottó)

2015. október 16. – Több mint 7000 menekültet vett őrizetbe az év első kilenc hónapjában a cseh rendőrség – közölte Prágában a cseh idegenrendészet.

2015. október 19. – Písekben a nemzetközi diákkonferencián 15. évfolyamának nagydíját Kis Hajni „2. em.” című húszperces dokumentumfilmje kapta.

2015. október 19. – A cseh kormány Ústí nad Labemben tartott kihelyezett ülésén úgy döntött, hogy Csehország ötven rendőrt küld Magyarországra, segítségül a külső schengeni határ őrzéséhez. (A cseh rendőrök október 31-től egy hónapig voltak szolgálatban a magyar–szerb határon.) Ugyanaz nap a kormány részle-

gesen feloldotta a kitermelés korlátozását az észak-csehországi barnaszén-régióban.

2015. október 20. – A Prága melletti Dolní Březanyban megnyílt világűr kutatásában és a rák elleni harcban is segítséget nyújtó új szuperlézerek pont.

2015. október 20. – Pozsonyból ötven rendőr indult a magyar–szerb határon szolgálatot teljesítő magyar kollégáik megsegítésére.

2015. október 27. – Prágában a hírek szerint gyomorműtétet hajtottak végre *Karel Gotton*, a világhírű cseh énekesen, akinél nyirokcsomórakot állapítottak meg. November 18-án kiengedték a kórházból. (Lásd még: 2015. november 28.)

2015. október 28. – A 19. jihlavai nemzetközi dokumentumfilm-fesztiválon 250 alkotást láthattak az érdeklődők, köztük *Szimler Bálint* és *Rév Marcell* Balaton method című zenés magyar filmjét.

2015. október 28. – Migrációellenes tüntetéseket tartottak több cseh nagyvárosban az Iszlámellenes Blokk nevű civil mozgalom szervezésében.

2015. október 31. – *Karel Schwarzenberg*, a cseh jobboldal vezéralakja szerint a csehek „komplexusait és korlátoltságát” mutatja az a hisztéria, amely Csehországban a menekültekkel kapcsolatban tapasztalható.

2015. november 1. – *Antonín Dvořák* Requiemjét mutatták be Budapesten, a Művészetek Palotájában a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara és Énekkara közreműködésével. Vezényelt *Tomáš Netopil* (CZ), szólisták voltak: *Simona Šaturová* – szoprán (SK), *Veronika Hajnová* – alt (CZ), *Brickner Szabolcs* – tenor, *Sebestyén Miklós* – basszus.

2015. november 2. – A cseh kormány húsz rendőr és több tucat katona küldését határozta el Szlovéniába, hogy segítsenek az ottani hatóságoknak a migránsválság kezelésében.

2015. november 6. – *Jakub Hruša* cseh karmester lett az első díjazottja egy, a cseh zenéért rajongó néhai ausztrál karmester felajánlásából alapított és tízévente egyszer odaitélt komolyzenei elismerésnek, *Leoš Janáček* morva zeneszerző népszerűsítéséért.

2015. november 9–10. – *Husz János* és a huszitizmus hatása a magyarországi művelődésben címmel cseh–magyar tudományos konferencia zaj-

lott Budapesten, ünnepi hangversennyel. Az előadásokat kiadványban fogják megjelentetni.

2015. november 13. – Prágában a visegrádi négyek és a nyugat-balkáni régió külügyi vezetői aláírták a Nyugat-balkáni Alap létrehozásáról szóló dokumentumot.

2015. november 16. – A november 13-i párizsi merényletekkel összefüggésbe hozott egyik személy néhány évvel korábban kétszer is átutazott Csehország területén – közölte *Bohuslav Sobotka* cseh miniszterelnök Prágában.

2015. november 17. – *Miloš Zeman* cseh államfő Prágában a hívei és az Iszlámellenes Blokk közös nagygyűlésén azt mondta, hogy nem lenne szabad megbélyegezni a bevándorlást ellenzőket. *Jiří Dienstbier* cseh emberi jogi miniszter úgy nyilatkozott, hogy *Zeman* a cseh társadalom fasizálódásának táptalaját készíti elő nyilatkozataival.

2015. november 20. – A cseh kormány új állami integrációs tervet fogadott el, amely számol a háborús menekültek betagozódásával is a cseh társadalomba.

2015. november 21. – Csehországban 36 város több mint 130 színjátszó együttese kapcsolódott be a színházak éjszakája elnevezésű nemzetközi projektbe.

2015. november 21. – A Fekete Ökör Baráti Kör és a Ladócsy Múteremgaléria Kartalon rendezte a Tíz év a Hrabal-galaxisban – A huszonegyedik Te magad légy! címmel vándorkiállításuk záróprogramját.

2015. november 25. – Prágában, a Magyar Intézetben bemutatták *Kokes János* barátunk Magyar emlékek Csehországban című, gazdagon illusztrált útikalauzát, mely Csehország magyar vonatkozású történelmi, kulturális, építészeti és egyházi emlékeit, illetve nevezetességeit gyűjtötte össze. (Lásd még: 40. oldal!)

2015. november 26. – A prágai városi tanács döntése alapján a pénzügyminisztérium 2016. január 1-jétől fokozatosan visszavonja a játéktermek üzemeltetőinek működési engedélyét.

2015. november 28. – Csehországban ismét, immár 40-edszer *Karel Gott* választották meg az év énekesévé, azaz Cseh Csalogánnyá.

2015. november 30. – Súlyos és hosszú betegség után Prágában elhunyt *Dana Gálová*, cseh műfordító, a kor-

társ magyar irodalom kiváló közvetítője. 55 éves volt. (Lásd még: 61. oldal!)

2015. december 3. – Kormányfői csúcstalálkozót tartottak Prágában a visegrádi négyek és *Pak Gun Hje* dél-koreai államfő. Elutasították a mini Schengen-elképzelést, szorgalmazták a külső határok védelmét és a szorosabb kapcsolatokat Dél-Koreával.

2015. december 5. – A budapesti Művészetek Palotájában vendégszerepelt a Cseh Filharmonikusok Zenekara *Jiří Bělohávek* vezényletével, *Janáček*, *Martinů* és *Dvořák* műveivel.

2015. december 7. – A vihar címmel *Martin Kukučka* és *Lukáš Trpisovský* cseh rendezőpáros produkciója vendégszerepelt lengyel, angol és magyar nyelven a budapesti MU Színházban.

2015. december 8. – A prágai városi bíróság döntése értelmében a prágai Nemzeti Galériának a *Madona z Veveri* (Veverii Madonna) című festményt az egyházi kárpótlás keretében vissza kell szolgáltatnia a katolikus egyháznak.

Karel Gott, a Cseh Csalogány még anno a 17. alkalommal (Týden, 2015/3)

- 2015. december 9.** – *Victor Vasarely* 33 grafikai munkáját vásárolta meg az Olomouci Művészeti Múzeum, amely az állami kézben lévő cseh múzeumok közül a legnagyobb Vasarely-gyűjteménnyel rendelkezik.
- 2015. december 9.** – A cseh képviselőház elfogadta a 2016. évi költségvetést, amely 70 milliárd korona hiányt irányoz elő (2015-ben 100 milliárd korona volt), és 1251 milliárd korona kiadással, 1181 milliárd korona bevétellel számol.
- 2015. december 14.** – A cseh kormány beleegyezett, hogy az ország befo-

gadjon 37 iraki keresztény menekült családot, összesen 153 embert.

- 2015. december 14.** – Prágában elhunyt *Aleš Veselý*, a monumentális szabadtéri alkotásairól és holokauszt-émlékműveiről ismert cseh szobrászművész.
- 2015. december 18.** – A cseh *Vít Jedlička*, a Liberand Szabad Köztársaság nevű fiktív miniállam önjelölt elnöke Prágában bemutatta „kormányának” első tagjait.
- 2015. december 21.** – A cseh kormány 25 rendőr és 20 millió cseh korona (230 millió forint) összegű pénzügyi

támogatás küldését határozta el Macedóniába a migránsválság terheinek enyhítésére.

- 2015. december 31.** – A prágai Reprezentációs Házban (Obecní dům) véget ért a 2013 óta látogatható nagyszerű Szeccszó kiállítás a prágai Iparművészeti Múzeum anyagából.

A magyar és cseh sajtó alapján összeállította: Molnár Éva

Sporthírek Csehországból, 2015

2015. január 1–december 31.

- 2015. január 21.** – A szánhúzó kutyák 11. Nagy Odisszeáját a francia Alpokban már harmadszor nyerte meg a cseh *Radek Havrda*.
- 2015. január 25.** – Szaporóban a síugrók világkupa-sorozatának versenyét a cseh *Roman Koudelka* nyerte 133 m és 132 m ugrásával és 282,9 ponttal.

világ bajnokságon csehek (*Vitková, Soukalová, Šlesinger, Moravec*) nyerték meg a vegyes váltók versenyét.

- 2015. március 5–8.** – Prágában a 33. fedett pályás atlétikai Európa-bajnokságon *Pavel Maslák*, Csehország új atlétikai csillaga 400 m futásban 45,33 mp eredménnyel aranyérmet szerzett.

kasza végén a rosszul szereplő Toronto Maple Leafs és Buffalo Sabres a teljes edzői stábját menesztette. A cseh *Jaromír Jágr* még egy évet vállalt.

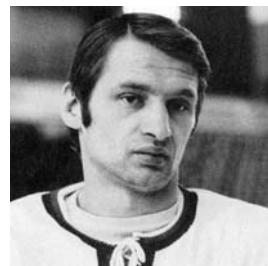
- 2015. április 17.** – Hosszú betegség után Jihlavában, 72 éves korában elhunyt *Jaroslav Holík*, a cseh legendás jégkorongozója és sikeres

Roman Koudelka síugró (Týden, 2015/2.)

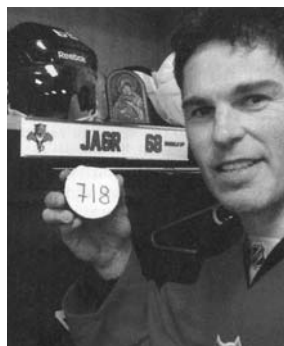
Pavel Maslák Európa-bajnok futó (Týden, 2015/12.)

Jaroslav Holík jégkorongozó (Týden, 2015/17.)

- 2015. február 12.** – A gyorskorcsolyázók hollandiai Heerenveenben tartott távönkénti világbajnokságán a nők 3000 méteres versenyében a cseh *Martina Sáblíková* győzött.
- 2015. február 27.** – Bejelentés szerint a Florida Panthers csapatánál fogja folytatni pályafutását *Jaromír Jágr*, akinek ez a nyolcadik klubja az észak-amerikai profi jégkorongligában (NHL).
- 2015. február 28.** – Dohában a cseh *Lucie Šafařová* nyerte meg a 731 ezer dollár összdíjazású, keménypályás női tenisztornát, miután a döntőben legyőzte a korábbi világelső fehérorosz *Viktorija Azarenkát*.
- 2015. március 5.** – A finnországi Kontiolahtiban rendezett sílövő-

- 2015. március 20.** – *Jaromír Jágr* az észak-amerikai profi jégkorongliga (NHL) játéknapiján lőtt 718. góljával immár egyedül áll az örökranglista ötödik helyén.

Jaromír Jágr profi jégkorongozó 718. gólja után az NHL-ben (Týden, 2015/13.)

- 2015. április 13.** – Az észak-amerikai profi jégkorongliga (NHL) alapsza-

edző. A Dukla Jihlava eredményes közép támadója volt. A csehszlovák válogatottal 1972-ben világbajnok volt, és hat érmet szerzett a világbajnokságokon.

- 2015. április 25.** – Hradec Královében 89 évesen elhunyt *Jiří Hledík* legendás focista, cseh válogatott, aki a csehszlovák ligában összesen 207 meccset játszott, a válogatottal 28 mérkőzést. 2006-ban Václac Jirádíjat kapott.
- 2015. május 1–3.** – A csehországi Račicében tartott kajak-kenu Európa-bajnokságon a kenus *Lakatos Zsanett* ezüstérmet szerzett 200 méteren.

- 2015. május 1–17.** – A 2015-ös IIHF jégkorong-világbajnokságot Csehországban rendezték Prágában és Ostravában. A világbajnokságon 16 válogatott vett részt. A tornát a kana-

dai válogatott nyerte. Csehország a 4. helyen végzett. A világbajnokság legértékesebb játékosává a 43 éves cseh *Jaromír Jágr*t választották.

2015. május 9. – A negyedik helyen kiemelt *Petra Kvitová* nyerte meg a madridi salakpályás tenisztorna női versenyének döntőjét.

2015. május 17. – A cseh labdarúgó-bajnokságot a Viktoria Plzeň klub nyerte.

2015. május 23. – A III. Visegrád4 nemzetközi országúti kerékpárverseny harmadik, magyarországi szakaszát a cseh *Alois Kankovský* nyerte.

2015. május 26. – Az Ostravában rendezett nemzetközi atlétikai viadalon a hatszoros olimpiai bajnok jamaicai futó *Usain Bolt* 20.13 másodperccel győzött férfi 200 méteren.

2015. június 18. – *Vladimír Růžička* után a cseh jégkorongozó válogatott új edzője *Vladimír Vůjtek* – 2011 és 2015 között a szlovák válogatott sikeres trénera – lett.

2015. júni-

Vladimír Vůjtek hokiedző (Týden, 2015/43.)

us 22. – Csehországban *Jakub Voraček* nyerte a 2014/15-ös idény legjobb cseh jégkorongozóiról szóló szavazást, és *Jágr*t megelőzve kapta meg az Arany Hokibot-díjat.

2015. június 29. – *Petr Čech*, 114-szeres cseh válogatott kapus tizenegy év

Petr Čech futballkapus (Týden, 2015/47.)

után a Chelsea labdarúgócsapatától a londoni rivális Arsenalhoz átigazolvaa folytatja pályafutását. Az Arsenalban játszik *Tomáš Rosický* is.

2015. június 29. – Nyolcvannégy éves korában, hosszú betegség után elhunyt *Josef Masopust*, legendás

Josef Masopust, a focilegenda (Týden, 2015/29.)

cseh futballista, Európa legjobb játékosának járó aranylabda tulajdonosa, akit 2000-ben a század cseh focistájává választottak.

2015. július 17. – *Martin Ručinský*, a csehek olimpiai és világbajnok jégkorongozója, a Litvinov klub támadója 25 év után 44 évesen befejezte pályafutását.

2015. augusztus 8. – Az extrém tereptriatlonosok csehországi világkupa-futamát *Helena Erbenová* nyerte meg. *Poór Brigitta* ezüstérmes lett.

2015. augusztus 10. – *Vas János* viszatért korábbi klubjához, a cseh Slavia Prahához, miután nem kapott szerződést a nyílt orosz profi jégkorongligában (KHL) szereplő horvát Medvescak Zagrebtől.

2015. augusztus 16. – Brűnbnben a gyorsaságimotoros-világbajnokság évi 11. versenyét, a Cseh Nagydíjat a spanyol *Jorge Lorenzo* nyerte meg.

2015. augusztus 18. – A szlovák jégkorong-válogatott szövetségi kapitánya lett *Zdeno Čiger*.

2015. augusztus 30. – *Petra Kvitová* megvédte címét a 754 ezer dollár összdíjazású, keménypályás New Haven-i tenisztornán.

2015. november 3. – Budapesten a Sport Centrumban Magyarország és a Cseh Köztársaság jégkorongozó legendái játszottak egy mérkőzést.

2015. november 10. – Az amerikai férfi tenisz hírnevének helyreállításában vállalt szerepet az amerikai szövetség edzőjeként *Ivan Lendl*, a korábbi nyolcszoros Grand Slam-bajnok.

2015. november 14–15. – Prágában a FED Teniszkupa döntőjét az oroszokat legyőzve negyedszer nyerte meg a cseh együttes: *Petra Kvitová*, *Lucie Šafařová*, *Karolina Plíšková*, *Barbora Strýcová*.

A cseh teniszező négyes egy tavaszi franciaországi döntő előtt (Týden, 2015/46.)

2015. december 29. – Ostravában 47 éves korában elhunyt *Pavel Srniček*, Európa-bajnoki ezüstérmes (1996) cseh válogatott futballkapus, miután

Pavel Srniček futballkapus, EB, 2000 (www.mirror.co.uk)

20-án futás közben szívinfarkttal kapott. 1994–2001 között 49 alkalommal védte a válogatott kapuját, szerepelt az Ostrava, a Newcastle United és a Brescia csapatában is.

A magyar és cseh sajtó alapján összeállította: *Molnár Éva*

Nový Jičín

Csehországban jártunk már Jičínben is, Nový Jičínben is. A két név azt sugallná, hogy Jičint régebben, Nový (Új) Jičint később alapították. A helyzet azonban fordított: az észak-morva Nový Jičín már a XIII. században létezett, míg a kelet-csehországi Jičint *Albrecht Valdštejn* létesítette az 1620-as években.

Városunk a Starý (Ó) Jičínhez képest új. Az említett nagyon kicsi település Nový Jičíntől néhány kilométerre, délnyugatra található. Először az ottani hegyre épített kicsi váracska *Blud II. z Pňovic* még a XII. század végén a Hranicéből részben Opavába, részben Těšínbe vezető utak ellenőrzésére. Az átépített, kibővített vár alatt létrejött település a XIV. század elején városi jogokat kapott, de a kiváltságokat átadták a Jičnice folyó mellett újabban létrehozott községnek. *Blud III.* azután 1311-ben eladta az összes környékbeli birtokát *Vok I. z Kravařnak*. Az új földesúr a Bětolin, Nový Jičín, Štramperk, Příbor, Kuněkovice, Fulnek városokat magában foglaló 200 négyzetkilométernyi terület után kapta a nevét, ugyanis a többségében német lakosságú vidéken sok szarvasmarhát tartottak. Innen a táj német Kuhländchen és a cseh Kravařsko elnevezése.

Nový Jičín, minthogy a földesúr birtokában volt, job-

bágyvárosként (poddanské město) működött. Bár bizonyos kiváltságokat a tulajdonos megvásárolt, önkormányzata nem volt. (Nový Jičínnek kezdetől volt vásártartási joga.) A város céhes textilipara, valamint a kedvező kereskedelmi lehetőségek következtében a XV. században városfalakkal vette körül magát, gótikus – később barokk átépített – plébánia-templomot épített.

Betelepülések következtében – főként a huszita háborúk után – megnőtt a cseh lakosság aránya, nyelvhasználatuk polgárjogot nyert, és egészen az 1630-as évekig kitartott. A *Kravařok* 1500-ban eladták a várost a *Žerotinok*nak. Az új tulajdonosok elsöre nem hoztak szerencsét, 1503-ban leégett a csaknem teljesen faépítésű város, de gazdasági adottságai miatt hamarosan újjáépült, kőből. Külvárosai fejlődtek ki, s olyannyira meggazdagodtak, hogy 1558-ban kivásárolták magukat a *Žerotinok*tól, és így el tudták nyerni a „komorní město” (kamarai város) státust. Ez kedvezőbb rangot jelentett az előző állapotnál: a tulajdonos a kincstáron keresztül az uralkodó volt. A városnak futotta a környező birtokok megvételére is, sőt az uralkodóknak is tudtak kölcsönt adni: 1610-ben *II. Rudolf*nak, 1821-ben *II. Ferdinánd*nak.

Nový Jičín az 1618-as rendi felkelés idején a Habsburg-ellenes oldalra állt. Ezért jutalmul a téli király – *Pfalzi Frigyes* – szabad királyi várossá emelte, a fehér-hegyi csata után viszont *II. Ferdinánd* büntetésből az olmützi jezsuiták birtokába adta a települést. Bár a harmincéves háború évszázada nem sok jót hozott, a jezsuiták engedélyezték a már a *Žerotinok* óta működő városháza működését, 1630-ban megtelepszik a kalapos céh, ez lesz a későbbi fejlett kalapos ipar alapja.

A jezsuita uralom a rend feloszlásáig, 1773-ig tartott. Egy évtized múlva *II. József* eltörölte a különböző jogállású városok feudális eredetű kiváltságait, ezáltal a városok egyenjogúvá váltak, a régi besorolások elvesztették jelentőségüket, a települések csak nagyságuk szerint nyertek besorolást.

A Mária mennybevitel-templom

Táncoló parasztok Kravař-környéki népviseletben – díszkút szoborcsoportja a Masaryk téren

Városunk gazdasági helyzete már a XVIII. század óta jól alakult, és a fellendülés a XIX. században is folytatódott. 1799-ben alapították a Hüffel kalapgyárat, később posztógyár, dohánygyár, sörfőzde, szeszgyárak kezdtek működni.

Nový Jičín a XX. századra gazdaságilag erős, élhető várossá fejlődött, jó iskolákkal, szociális-kulturális létesítményekkel. Városunk az egész környékkel együtt a németlakta Szudéták területére esett, így 1938 őszén Csehszlovákiától elszakították és a III. Német Birodalomhoz csatolták. A világháború előtt a város lélekszáma 14 ezer fő, az agglomerációé húszezer fő volt. Szokatlan módon a német

lakosság háború utáni teljes kitelepítése ellenére a város lakosságszáma 1950-re, az agglomerációé 1970-re visszaállt.

Műemléki értékeit tekintve Nový Jičín 1967-ben méltán lett a nagyon erős cseh mezőnyben a 35 tagú műemlékvárosi együttes tagja. Ha Olmütz (Olomouc) felől érkezünk, elsőként a K nemocnici utcában érdemes megnézni az ún. Spanyol-kápolnát. A búcsújáró hely annak az ötszáz spanyol császári zsoldosnak az emlékére épült, akiket 1621 júliusában – a rájuk gyűjtött óvárosból menekülve – mind egy szálig legyilkoltak a krnovi herceg katonái.

Az óvárosba érve mindjárt elhaladunk a múzeum mellett, amely a gótikus–reneszánsz kastélyban helyezkedik el. Különlegessége a város történelméből adódóan – a kalapmúzeumi részleg, ahol nemcsak a régi kalapfajtákat, hanem híres emberek fejfedőit is meg lehet tekinteni.

Egyszerű, négyzet alakú főtere a legszebbek közé tartozik Csehországban. A teret övező házak általában reneszánsz korabeliek, de az idők folyamán barokk, klasszicizáló, eklektikus átalakításon estek át. Minden ház lábasház, a boltívekkel fedett nyitott folyosók szokatlanul szélesek, ez valószínűleg az ott árusító kereskedők igényei szerint alakult így. Az eredetileg egyemeletes házakat idővel kétemeletesre magasították. Közülük a legrégebbi és a leghíresebb az ún. Stará pošta (Régi Posta) épülete, valamint a Városháza, de ezt az 1920-as években erősen átépítették.

Nem maradhat el a főtéri pestisoszlop, mely előtt kedves csobogókút áll két táncoló figurával: az 1930-ban készült alkotáson a környéki német népviseletbe öltözött pár ropvaskos paraszttáncot. Plébániatemploma – Mária mennybevitele – eredetileg háromhajós, gótikus volt, de a jezsuiták az 1730-as években barokk egyhajós templommá építették át. Belső berendezése pazar. Bár a két régi városkaput az 1840-es években lebontották, a városfalak egy része és az ún. Plébánia-bástya megmaradt.

2016-ban tavaszi észak-morva–sziléziai túránkon Starý Jičín és Nový Jičín is felkeressük.

Kép és szöveg: Zachár Ottó

A főtéri Régi Posta különleges épülete a Dobrovský utcából

2016 legjelentősebb cseh vonatkozású évfordulói

Václav Havel (1936. október 5., Prága–2011. december 18., Vltice), dráma- és esszéíró, publicista, államférfi, az elmúlt fél évszázad talán legismertebb cseh értelmiségije.

Nagypolgári, ún. „burzsoá” családból származott, ezért az 1948-ban hatalomra került kommunista rendszerben csak nagy nehézségek árán, harminc éves korában tudott diplomát szerezni. Kora ifjúsága óta írt és publikált, előbb cikkeket és tanulmányokat, 1959 óta pedig színdarabokat is.

Václav Havel a *Területrendezés* című színdarabjának forgatókönyvével 2011-ben, nem sokkal a halála és a *Divadlo Na zábradli* színház bemutatója előtt (www.informuji.cz)

Első jelentős színműve, a *Kerti ünnepély* (*Zahradní slavnost*) 1963-ban született; ezt az alkotást két további fontos darab, az 1965. évi *Leirat* (*Vyrozumění*) és az 1968-ból való, *A figyelem-összpontosítás csökkent lehetősége* (*Ztižená možnost soustředění*) követte. Az abszurd dráma műfajába sorolható művek neves szerzővé tették Havelt, aki 1964-ben *Antikódok* (*Antikódy*) címmel egy kötetnyi kísérleti verset is publikált. Az „emberarcú szocializmus” megteremtésére irányuló reformmozgalom évében, 1968-ban ő is bekapcsolódott a közéletbe, s a többi között az ellenzék legalizálásának felvetésével keltett figyelmet. Az augusztusban bekövetkezett szovjet megszállás után rádiókommentárjaival az ellenállás szellemét erősítette, érthető tehát, hogy az 1969-ben diadalmaskodó, neosztálinista szellemiségű „normalizáció és konszolidáció” őt is a hivatalos kulturális életből kizárt írók táborába kényszerítette. Havel azonban betiltott szerzőként is tovább írta darabjait, esszéit és cikkeit: ebben az időszakban született meg a *Koldusopera* (*Žebrácká opera*, 1972), az *Audiencia* (*Audience*, 1975), a *Tiltakozás* (*Protest*, 1978), *Largo desolato* (1984), *Kísértés* (*Pokoušení*, 1985) és a *Területrendezés* (*Asanace*, 1987) című színmű, több nagy jelentőségű esszé *A kiszolgáltatottak hatalma* (*Moc bezmocných*, 1978); *Politika és lelkiismeret* (*Politika a svědomí*, 1984); *Egy tartózkodás anatómiája* (*Anatomie jedné zdrženlivosti*, 1985); *Történet és totalitás* (*Příběh a totalita*, 1987); *Szó a szóról* (*Slovo o slovu*, 1989) és a *Levelek Olgához* (*Dopisy Olze*, 1983) címet viselő, bölcséleti reflexiókat tartalmazó kötet. A cselekvő ellenzéki felvállaló Havelnek rendkívül fontos szerep jutott a Charta '77 néven ismertté vált polgárjogi mozgalom, 1978-ban pedig az Igazságtalanul Üldözöttek Védőbizottság (Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných) létrejöttében: „felforgató tevékenységért” a hatalom 1979-ben börtönbüntetésre ítélte, s

csak négy év múlva került szabadlábra. Az időközben nemzetközi hírűvé vált drámaíró a néprövid meghatározó és jelképes szerepéhez jutott a kommunista rendszert 1989 novemberében megdöntő „bársonyos forradalom” napjaiban, s meglepetésként az év végén ő került a Csehszlovák Szocialista Köztársaság (!) elnöki székébe. Az 1990. évi első szabad választások megerősítették köztársasági elnöki tisztségében, de 1992 nyarán, amikor a szövetségi állam szétesése elkerülhetlenné vált, lemondott posztjáról. A közéletől azonban nem vonult vissza, s 1993-tól 2003-ig az önálló Cseh Köztársaság elnökeként tevékenykedett. Leköszönése után visszatért az íráshoz, és 2006-ban egy nagyszabású irodalmi kollázsral, az elméleteket, naplójegyzeteket és visszaemlékezéseket tartalmazó, *Kérem, röviden* (*Prosím stručně*) című könyvvel jelentkezett, 2007-ben pedig az *Eltávozás* (*Odcházení*) címet viselő színdarabbal, amelyet 2010/2011-ben saját maga vitt filmre. Ezután egészségi állapota gyorsan romlani kezdett, és nem sokkal hetvenötödik születésnapja után, december 18-án elhunyt. Személye, életútja hosszú évek óta számos vita tárgya, de irodalomtörténeti jelentősége és történelmi szerepe megkérdőjelezhetetlen.

(80 éve született, 5 éve halt meg)

Arnošt Lustig (1926. december 21., Prága–2011. február 26., Prága), prózaíró, esszéista, a holokauszt világviszonylatban is kiemelkedő jelentőségű tanúságtevője. A kamaszkorában Terezint, majd Auschwitzot és Buchenwaldot is megjárt Lustig számára a zsidóság tragédiája életre szóló s szinte kizárólagos témává vált. A terezini gettó nyomasztó világát felidéző első elbeszéléskötete az *Éjszaka és a remény* (*Noc a naděje*) címmel 1958-ban látott napvilágot, s ugyanez az élményvilág ihlette a következő, ugyancsak 1958-ban megjelent, *Az éjszaka gyémántjai* (*Démanty noci*) címet viselő elbeszélésgyűjteményt. (A kötet egyik darabjából 1964-ben a cseh új hullám legjelentősebb rendezői közé tartozó Jan Němec készített azonos című, dermesztően szuggesztív filmet.) Az 1962-ben publikált kisregény, a *Dita Saxová* egy zsidó lány megrázó története, aki túléli ugyan a koncentrációs tábor, de az ott elszenvedett borzalmak olyan drámai változásokat idéznek elő a lelki világában, hogy képtelen visszatérni az életbe, s inkább a halált választja. Az író fő művei közé tartozik az *Ima Kateřina Horovitzováért* (*Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou*) című, 1964-ben közreadott kisregény, amely a halálra szánt emberek kifosztásának és meggyilkolásának a történetét mondja el: a németek karmaiba került

Arnošt Lustig egy brünni könyvbemutatón dedikált (www.commons.wikimedia.org)

vagyonos zsidó férfiakkal egy végletekig cinikus német tiszt elhitheti, hogy pénzüikkel megmenthetik az életüket. A minden anyagi áldozatot meghozó, a megalázás és megfélemlítés újabb és újabb stációt megjáró embereket a társaságukba került címszereplővel, egy fiatal táncosnővel együtt végül a haláltáborba szállítják, s amikor már a gázkamrával szomszédos vetkőzőben vannak, akkor kerül sor Kateřina hiábavaló, de hőstetté nemesedő lázadására: megkaparintja az egyik német katona revolverét és végez vele. (A műből 1965-ben emlékezetes tévéfilm készült.) Lustig a következő évben olyan könyvvel jelentkezett, amely kivételesnek tekinthető a pályáján: a *Fehér nyírfák ősszel (Bílé břízy na podzim)* az ötvenes évek katonai munkatáborait idézi fel. Csehszlovákia szovjet megszállása után az író az emigrációt választotta, s jugoszláviai és izraeli tartózkodás után az Egyesült Államokban telepedett le, ahol irodalmat oktatott egy washingtoni egyetemen. Írói pályája hosszabb szünet után az *Akit nem szeretnek – A tizenhét éves Perla Sch. naplójából (Nemilovaná – Z deniku sedmnáctileté Perly Sch.)*, 1979 című, a terezíni gettóban játszódó kisregénnyel folytatódott, amely egy, a túlélés reményéért a prostitúciót is vállaló zsidó lány vérlázító, tragikus történetét mondja el. A kommunista rendszer bukása után Lustig visszatért a cseh irodalmi életbe és új művek hosszú sorával jelentkezett, amelyek közül mindekenélőtt két regény, a *Király megszólalt, nem mondott semmit (Král promluvil, neřekl nic)*, 1990), valamint a prágai zsidó fiatalok életét ábrázoló, *Barátok (Kamarádi)*, 1995) érdemel említést. **(90 éve született, 5 éve halt meg)**

Jan Mukařovský (1891. november 11., Písek–1975. február 8., Prága), esztéta, irodalomtudós, a cseh strukturalizmus és az irányzatot markánsan képviselő Prágai Nyelvészeti Kör (Pražský lingvistický kroužek) egyik legjelentősebb tagja. A második világháború után korábbi felfogását megtagadva a kommunista párt támogatói közé állt, aminek köszönhe-

Jan Mukařovský portréja, 1932 (<https://en.wikipedia.org>)

Mukařovský könyvének magyar kiadása, Kalligram, 2007

tően fontos pozíciókat szerzett a tudományos életben. Munkásságának eredményei – a többi között Karel Hynek Máchával és más cseh írókkal kapcsolatos megállapításai – ettől függetlenül a humán tudományok kiemelkedő reprezentánsai között jelölik ki a helyét. **(125 éve született)**

Josef Šíma (1891. március 19., Jaroměř–1971. július 24., Párizs), festőművész, grafikus és illusztrátor, a Devětsil nevű baloldali irodalmi-képzőművészeti csoportosulás egyik alapító tagja. 1921-ben Franciaországba költözött és szülőföldjére már csak látogató-

ként tért vissza; ennek okán a francia művészettörténet is a jelentős alkotók között tartja számon. Munkásságán a geometrikus absztrakció és a szürrealizmus is mély nyomot hagyott; ősi szimbólumokat és antik motívumokat is megjelenítő, gazdag képzeletvilágról tanúskodó művei a modern festészet mestereinek sorába emelték. **(125 éve született, 45 éve halt meg)**

Ludvík Vaculík (1926. június 23., Brumov–2015. június 6., Dobřichovice), prózaíró és publicista, azon tollforgatók egyike, akik nemcsak az irodalomtörténetbe, de a történelembe is beírták a nevüket. Kezdetben ő is a kommunizmus eszmé-

Ludvík Vaculík író (www.independent.co.uk)

nyeinek híve volt, de első jelentős, kísérleti jellegű regénye, a *Szekerce (Sekyra)*, 1966) már mélyeséges kiábrándultságról és a rendszer iránti kritikus viszonyról tanúskodik. Vaculík a következő évben még tovább ment a diktatúra bírálatában: a Csehszlovák Írószövetség IV. kongresszusán az ő szájából hangzott el a legkeményebb, akkoriban vakmerőnek számító kritika a hatalom címére. A Prágai Tavasz idején ő fogalmazta meg az

1968. június 27-én közreadott, *Kétezer szó (Dva tisíce slov)* című, történelmi jelentőségű manifesztumot, amelyben egyfelől könyörtelen pontosságú elemzést adott a rendszerről, másfelől pedig a demokratizálási folyamat még elszántabb folytatására buzdított. A reformkísérlet bukása után „ellenforradalmi kiáltványnak” minősített írás belső számúzetésbe juttatta a szerzőt: soron következő, 1969-ben befejezett, a posztmodern regény műfajához sorolható könyve már csak külföldön láthatott napvilágot.

A *Tengerimalacok (Morčata)*, 1977) riasztó példázata a hatalommal való visszaélés és a kiismerhetetlen, arctalan bürokrácia kegyetlen és abszurd világát vetíti az olvasó elé. Vaculík a Husák-rendszer nyomasztó éveiben nemcsak íróként maradt aktív, hanem 1972-ben *Petlice (Pánt)* elnevezéssel a rendszer bukásáig működő szamizdat-kiadót hozott létre, melynek köszönhetően számos betiltott szerző – köztük Ivan Klíma, Václav Havel, Jiří Gruša, Ota Filip – művei jutottak el legalább az olvasók egy szűk köréhez. Az író talán legkiemelkedőbb alkotása az 1983-ban született *Cseh álmoskönyv (Český snář)*: a rendkívül sokrétű, naplófeljegyzéseket, úti élményeket, anekdotákat, leveleket, álmoleírásokat, az irodalmat érintő észrevételeket és narratív elemeket egyaránt tartalmazó, a szerző magánéletét is kendőzetlen nyíltsággal tárgyaló mű nemcsak a korabeli társadalomról vázol fel kritikus szellemű képet, hanem az ellenzékiek, a „disszidensek” belterjes világát is illúziótlanul, a valóság megszépítése nélkül ábrázolja. A nemcsak prózaíróként, de tárcaszerzőként is rendkívül tehetséges Vaculík az utóbbi műfajhoz tartozó, nonkonformista szellemiségről tanúskodó írásait többek között az *Itt a tavasz (Jaro je tady)*, 1988), *Az augusztusi év (Srpnový rok)*, 1990), az *Öreg hölgy szórakozik (Stará dáma se baví)*, 1991) s az *Utolsó szó (Poslední slovo)*, 2002) című kötetekben foglalta egybe. Az író pályája a rendszerváltozás után is töretlenül folytatódott, és jó néhány fontos művel tett tanúbizonyságot arról, hogy joggal sorolják kora legkiemelkedőbb cseh prózaírói közé. Időskori alkotásai közül megkülönböztetett figyelmet érdemel a szerelmi

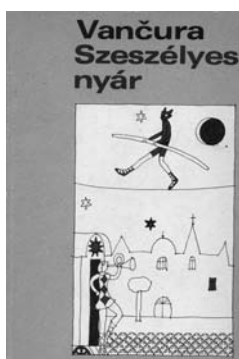
életét feltáró, meglepően őszinte vallomásként olvasható *Hogyan kell fiút csinálni* (*Jak se dělá chlapec*, 1993) című regény, a fiatalkorát naplójegyzetek, levelek alapján felidéző *Kedves osztálytársak! Válogatás írásos dolgozatokból 1939–1979* (*Milí spolužáci! Výbor z písemných prací 1939–1979*, 1995), az *Utazás Praděd hegyére* (*Cesta na Praděd*, 2001) címet viselő bizarr „útleírás”, valamint a *Búcsúzás a szűztől* (*Loučení k panně*, 2002 – szó szerinti fordításban: „Búcsúzás a szűzhöz”) című regény, amely egy idős férfi és egy fiatal lány szerelmének mélyen elgondolkodtató története kapcsán súlyos erkölcsi dilemmákról is vall. **(90 éve született)**

Vladislav Vančura (1891. június 23., Háj ve Slezsku–1942. június 1., Prága/Zbraslav), próza-, esszé- és drámaíró, filmrendező. Eredeti foglalkozására nézve orvos volt, de 1929-től minden idejét művészi munkásságának szentelte.

Vladislav Vančura
író(<https://casopis.scena.cz>)

Pályája első szakaszában, a húszas években erősen vonzódott az avantgárd irányzatokhoz, a Devětsil nevű csoportosulásnak is tagja volt. Íróként az *Amazonas-áramlat* (*Amazonský proud*, 1923) címet viselő elbeszéléskötettel mutatkozott be; első, markánsan szociális töltetű, *János, a pék* (*Pekař Jan Marhoul*) című regényét pedig 1924-ben publikálta. A *Szántóföldek és harcmezők* (*Pole orná a válečná*, 1925) című regényét az első világháború ihlette: az epizódok füzéréből álló, a háborús abszurditását ábrázoló alkotást a nyelv rendkívüli gazdagsága és expresszivitása jellemzi. Az író következő regénye, a *Szeszélyes nyár* (*Rozmarné léto*, 1926) humoros hangvételével és költőiségével tűnik ki; a szerelem hatalmáról (is) szóló fürdővárosi történetet Jiří Menzel filmesítette meg 1968-ban, és az adaptáció pályája egyik legjobb alkotása lett. Az 1929-ben napvilágot látott *Utolsó ítélet* (*Poslední soud*) című regény Prága és Kárpátalja merőben különböző világának ellentétén alapul; a *Vérbíróság, avagy közmondások* (*Hrdelní pře anebo Přísluví*, 1930) a bűnügyi regény sajátosságait kiaknázó, a bűn és a bűnhődés kérdéskörét vizsgáló mű. Vančura 1931-

ben ismét egy kiemelkedő, felejthetetlen alkotással, a *Rablólovagok* (*Markéta Lazarová*) című regény-nyel jelentkezett: az archaikus és patetikus nyelvezetű, példázatszerű, balladisztikus középkori történet főszereplői az embereken kívül a szenvedélyek, mindenekelőtt a szerelem szenvedélye. A könyvet 1967-ben František Vlácil vitte filmre, megalkotva ezzel a cseh filmtörténet egyik legszuggesztív-

vebb remekművét. Ugyancsak a szerelem s általa a csehek és a szlovákok közötti viszony ihlette a következő, *Szökés Budára* (*Útěk do Budína*, 1932) című regényt, amelyet hamarosan a műfaj újabb jelentős alkotása, a *Vége a régi időknek* (*Konec starých časů*, 1934) követt. (A nosztalgia-tól áthatott, humoros és poétikus regényt 1989-ben Jiří Menzel keltette új életre a filmvásznon.) A *Három folyó* (*Tři řeky*, 1936) címet viselő regényben az író egy falusi fiú élet-történetét mondja el, aki helyét keresi a nagyvilágban, s közben az első világháború poklát is megjárja. A német megszállás idején Vančura a *Képek a cseh nemzet történelméből* (*Obrazy z dějin národa českého*, 1939, 1940) címet viselő művön dolgozott, mellyel a nemzeti öntudatot akarta megerősíteni.

Szeszélyes nyár, jelenet Jiří Menzel filmjéből, 1968 (www.ceskatelevize.cz)

Szindarabjai közül mindegyik az *Alkimista* (*Alchymista*, 1932) említen-dő meg, az általa rendezett öt filmből pedig a *Hűtlen*

Marijka (*Marijka nevěrnice*, 1934) a legmaradandóbb. Az antifasiszta értelmiség kiemelkedő képviselői közé tartozó író aktívan bekapcsolódott az ellenállási mozgalomba; 1942 májusában a Gestapo letartóztatta, és négy nappal a Reinhard Heydrich elleni merénylet után őt is kivégezték. **(125 éve született)**

Összeállította: G. Kovács László

Václav Havel

ÁTIRAT

Megállapításunk szerint
a vád
melyet ön ellen emeltünk
hamis dokumentumokra támaszkodott

és az ítélet
melyet ön felett kimondtunk
ellentétben állt az érvényes törvényekkel
nyomatékosan felszólítjuk önt
hogy az emberi jogok visszaadása céljából
haladéktalanul jelenjen meg
közöttünk

PARTECÉDULA

Teljesen közönyösen tudatjuk Önökkel
hogy zabolátlan élvhajhászása következtében
elhunyt a gyűlölt apa férj
fivér nagyapa és nagybácsi

Önző alak volt aki csak magát szerette
és minden rokona gyűlölte
mert szünet nélkül terrorizálta
megcsalta becsapta és meglopta őket

Ne menjenek el a temetésére
és velünk együtt
gyorsan felejték őt el

G. Kovács László fordítása

Konstantin-Cirill és Metód, a szláv apostolok emlékezete

2015-ben több országban megemlékeztek a görög hittérítő testvérpár egyik tagjának, Metódnak 1130. születési, 1200. halálzási évfordulójáról. Konstantin és Metód, a szláv apostolok munkájuk és tevékenységük révén a szláv világ számára fontos személyiségek voltak. Konstantin, a szláv hagyomány szerint megalkotta a szláv egyházi nyelv grammatikáját és ábécéjét, valamint pápai jóváhagyással a szláv nyelvű liturgiát. Metód pedig fivére örökségét tovább folytatva elnyerte a pápától a pannóniai érsekségi széket. Mind a keleti, mind a nyugati katolikus egyháznak kanonizált szentjei, s a legjelentősebb keleti egyházatyák között tartják számon őket.

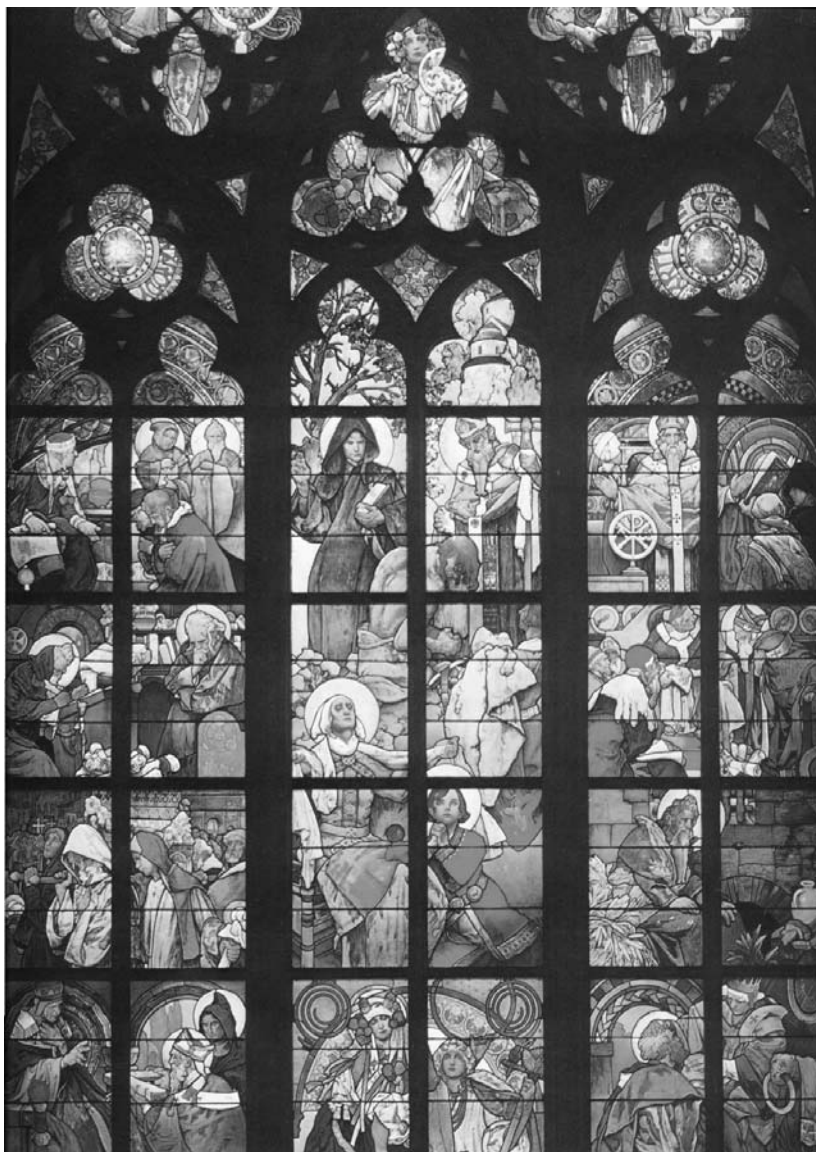
A görög testvérpár Szalonikiben, feltehetőleg szláv környezetben született – Konstantin 827-ben, Metód 815 körül. Édesapjuk előkelő származású, magas beosztású ember volt a bizánci katonai rangsorban, így megfelelő vagyoni háttérrel rendelkezve megfelelő iskolai képzést tudott biztosítani fiai számára. Konstantin a legenda szerint kiváló, tehetséges diák volt. Metód inkább a hadi tudományokban és teológiában emelkedett ki. A magas színvonalú bizánci oktatásnak köszönhetően mindkét ifjú járatos volt a teológiában, a retorikában és az idegen nyelvekben (görög, latin, héber, szláv). Kiválóságukat bizonyítja, hogy III. Mihály bizánci császár Konstantint és Metódot küldte el több teológiai vitára, ahol antik műveltségük, retorikai képességük és teológiai felkészültségük miatt hely tudtak állni (arab – 851, kazár – 861 és morva misszió – 863).

Konstantin a 850-es évek elejétől Konstantinápolyban tanított filozófiát, grammatikát és nem utolsósorban teológiát. Nagy tudása miatt már fiatal korában a filozófus melléknevvel emlegették. Ekkoriban alkothatta meg a glagolita írást, feltehetőleg császári utasításra, mely az ó-bolgár nyelv egyik változata volt. Az ábécé 43 betűből állt, melynek segítségével lehetővé vált a szláv írásbeliség, a szláv grammatika megalkotása, valamint a Szentírás egyes részeinek lefordítása (a négy evangélium és a zsoltárok könyve).

860-ban a császár mindkét testvért a kazárok földjére küldte téríteni. Térítésük során Herszon mellett 861-ben rábukkantak Római Szent Kelemen vértanú állítólagos maradványaira, melyet később a morviai misszió alkalmával magukkal vittek.

A kazár útjukról visszatérve új feladatot kaptak a császártól. 862-ben ugyanis Raszisztzláv morva fejedelem a frankoktól akart függetlenedni, ezért Bizáncba követeket küldött szláv térítő papokért. III. Mihály császár és Phóthiosz pátriárka Konstantint és Metódot néhány pappal Moráviába küldte a morvák térítésére. 863-ban érkeztek meg Raszisztzláv udvarába, ahol megkezdték működésüket (a hagyomány szerint a mai Velehradban). Ekkoriban Morávia a frank tartományi egyház része volt. A frank papok végezték a térítő munkát, beszédtek az egyházi adót és a frank egyházi közigazgatás kiépítését is megkezdték. A Keleti Frank Birodalom a valláson keresztül kívánta befolyását növelni a morva udvarban. Ezt a frank befolyást kívánta a morva fejedelem csökkenteni a görög szerzetesek támogatásával.

Raszisztzláv szabad kezet adott a bizánci térítőknél; engedélyezte a szláv liturgia bevezetését, a Szentírás egyes részeinek szláv nyelvre való lefordítását, valamint tanítványokat adott a szláv apostolok mellé, akik elsajátították a szláv írást. Mivel sem Konstantin, sem Metód nem rendelkezett papszentelési joggal, így a testvérek tanítványokat 866/867-ben Rómában pappá szenteltették. 866-ban Rómába való utazásuk során Mosaburgban találkoztak Kocel comesszel, aki frank fennhatóság alatt irányította a pannóniai szlávokat. Kocelnek megtetszett a szaloniki testvérek törekvése, így az utazók a telet Mosaburgban tölthették. Kocel ötven tanítványt adott melléjük, megtanult szláv nyelven írni és olvasni, valamint támogatta Konstantin fordítói tevékenységét. Itt írhatta meg a *Kijevi lapok* néven

Alfons Mucha üveglablakja Cirill és Metód életéről a prágai Szent Vítus-székesegyházban, 1931 (Jiří Burian: Katedrála sv. Víta na Pražském Hradě, Odeon, 1975)

ismerté vált szláv nyelvű latin szertartás rendet, bűnbánati formulákat és néhány tanítói beszédet.

A szláv apostolok távozásukkor Koceltől levelet vittek I. Miklós pápának, amelyben egy külön szláv püspökség felállítását kérte. A pápa II. Adorján (I. Miklós utóda) felszentelte a tanítványokat pappá és alszerpappá, valamint jóváhagyta a szláv nyelvű liturgia gyakorlását a szláv lakta Pannóniában és Moráviában. Eszerint az evangéliumot először latin, majd szláv nyelven kell felolvasni, a prédikációt és az imákat szláv nyelven tarthatják. 869-ben Konstantin egészsége megromlott, és érezvén a közelgő halálát Rómában szerzetes lett Cirill néven, majd pár hónap múlva meghalt. Sírhelye Rómában ma is megtekinthető. Cirill halála miatt II. Adorján Metódot nevezte ki Pannónia püspökévé és Morávia érsekévé, székhelyül pedig a régió római kori központját, Sirmiumot, jelölte meg. A pápai megbízó levélben „*minden szlávok tanítója*” néven említi. Meghagyja Svatopluk nyitri fejedelemnek, Rasztszlávnak, Morávia fejedelmének, valamint Kocelnek, Pannónia *comes*ének, hogy mindenben támogassák Metódot.

A kinevezés célja a pápai kúria részéről egy régi római egyházmegye felélesztése volt a pápaság fennhatósága alatt. Ekkoriban ugyanis a frank és a bizánci egyház próbálta megszerezni az egyházi hatalmat a régi sirmiumi területek felett. Kocel, Rasztszláv és Svatopluk célja ugyan az volt, hogy függetlenedjenek a két nagy birodalom befolyásától, amelyre Metód érseki kinevezése és szláv missziója megfelelt. Metód 890-ben tanítványaival visszatért Kocel udvarába, Mosaburgba. Sirmium ekkoriban bolgár terület volt, így oda nem térhetett. Feltehetőleg Mosaburgban sikerült berendezkednie, ahol már állt templom és palota az egyházi közigazgatás és a térítői munkák megkezdéséhez. Metód feladata nehéz volt, ugyanis Moráviában harcok dúltak a 860-as évek végén, és a térségben szinte teljesen kiépült a frank tartományi egyház szervezete.

870-ben a morva harcok befejeződtek. Rasztszlávot testvére, Svatopluk segítségével a frankok legyőzték és uralkodásra alkalmatlanná tették. Az új fejedelem a frankbarát Svatopluk lett. Metódnak így alkalma nyílt Moráviába utazni, ahol azonban nem fogadták szívesen. A frankbarát morva udvar segítségével Ermanrich salsburgi érsek elfogattatta Metódot és tárgyalás nélkül egy kolostorba bezáratta. A vádjogtalan papi tevékenység gyakorlása, mondván a Pannóniai területeken a salsburgi érsek engedélye nélkül térítői tevékenységet folytatott. Róma sokáig nem tudott az esetről.

872-ben Metód Róma nyomására kiszabadult börtönéből és visszatért Mosaburgba, ahol folytatta missziós és fordítói tevékenységét. Elvi alapon Róma akarata érvényesült, de gyakorlatilag Metód érseki jogait nem tudta gyakorolni. VIII. János pápa ugyan támogatja Metód tevékenységét, továbbra is szláv nyelven misézhet, azonban az evangéliumot először latin nyelven kell felolvasni és utána szláv nyelven. Svatopluk 873-as pálfordulását követően Metód meg-

kapta Morávia összes temploma feletti irányítást. A salsburgi befolyás a bajor papság elkergetésével sokat gyengült, de nem szűnt meg.

A 870-es évek végén Metódot eretnekséggel vádolták, így Rómába kellett utaznia igaz hitének bizonyítására, ahol a pápa felmenti a vádak alól, megerősíti jogaiban, de a szláv nyelvű misézést megtiltotta. A pápa 880-ban Metód érseksége alá két püspökséget szervezett. Az egyik Nyitra központtal Wichtig, Svatopluk udvari papja, kinevezésével szerveződött, míg a másik üresen maradt Mosaburg központtal. A térítés súlya átkerült Moráviába, ahol a tényleges hatalmat a frankbarát Wichtig gyakorolta. 874–882 között hosszú fegyvernagyvadás volt a frankok és a morvák között, de a bajor-frank befolyás egyre erősödött, míg Metód és hívei gyengültek. [A 870-es évek végén Kocel feltehetőleg már nem élt, így az utolsó támogatóját is elveszítette]. A morva udvar elfordult a metódi térítéstől. Metód helyzete egyre labilissabbá vált, több alkalommal eretnekséggel vádolták. II. Adorján pápa támogatása egyre gyengébbé vált a frank egyházzal szemben.

A szláv liturgia és a szláv prédikáció folyamatos kiszorítása Metód 885-ben bekövetkezett halálával vette kezdetét, mert utóda, Gorazd már nem élvezte a pápa támogatását. Ugyanebben az évben a pápa betiltotta frank nyomásra a szláv istentiszteletet, így Gorazdékát kiűzték Moráviából, majd Mosaburgból. Metód érseksége üres maradt, funkciója megszűnt. A szláv liturgia hívei a horvát és a bolgár területeken találtak menedéket. A szláv írásbeliség fennmaradt mindkét területen. Bulgáriában szabad kezet kaptak Metód tanítványai a térítésben és az irodalomban.

A szláv apostolok hagyatéka Bulgáriában meggyökeresedett, tanítványaik továbbadták tanaikat, és az egyházi szláv nyelvet a bolgár liturgiában használták. A nyelvészek a konstantini szláv nyelvet tekintik a bolgár irodalmi nyelv alapjává. A cseh, morva és szlovák területeken I. Károly cseh király (1346–1378) és IV. Károly néven német-római császár (1355–1378) alatt újjáéledt, s részben befolyásolta az ott lakók nyelvének fejlődését. Magyarországon az Árpádok alatt a Délvidéken és Dalmáciában megmaradt a szláv liturgia és az irodalmi tevékenység.

Emléknapjuk ma állami ünnep Csehországban és Szlovákiában (július 5.), Bulgáriában, Oroszországban és Ukrajnában (május 11., a régi naptár szerint május 24.). Velehrad – Metód feltételezett nyughelye is – cisztercita kolostora és a Szent Cirill és Metód-bazilikája Morvaország egyik leglátogatottabb zarándokhelye. II. János Pál pápa 1980. december 31-én Szent Konstantin-Cirillt és Szent Metódot Európa társ-védőszentjévé nyilvánította, így bekerültek a köztudatba is. Ünnepnapjuk a római naptárban 1969 óta február 14., Konstantin-Cirill halálának napja.

Ódor Attila László

KNÍŽNÝ DVOR
KNÍHKUPECTVO
ANTIKVARIÁT & GALÉRIA PHOENIX
Vajanského 6. Lučenec
email:info@phoenix.eu.sk tel 0907872540 www.phoenix.unas.hu

2015. MÁRCIUS

CSEH HÁZAK – Jan Stempel és Jan Tesař kiállítása előadással összekötve.
Időpont: 2015. március 19–április 7.
Helyszín: Budapest, FUGA Budapesti Építészeti Központ

MACH ÉS ŠEBESTOVÁ / MATYI ÉS SÁRI – könyvbemutató a Húsvéti PagonyFesztven.
Időpont: 2015. március 28.
Helyszín: Budapest, PIM

Susanna Roth műfordítói pályázat eredményhirdetése
Időpont: 2015. március 30.
Helyszín: Cseh Centrum
(Lásd még: a mellékletben!)

2015. ÁPRILIS

ČESKÝ KRUMLOV – könyvbemutató. Az első magyar útikönyv a városról és környékéről *Kocsis Pétertől* a Hibernia Kiadó gondozásában.

Kocsis Péter, a *Matyi és Sári* fordítója és a *Český Krumlov* útikönyv szerzője az utóbbi budapesti bemutatóján

Időpont: 2015. április 1.
Helyszín: Cseh Centrum és Ferdinánd Monarchia Sörház, Budapest

Dora Čechova: Nem akartam Lenin lenni – Elsőkönyvesek a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon, *Dora Čechova* felolvasóestje a Kis könyves Éj 2015 keretében.
Időpont: 2015. április 23–26.
Helyszín: Budapest, Millenáris és Massolit könyvesbolt
(Lásd még. 16. oldal!)

2015. MÁJUS

Husz János 1415-ben és hatszáz évvel később – kiállítás és Mészáros Andor előadása.
Időpont: 2015. május 7–27.
Helyszín: Cseh Centrum

Csekkold! Kortárs cseh színházi fesztivál, nagyszínházi előadások:
Bel Ami, r. *Daniel Špinar*; **V(oskovec) + W(erich), avagy amiről a levelek vallanak**, r. *Jan Mikulášek*;
Szigorúan titkos, avagy vaskosan erkölcstelen (A. T. bűnös élete), r. *Braňo Holíčka*. **Felolvasószínház:**
Petr Zelenka: Mindhalálíg szinkron (Dubbing Street), *Martin Glaser–Olga Šubrtová*: Áramszünet (Blackout). **Kísérő rendezvény:**
Viktor Kronbauer kiállítása
Időpont: 2015. május 15–17.
Helyszín: Budapest, Katona József Színház, (Lásd még: 16. oldal!)

2015. SZEPTEMBER

Best of Czech short Films (2005–2015) a BuSho Nemzetközi Rövidfilm Fesztiválon.
Időpont: 2015. szeptember 1–6.
Helyszín: Budapest, Puskin mozi

Cseh Fókusz a Jameson CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztiválon: *Kobrák és siklók / Kobry* a užovky, r. *Jan Prušinovský*; *A cseh sörháború / Česká pivní válka*, r. *Jan Látal*; *Betontörténetek / Concrete Stories*, r. *Lorenz Findeisen*; *Intim megvilágításban / Intimní osvětlení*, r. *Ivan Passer*.
Időpont: 2015. szeptember 11–20.
Helyszín: Miskolc, Művészetek Háza

Kulturális Örökség Napok – tegye meg az első lépést Csehországba! – *Zichy-palota*; kiállítások: *Plzeň*, *Antonín Holý*, *SKODA 120*; Világörökségi túra Csehországban – *Zachár Ottó*, *Bohemia Baráti Kör* vetítéses beszámolója, Csehország, nem csak Prága! – vetítéses előadás *Dömötör Judittal* és *Munkácsi Zsolttal*, a netmagazin szerkesztőivel.
Időpont: 2015. szeptember 19.
Helyszín: Cseh Centrum

Cseh dokumentumfilmek a 2. Budapest International Documentary Festival keretében.
Időpont: 2014. szeptember 23–27.
Helyszín: Budapest, Uránia Nemzeti Filmszínház

EURÓPAI NYELVI KOKTÉLBÁR

Időpont: 2015. szeptember 25.

Helyszín: Budapesti Olasz Kultúr-intézet

Bohemian Design Market Budapest – az első cseh dizájnvásár Budapesten a DESIG HÉT 2015 keretében.

Időpont: 2015. szeptember 25–26.

Helyszín: Budapest, Iparművészeti Múzeum

2015. OKTÓBER

PŘELOŽ.TO – szakmai program magyar kiadók és cseh–magyar műfordítók részére.

Időpont: 2015. október 14.

Helyszín: Cseh Centrum

Marek Toman: Szenzációs hír Šimon Abeles szörnyű haláláról – kiállítás és irodalmi est.

Időpont: 2015. október 14.

Helyszín: Cseh Centrum

60 ÉVES AZ ELTE BOHEMISZTIKA tudományos konferencia.

Időpont: 2015. október 15–16.

Helyszín: Budapest, ELTE BTK

Alexander Guha: Pravé české míchačky – formabontó könyvbemutató.

Időpont: 2015. október 16.

Helyszín: Cseh Centrum

Piafilozófia – Alexandr Guha, Pavel Maurer (CZ) – interaktív előadások a Budapest Transzfer keretében.

Időpont: 2015. október 17.

Helyszín: Budapest, Čech in Söröző

Ondrej Neff: Sötétség (Tma) – könyvbemutató, Galaktika Kiadó, fordította *Barna Ottilia*.

CSEH CENTRUM

ČESKÉ CENTRUM

1063 Budapest, Szegfű u. 4.

telefon: +36-1-462-5066

e-mail: ccbudapest@czech.cz

web: <http://budapest.czechcentres.cz>

facebook: Cseh Centrum

nyitvatartás:

hétfő–csütörtök: 9:00–16:00

péntek: 9:00–14:00

könyvtár:

hétfő–csütörtök: 9:00–16:00

Időpont: 2015. október 21.

Helyszín: Budapest, Írók Boltja

2015. NOVEMBER

Husz János és a magyar művelődés – nemzetközi konferencia.

Időpont: 2015. november 9–10.

Helyszín: Budapest, ELTE BTK és OSZK

(*Lásd még: 21. oldal!*)

Susanna Roth műfordítói verseny

kezdő műfordítóknak *Anna Bolavá:* Do tmy című regényéből vett részlet lefordításával!

Időpont: 2015. november 11.

Beküldési határidő: 2016. január 31.

Cseh Centrum

Anton Straka és Szabó Lőrinc – konferencia és kiállítás.

Időpont: 2015. november 13.

Helyszín: Cseh Centrum

(*Lásd még: 52. oldal!*)

Malá z rybárny / A halbolt hercegnője az Anilogue Nemzetközi Animációs Filmfesztiválon, r. *Jan Balej*, 2015.

Időpont: 2015. november 27–28.

Helyszín: Budapest, Art+ (egykori Örökmozgó), Puskin mozi

2016. JANUÁR

Bohumil Hrabal: Túl zajos magány (Lírai könyvbevezetés több tételben) – színházi bemutató *Ivo Krobot* rendezésében.

Időpont: 2016. január 23.

Helyszín: Nyíregyháza, Móricz Zsigmond Színház

2016. FEBRUÁR

Cseh Filmkarnevál Jan és Zdeněk Svěrák filmművészetéből és a 2015-ös cseh filmekből.

Időpont: 2016. február 3–március 6.

Helyszín: Budapest, Szeged, Debrecen

Kisvakond újra Budapesten – *Zdeněk Miler* és *Kateřina Miler* illusztrációiból összeállított vándorkiállítás a 2015. évi vidéki körút után ismét a fővárosban.

Időpont: 2016. február 8–29.

Helyszín: Budapest, FSZEK, Békásmegyér

2016. MÁRCIUS

Magyar emlékek Csehországban – könyvbemutató és fotókiállítás.

Időpont: 2016. március 1.

Helyszín: Cseh Centrum

(*Lásd még: 40. oldal!*)

Fotó: Mudrák Gabi, Zachár Ottó

Körséta a Cseh Centrum és a cseh nagykövetség, azaz a volt Zichy-palota épületében Radmila Hrisztov vezetésével

Antonín Holý-installáció

Az új „színház” új közönséget nevel...

Interjú Lucie Orbókkal, a Cseh Centrum új igazgatójával

Névjegy

2015. május 1-jétől új igazgató áll a budapesti Cseh Centrum élén: Lucie Málková – az itteni intézmény történetében az első és a legfiatalabb női vezető –, aki már abban a hónapban dinamikus indított a jó visszhangú Csekkold! cseh színházi eseménysorozattal! Szinte azonnal kértük, hogy Bohemia-interjúban mutatkozzék be olvasóinknak, és ezt szívesen megtette Polgár Laci barátunk kérdéseire válaszolva. – A szerk.

– Kedves Lucie, engedje meg, hogy kétszeresen is gratuláljunk. Egyrészt a kinevezéséhez, másrészt pedig ahhoz, hogy – ha jól értesültünk – azóta házasságot is kötött. Kezdjük talán a beszélgetést ez utóbbival, a házasságkötéssel. Hogyan kell Önt ezentúl szólítanunk? Továbbra is Lucie Málková? Lucie Orbók, esetleg Orbóková? Mi a helyes megszólítás?

2015. július 20-án férjhez mentem Orbók Áronhoz, és ettől a pillanattól kezdve Orbók Luciának hívnak. Ahogy látható, felvettem a férjem vezetéknevét. Lehet, hogy ebből a szempontból konzervatív vagyok, de egy pillanatig sem gondoltam arra, hogy meghagyom a leánykori vezetéknevemet. A férjem vezetéknevének felvétele számomra a tisztelet és nagyrabecsülés kifejezése a férjemmel szemben és egyúttal valamiféle kötelezettség a személy iránt, akivel együtt elhatároztuk, hogy együtt töltjük az életet. Az -ová végződést azonban a nevből eltávolítottam, mivel egyszerűen nem vagyok híve az idegen nevek elcsehesítésének.

– Az Ön férje erdélyi magyar származású színész. Bár jól tudjuk, hogy Közép-Európában sok minden lehetséges, mégis érdekes, hogy két, egymástól ennyire távol született ember hogyan talál egymásra manapság?

Mind a ketten ugyanabban az időben voltunk ugyanazon a helyen. Van, aki szerint ez a sors keze, de olyan is akad, aki szerint a véletlen műve. Ki-ki döntse el maga. Egy nem túlságosan sikeres rendezői vendégszereplés után az egyik budapesti kőszínházban elhatároztam, hogy visszatérek Magyarországra saját színházi projekttel. Egy Shakespeare-darab, a Titus Andronicus adaptációjáról volt szó, melyet Botho Strauss német drámaíró készített Meggyalázás címen. Az előkészítés és az anyagiak összegyűjtése két évbe telt, és végül 2011 tavaszán a csapatommal elkezdjük a terv megvalósítását. Mint ismeretes, a színház sokmindent nélkülözhet, kivéve a színészeket. És ekkor következett a sorban Áron. Ezidőtájt magyar partnerünk, a FÜGE egyesület segítségével meghallgatást hirdettünk meg, amelyre több mint 80 színész jelentkezett. Az én jövődöbéli férjem, aki frissen végzett a marosvásárhelyi színházi egyetemen, szintén

köztük volt. Mindannyiunkat lenyűgözött pozitív energiáival és az abszolút színpadi jelenlétével, a humor iránti fogékony-ságával és ötletességével, ahogyan megbírkózott a kapott feladattal. Egy kisfiút kellett alakítania, aki igyekszik felvidítani egy nőt, akit éppen megerősöztak, levágták a karját és kitepték a nyelvét (a darab Shakespeare motívumai alapján készült, hogy is lehetne másként). A jelenet az ő előadásában egyszerre volt szórakoztató és tragikus. Áron tehát elnyerte a kisfiú szerepét, és a következő hónapokat a játékróbbakkal töltöttük a zsámbéki rakételepen.* De mivel mind a ketten profik vagyunk, az első csók csak a bemutató után csattant el.

– Olvasóinkat érdekelné az Ön kulturális tevékenysége, korábbi és majdani munkája. Igaz, hogy már két éve Magyarországon él? Mi hozta ide? A munkája, a színház? Esetleg más?

Mindenki, aki átélt már távoli kapcsolatot, tudja, hogy egyszerűen csak elkövetkezik az a pillanat, amikor dönteni kell. Amikor mi Áronnal megbeszéltük, hogy hol és hogyan éljünk tovább, Magyarország járhatóbb megoldásnak tűnt. A rendezői foglalkozás mégiscsak kevésbé igényli a nyelvvél való munka precizitását, mint egy színész esetében. Ráadásul meg akartam tanulni magyarul, és ez Prágában nem ment. 2013 januárjában Prágában megünnepeltem a harmincadik születésnapomat, elbúcsúztam a barátaimtól, és másnap Budapestre költöztem. Munkahely kilátása nélkül, színház nélkül, csupán csak a szerelem miatt. Hittem abban, hogy a tapasztalatommal könnyen szerzek munkát valamelyik színházban. Kiderült, hogy ez hamis megfontolás volt, hiszen megállapítottam, hogy a magyarok nagyon zárkóztak és konzervatívok, úgyhogy ebbe a magam fiatal+nő+idegen kombinációjával bele is ütköztem. Körülbelül negyven levelet írtam színház-igazgatóknak azzal, hogy találkozót kérjek, de mindösszesen három választ kaptam. És egyszerre csak itt voltam színház nélkül, munka nélkül egy idegen országban... Amikor egyszer egy recepciós állás meghallgatására mentem egy hotelbe, ott azt mondták nekem, hogy nem tudnak felvenni, mert túlképzett vagyok. Néhányszor eszembe jutott, hogy elmenjek a cseh nagykövetségre és a Cseh Centrumba megkérdezni, hogy nem kell-e nekik valaki takarítani. Nehéz időszak volt, de semmi pénzért nem akartam volna visszatérni Csehországba. Tudtam, hogy ez egyszer megváltozik, és hogy Áronnal nem szabad feladnunk.

– Milyen színházi munkáit ismerhetik a magyar színházkedvelők? Úgy tudom, hogy nálunk is részt vett különböző színházi előadásokban...

1

2

Ahogy már említettem, az első itteni munkám rögtön a DAMU** befejezése után zajlott. Abban az időben éppen Prágában próbált Eszenyi Enikő, a magyar színésznő és rendező, aki eljött megnézni a vizsgaelőadásunkat. Egészen lelkes volt, rögtön meghívott engem és a csapatomat Budapestre, hogy ugyanezt a színdarabot, a Štěstí dam*** szerzői musicalt mutassuk be a Pesti Színházban. Minden nagyon gyorsan zajlott, és két hónap múlva már ott ültem az irodájában kezemben a darabunk magyar szövegével és a szerző-

déssel. Éppen csak körülnéztem és már kezdtünk is próbálni. Sajnos különböző okok miatt ez nem sikerült túl jól, és nem szívesen emlékszem vissza arra az időre. De végül ez a sikerelenség is motivált abban, hogy visszatértem a saját munkámmal, mint már említettem. A Meggyalázás színpadra vitele jól sikerült, remek kritikákat kaptunk, a kiváló színészek és a jövődöbéli férjem mellett megismertem a Zsámbék nevű varázslatos helyet is. Oda aztán két évvel később újra visszatértünk és a férjemmel meg az ő erdélyi osztálytársaisal bemutattunk egy színdarabot a rasszizmus és a kisebbségek témakörében White coffee címmel. 2016-ban előkészítjük Zsámbék ismételt meghódítását a négynapos nemzetközi színházi fesztivál keretében, amelyre június és július fordulóján kerül sor.

– **Azt olvastuk, hogy Táborban született. Gyakran járunk ebbe a városba, régóta vannak ott barátaink, akikkel többször közvetítettük egymás programjait: ők a Pouličnici trió, melyet éppen a tábori színház tagjai alkotnak. Esetleg ismeri őket? Talán dolgozott is velük?**

A Pouličnici triót természetesen ismerem, ők valóságos ikonok a városban. Nincs olyan vásár, ahol az ember ne találkozna velük. Ráadásul egyik tagjuk, Karel Daňhel hosszú évek óta igazgató a tábori színházban, amit én tizennégy éves koromtól kezdve rendszeresen látogattam. Tulajdonképpen ebben a színházban fogalmazódott meg az ötlet, hogy színházzal foglalkozzam, mivel a mi családjában semmilyen hasonló foglalkozás nem fordult elő. De személyesen nem ismerjük egymást és sohasem dolgoztunk együtt. Talán lesz majd lehetőségünk találkozni itt Budapesten valamilyen közösségi rendezvényen.

– **2015 tavaszán vette át a budapesti Cseh Centrum vezetését. Milyen elképzelésekkel, célkitűzésekkel érkezett? Mi az, amit igazgatóként mindenképpen szeretne megvalósítani Budapesten?**

A budapesti Cseh Centrumban munkával eltöltött első fél évem során szorgalmasan követtem a programok formáit, az akciók kínálatát, és természetesen látogattam is a rendezvényeket a Centrumban és a Centrumon kívül. A pályázatra egyfajta elképzeléssel jelentkeztem, és az új évtől kezdve a kollégákkal örömmel fogok a megvalósításához. Ez hosszú időre szóló elképzelés, és két alapvető elven nyugszik: az egyik ezek közül a résztvevők fellépése. Ez az elgondolás olyan rendezvények és projektek létrehozását jelenti, melyekben a látogatók nemcsak fogyasztói az eseménynek, hanem közvetlen résztvevői is. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a fiatal és tehetséges embereknek folyamatosan lehetőséget adunk versenyek, workshopok vagy különböző csehországi fesztiválokra és konferenciákra való kiküldés formájában. Ők maguk lesznek alkotói a rendezvényeknek, nél-

külük ezeknek az akcióknak nem lenne értelme. További típusa a programoknak az úgynevezett iskolajáték. Hogyan ismerjük meg Csehországot elalvás és unalom nélkül? Már decemberben ki is próbáltuk azt, hogy egy kvízverseny Csehországról (Czech Pub Quiz) szórakoztatja az embereket, és a cseh sör fogyasztása közben még sok érdekességet is megtudnak. De tervezzük főzőtanfolyamot és filmklubot is indítani.

A másik, nem kevésbé fontos része elképzelésünknek, hogy nyomatókat adjunk a nemzetközi együttműködésnek és a regionális hatótávolságnak. Szívesen támogatnánk több olyan projektet, ami nem tisztán cseh–magyar, hanem viseigrádi vagy európai. Jobban odafigyelünk a régiókra is. Budapest telített kultúrával, és sok program csupán azért lesz sikertelen, mert éppen ugyanazon a napon másik harminc helyen is van rendezvény a városban. Ilyen szempontból a régiókban kedvezőbb a helyzet, és a következő évtől a programjaink egy része éppen oda tevődik át.

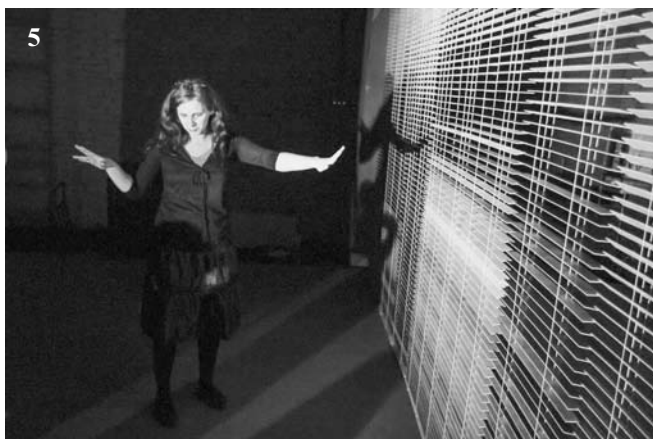
– **A prágai központnak vannak-e különleges elvárásai a budapesti igazgatóval szemben?**

Az ottani új igazgatóval a prágai központba új stratégia is érkezett, ennek értelmében csillagcentrumok létesülnek, vagyis a centrum gondoskodik programokról azokban a szomszédos országokban is, ahol nincsenek centrumok. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy mi mint Cseh Centrum Budapest, gondoskodunk még Szlovéniáról, Horvátországról és Szerbiáról is. Az, hogy ezeken a területeken milyen mértékben tudunk résztvenni a munkában, függ a pénztől is, és attól, hogy az ezekben az országokban működő képviselői hivatalok mennyire akarnak velünk együttműködni. Egyébként a prágai központ az egyes centrumokat nem látja el feladattal, ez 22 külföldi centrum esetében nem is lenne lehetséges. De vannak előírt témáink és területeink. 2016-ban a kulcstémák IV. Károly és Václav Havel. A központ a centrumokon keresztül hosszú ideje igyekszik népszerűsíteni a cseh tudomány eredményeit is, és évente szükséges néhány ilyen programot szerveznünk. Ami egyáltalán nem egyszerű, mivel a centrumok igazgatóinak nagy része humán vagy művészeti végzettségű, és legyen a tudomány bármilyen elbűvölő, nem tudunk vele mit kezdeni. De bízunk benne, hogy ebben a központ majd segít nekünk.

– **Mivel a Centrum épülete része a nagykövetségnek, a Cseh Centrumban lényegesen nehezebb olyan mozgalmas kulturális életet kialakítani, mint például az itteni lengyel vagy francia intézetben. Mít gondol, hogy lehet megküzdenni ezzel a technikai nehézséggel?**

A nagykövetség épülete kétségtelenül szép és reprezentatív, de egy élő kulturális intézet céljaiban sok akadályt jelent, legyen szó a helyszínről vagy a biztonsági kérdésekről. Tapasztalatból tudom, hogy az emberek nehezen találják az utat hozzánk, és hogy azoknak az akcióknak, amelyeket az épületben rendezünk, lényegesen alacsonyabb a látogatottsága, mint bárhol az épületen kívül. Az, amivel a lengyelek vagy a franciák rendelkeznek, ideális és az adott ország kultúrájának népszerűsítése szempontjából optimális. Az olyan helyen, ahol áramlik a tö-

meg, ahol az emberek találkoznak, ott több időt töltenek. De ez mind pénz és prioritás kérdése. A franciák számára a kultúra az ország népszerűsítésének fontos eszköze marad, és nem haboznak erre költeni is. Csehországban a kultúra, amennyiben pénzkérdésről van szó, marad a lehetőségek peremén. Ez az állami és a privát szektor részéről is így van. El tudok képzelni olyan helyet Budapest közepén, amely a cseh kultúrával, nyelvvel és autentikus gasztronómiával való találkozás helye lehetne. Ez az elképzelés azonban több fontos okból is inkább csak utópia. Jelenleg tehát arra fogunk összpontosítani, hogy képesek legyünk új publikumot csábítani hozzánk a programokra és kinevelni a rendszeres látogatókat generációkon át. Újra elkezdünk nyomtatott programot kiadni, amelyet egész Budapesten igyekszünk terjeszteni és próbálunk olyan programokat kínálni, amelyekből kár lenne kimaradni.

– Hogyan tovább a Centrum hagyományos tevékenységeivel, mint például a könyvtár, a nyelvtanfolyamok stb.?

A nyelvtanfolyamok folytatódnak tovább, hiszen ez egy nagyon fontos része a misszióknak. A kurzusaink résztvevőinek száma már most is növekedik, és a jövőben szeretnénk például nyelvvizsga lehetőséget vagy társalgási tanfolyamot biztosítani. Ami a könyvtárat illeti, a tapasztalatom az, hogy nincs túlságosan kihasználva. Miközben a könyvtár környezete és kínálata széles. Rendszeresen igyekszünk aktualizálni a könyvkínálatot. Éppen októberben 30 új címet rendeltünk Csehországból. Év végéig szeretnénk létrehozni az online katalógust, amelynek keretében otthonról lehetne válogatni a könyvek között. 2016. január 1-jétől megváltoztattuk a nyitvatartási időt is. Az eredeti szerdai 16–19 időpontot töröltük, és a könyvtár hétfőtől csütörtökig 9 és 16 óra között nyitva lesz a nyilvánosság számára. Bízom abban, hogy az olvasók fokozatosan jönnek majd úgy az új könyvekért, mint átolvasni a minőségi folyóiratok választékát.

– Megtudhatnánk valamit a 2016-os tervekről?

A munkatársainkkal közösen valóban sok mindent előkészítettünk. Az éves terv, amely 48 rendezvényt számlál, már kész van, és most arra várunk, hogy vajon lehet-e majd a tervet realizálni a pénzügyi lehetőségeinkkel. De én úgy hiszem, hogy igen. Ahogy már jeleztem, készülnek olyan rendezvények, amelyek két kiemelkedő cseh személyiségre emlékeznek: IV. Károlyra és Václav Havelre. Az év első hónapja a cseh film jegyében telik. A március és az április az irodalomhoz tartozik. Négy év után visszatér Budapestre az Irodalom éjszakája projekt, amelyet a más külföldi intézetekben dolgozó kollégákkal és a Katona József Színház tárulatának színészeivel közösen rendezünk. Április végén aztán a Cseh Köztársaság is fellép először a nemzetközi könyvkiállításon. Mi, vagyis a Cseh Centrum készítjük elő a standot, és remélem, hogy sok, a cseh irodalomra éhes olvasó áll majd meg nálunk. Június és július fordulóján részt veszünk a zsámbéki színházi fesztiválon. Az év második felében Szent Vencel ünnepe lesz, és ezzel összefüggésben a cseh kultúra és gasztronómia fesztiválja, az év zárásaként versenyt hirdetünk magyar képzőművészek számára Karel Čapekról. És mindeközben zajlanak majd koncertek, szerzői felolvasások, előadások és konferenciák, röviden: lesz minek örülni.

– Szinte állandó befejező kérdésünk, hallott-e korábban a Bohemia Baráti Körről, és mit üzen a tagjainak?

Az Önök társaságát természetesen ismerem és némileg ritkaságnak gondolom. Vagy legalábbis ahogy én megkérdeztem más cseh centrumok igazgatóit, hasonlóan aktív társaságok nincsenek. Léteznek nemzetiségi szervezetek, de azok egészen mások. Bánt, hogy az elképzeléseink megvalósítása okozta sok munka közben nem tudom a rendezvényeiket követni és látogatni, de közvetve hallottam ezekről. De remélem, hogy közösen sikerül alkalmakat találnunk az együttműködésre és egyúttal a találkozásra. Amikor azon gondolkodom, hogy mit üzenhetnék Önöknek, a következő jut eszembe: úgy, ahogy mi most a saját publikumunk kinevelésén gondolkodunk, kívánnám Önöknek is, hogy sikerüljön kinevelni az utódaikat, követőiket, hogy a BBK hagyománya és tevékenysége folytatódhasson a jövőben is. Egyúttal kívánok Önöknek sok elégedett látogatót, sikeres rendezvényeket és kirándulásokat, és nem utolsó sorban olvasókat.

– Kedves Lucie, olvasóink nevében köszönöm az interjút, és sok sikert kívánunk mind munkájában, mind több hazájú magánéletében!

Budapest, 2015/2016

Polgár László

Fotók Lucie Orbók albumából:

1. *Portré*
2. *Az ifjú cseh–magyar pár, 2015. június*
3. *Az Írók Boltjában, 2015. november*
4. *Villám nyelvlecke a Cseh Centrumban, 2015. szeptember*
5. *Rendezés közben*
6. *A Csekkold! színházi fesztivál megnyitóján Bán Jánossal, 2015. május*

* Zsámbéki színházi bázis

** DAMU = Divadelní fakulta akademie múzických umění (Zeneművészetek Akadémiájának Színházi Tanszéke)

*** Magyarul: A nő vágya, Pesti Színház, 2009.

Farsangi batyubál

2016. február 13., Dover Ház

A prágai Magyar Intézet programjaiból

2015. április–2016. március

*A prágai Magyar Intézet élén Kiss Sze-
mán Róbert igazgató – 2015-ben lejárt
megbízása után – újabb egy évig, 2016.
augusztus 31-ig folytatja munkáját.*

2015

2015. április 4. – A csikszeredai
„Role” együttes koncertje a magyar
költészet napja alkalmából.

Helyszín: MI, Nagyterem

2015. április 15. – A Borbély Mihály
Quartett jazzkoncertje Prágában,
Poličkában, Volyněben és Brűnben.

2015. április 22. – Kiállítás *Kovács
Péter Balázs* rajzaiból és litográfiá-
iból június 5-ig.

Helyszín: MI, Pincegaléria

2015. május 8. – Magyar nap Zlatá
Korunában: *Filp Csaba* kiállítása, az
Art's Harmony Trio koncertje, a II.
világháborús magyar katonáldozato-
k sírjának megkoszorúzása.

2015. május 15. – A Prágai
Könyvfesztiválon találkozó a
Szeghalmi Lőrincz: *Levelek az
árnyékvilágból* című könyv szerzőjé-
vel: *Alt Krisztiánnal* és fordítójával:
Svoboda Róberttel.

2015. június 10. – Erdélyi zenészek és
fazekasok címmel *Kása Béla* és
Kovács Erika fotó- és kerámia-kiállí-
tása szeptember 27-ig.

Helyszín: MI, Pincegaléria

2015. június 27. – Visszaadni
Esterházy János becsületét címmel
nemzetközi tudományos konferencia
és a Pozsonyi Magyar Galéria
Homage à János Esterházy című
vándorkiállítása.

Helyszín: MI, Nagyterem és foyer

2015. október 8–11. – Közép-Európa –
kortárs filmművészeti szemle
magyar, cseh, lengyel, szlovák nagy-
játékfilmekből, dokumentum-, ani-
mációs és diáfilmekből.

Helyszín: MI, Nagyterem

2015. október 14. – Concordia 2010 –
a Csehországban élő magyar képző-
művészek 15., jubileumi kiállítása
december 2-ig a CSMMSZ által ren-
dezett prágai magyar napok kereté-
ben. *Helyszín:* MI, Pincegaléria
(*Lásd még: 2., 62–63. oldal!*)

2015. november 19. – Magyar–cseh
költői est a Költészet napja kereté-
ben *Derek Kornélia* és *Josef Straka*
közreműködésével.

Helyszín: MI, Nagyterem

MAGYAR INTÉZET PRÁGA
MAĎARSKÝ INSTITUT PRAHA
Rytířská 25–27., 110 00 Praha 1

telefon:

+420-224-222-424,
+420-224-222-425

e-mail:

info@hunginst.cz

www.hunginst.cz

Nyitva tartás:

h–cs: 10–18 h, pé: 10–14 h

Könyvtár:

h–cs: 14–18 h, pé: zárva

2015. november 25. – Magyar emlé-
kek Csehországban – *Kokes János*
könyvének bemutatója és *Gedai
Csaba* fotókiállítása 2016. január 29-ig.
Helyszín: MI, Nagyterem és foyer
(*Lásd még: 40. oldal!*)

2015. december 9. – Kiállítás a pilzeni
rajzbiennálé magyar díjazottjainak
alkotásaiból 2016. február 12-ig.

Helyszín: MI, Pincegaléria

2015. december 12. – *Szokolay Ádám*
zongoraművész adventi koncertje.

Helyszín: MI, Nagyterem

2015. december 15. – *Semmelweis
Ignácról* (1818–1865) *Vekerdy Lilla*
történész előadása.

Helyszín: MI, Nagyterem

2016

2016. január 17. – Néprajzos vasárnap
– Ízelítő az erdélyi népzenei és nép-
táncos hagyományból *Navratil
Andrea* és a Fonó Zenekar fellépésé-
vel. *Helyszín:* MI, Nagyterem

2016. február 24. – *Dobozy Borbála:*
G. A. Benda és korai cseballószo-
nátái – magyar–cseh kettős könyvbem-
utató a szerző, *Svoboda Róbert* mű-
fordító, *Takács Zsolt*, a győri Magyar
Kultúra Kiadó igazgatója és *Molnár
Éva*, a támogató Bohemia BK képví-
selője részvételével.

Helyszín: MI, Nagyterem

(*Lásd még: 11. és 41. oldal!*)

2016. március 2. – *Róth Miksa* – a
napfény színei című emlékkiállítás
2016. április 22-ig.

Helyszín: MI, Pincegaléria

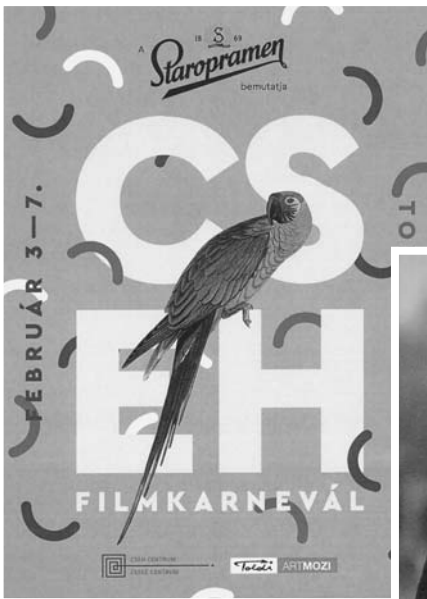
2016. március 7–16. – Egy világ
(Jeden svět) – dokumentumfilm-
fesztivál az emberi jogokról.

Helyszín: Prága, Kino Béla

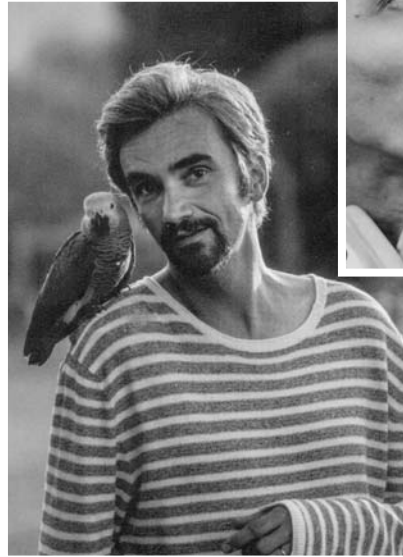
2016. március 14. – Ünnepi koncert
a Weiner Együttessel.

Helyszín: MI, Nagyterem

A Cseh Filmkarnevál
műsorfüzetéből

AZ ÉN KIS FALVAM
VESNÍČKO MÁ ŠTŘEDISKOVÁ
szinkronizált csehulok-vígjáték 1985,
98 perc

Jiří Menzel 30 éve forgatott filmjének
közönhetően mindig Bán János, alias
Otki Rákosi a legismertebb magyar
színész Csehországban. Zdeněk Svěrák
története a biggotta kocskárászról, aki
változó sikerrel próbálja felvenni a lapást
Pávek úrral, és mindvégig huzakban, hogy
a tőle kapott féltedőnek közönhetően nem
fognak állni a fülé. Parádés szereposztás,
szászor látott jelenetek, ezért szeretjük ezt
a majdnem Oscar-díjas filmet.

02.06. — 19.00

RENDEZŐ:
Jiří Menzel

FORGATÓSNYVÍDÓ:
Zdeněk Svěrák

OPERÁTOR:
Jaromír Šofr

SZEREPLŐK:
Bán János, Marián
Labuda, Milena Dvořák
Mláda Jeřkavá, Rudolf
Hrušínský, Petr Čepek,
Libuše Safránková, Jan
Martí, Miloslav Štibich

Bán János főszereplő (Otki) és Jiří Menzel rendező
dedikációja

Elveszve Münchenben, feliratos cseh
vígjáték, 2015, rendező: Petr Zelenka

Receptek

A sör gyógyít – Pivo léčí 10.

Befejezéséhez érkezett 2005 óta tartó sorozatunk a sör gyógyító hatásáról az ajánlott irodalom: Poctivá česká pivní kuchárka című kiadvány alapján, mely a Květy hetilap 2005/2. mellékleteként jelent meg 40 oldalon, és Kaposvári Zdenka barátunktól kaptuk ajándékba. Ebből a „Becsületese cseh sörös szakácskönyvből” megtudhattuk, miért egészséges a sör, és mi mindent lehet készíteni a konyhában sörből, sörrel és sörhöz. Jó tanácsait és receptjeit az elmúlt tíz évben a klasszikus sorrendben közöltük, sőt megjelentek a Cseh ételek. A Vnuk család konyhája című, 2015-ben kiadott Bohemia Szakácskönyvünkben is. Az előételek, levelek, főételek, desszertek, sörös gyorsvacsorák után most sörköttelokkal ér véget sörös receptsorozatunk.

Jó étvágyat! Egészségünkre!

Mágikus szem / Magické oko

5 dl világos sör, 20 ml mentalikőr

Fél liter sörbe óvatosan beleengedünk egy kis zöld „panákot” vagy más mentolos likőrt stampedlivel együtt.

Tipp! Ha nincs elég merszünk hozzá, használhatunk csipeszt vagy virslifogót, amelyet előtte jól megmosunk.

Fekete bársony / Černý samet

1,5 dl pezsgő, 5 dl barna sör

A koktélos pohárba barna sört öntünk hab nélkül, és óvatosan felöntjük a behűtött pezsgővel.

Tipp! Férfiaknak 20 ml kubai sötét rumot is tölthetünk hozzá.

Vízimanó / Vodník

4 cl gin, 1 cl pepermint szirup, 1 dl barna sör

A gint, a szirupot magas pohárba öntjük és hozzáadjuk a barna sört.

Tipp! Díszíthetjük borsmentalevével, jégkockákat is szórhatunk bele.

Forró ünnepi sör / Slavnostní horké pivo

1 liter barna sör, 2 evőkanál méz, 3 szegfűszeg, őrölt bors, gyömbér

A sört mézzel és a többi hozzávalóval fűszerezzük és felmelegítjük. Vigyázzunk, hogy ki ne fusson. Lehúzzuk a főzőlapról és két órát állni hagyjuk. Azután az italt átszűrjük, és újból felmelegítjük. Grogos pohárban forrón tálaljuk.

Tipp! Aki erősebbre vágyik, egy stampedli rummal „kemyítheti”.

Bangkok

40 ml fehér vermut, 20 ml Curacao Blue, 140 ml 12-es pilzeni sör

Sörös pohárba öntjük a vermutot, a curacaót és a lehűtött sört. Azonnal fogyasztjuk.

Tipp! Zellerlevéllel díszíthetjük.

(Poctivá Poctivá česká pivní kuchárka, 2002., 32–33. p.)

Fordította: Molnár Éva

Švejk és a (be)vándorlók

FERENCZ JÓZSEF: – Népeimhez! Mým národům!

ŠVEJK: – Sok szó esik manapság a népekről, nemzetekről és a **(be)vándorlókról** Müllerné!

MÜLLERNÉ: – Ez bizony igaz, Svejk úr. A múltkor is panaszkodott egy prágai asszony a vinohrady-i piacon, hogy a szomszéd kutyája éjszaka *(megnyomva:)* **bevándorolt** hozzájuk a nyitva felejtett kertkapun, és elkapta a kakast meg a kotlóst.

ŠVEJK: – Meglehet, Müllerné. De tudja, mi mindannyian bevándorlók voltunk egyszer valahol valamikor. A múltkor is, amikor a putimi csendőrösről **vándoroltam** visszafelé a budějovicei anabázisra, vagyis hát a Mariánská kaszárnyába, szembe **vándorolt** velem egy nagyszámú zajos csoport.

Magyarok voltak, éppen **vándoroltak** ők is: hegynek fel, völgybe le. Otto von Zachár gróf úr loholt elől azzal az irgalmatlanul nagy és nehéz batyujával, ami önmagában megvan vagy fél mázsa. Tudja, Müllerné, nehezebb az még a Lukás őberlajtnant úr kofferjánál is, aki pedig köztudottan rengeteg holmit visz magával. Hogy aztán mit fog azokkal a mindenfélével csinálni a fronton, hát az egy igazi rejtély, Müllerné. Ahogy rejtély az is, hogy miket visz hegynek föl és völgybe le a Zachár gróf úr mindig magával...

Óróla, mármint Otto von Zachár gróf úrról még azt is érdemes tudni, Müllerné, hogy ő bizony **bevándorolta** már nemcsak a mi szép cseh hazánkat töviről hegyire, de járt ő már Morvaországban is!

Sőt! Egyszer egy **vándorlás** során egy terjedelmes utazócsoporttal eljutottak még francia és spanyolhonba is. Azóta is mondják a Lajtától nyugatra élők, hogy a magyarok nyilaitól és csoportjaitól ments meg uram, minket! És éppen emiatt osztotta aztán a mi bölcs császárunk kétfelé a birodalmát: a Lajtán inneni és a Lajtán túli területekre. Azt mondják, hogy von Zachár gróf úrnak ilyenformán hatalmas történelmi szerepe van Ciszlajtánia és Transzlajtánia kialakításában.

MÜLLERNÉ: – Az bizony meglehet, Švejk úr!

ŠVEJK: – De mondják azt is, Müllerné, hogy ez a von Zachár gróf úr egyszer egy álló héten át beszélt egyfolytában a magyaroknak a cseh történelemről. Přemysl Ottokárnál kezdte, és a hét végére éppen hogy csak eljutott a mi dicsőséges császár urunk ükapjáiig. Ezt a hatalmas tudást látva hívta aztán meg öfelsege a gróf urat az udvarába, hogy oktassa az ifjoncokat és a lánykákat. Tudja, Müllerné, volt nekem egyszer egy katonatársam a budějovicei kaszárnyában, akinek a menyasszonya a bécsi udvarban szolgált. Na, ez a baka mesélte, hogy a császár urunk környezetében úgy hírlett: amiről a tekintetes Zachár úr nem tud, az nem is történt meg a valóságban. Mert ismeri ő ezer évre visszamenőleg az összes uralkodókat és főurakat egész Cseh-, de még Morvaországban is!

Ismeri az udvartartásukat, és név szerint megnevezi még az utolsó eselédet is. Hatalmas tudás ez, Müllerné!

Szóval, amikor éppen Putimból Písekbe **vándoroltam**, nos akkor is vándoroltak szemben velem ezek a magyarok. Vodička árkász egyre csak aprítani akarta őket, de én nyugalomra intettem: „Nem minden magyar tehet róla, hogy magyar!”

Aztán vannak persze mifelénk más **(be)vándorlók** is. Kevésbé békések, mint von Zachár gróf úr, és messze nem is olyan nagy tudásúak. Ott van mindjárt az a szerb fiatalember, aki **bevándorolt** Boszniába és rögtön le is puffantotta a mi derék trónörökösünket.

MÜLLERNÉ: – A Ferdinándot?

ŠVEJK: – Azt bizony, Müllerné. De nem ám a Kokoschka Ferdinándot a drogériából, hanem a konopištěit, akiről később a magyarok még sörözöt is neveztek el Budapesten. Talán ezt is von Zachár gróf úrnak köszönhetjük?

MÜLLERNÉ: – Meglehet, Svejk úr!

ŠVEJK: – Képzelteri Müllerné, hogy a mi cseh hazánkba oly gyakorta **(be)vándorló** magyarok mennyire megrémültek, amikor Otto von Zachár gróf úr nyugdíjazta méretes úti kofferjét és szegre akasztotta a túrabotot. Ráadásul ugyanabban az időben a tekintetes úr jobb keze, Molnárová nagyságos bárónő is bezárta Bohemia szalonját. Na, erre már nem csak a budapesti bohemisták között, de a mi országunkban is nagy lett a riadalom. Össze is hívták a cseh- és morvaországi küldötteket, hogy találjanak sürgősen ki valamit, mert az nem lehet, hogy a mi érdekeink sérüljenek a Lajtán túli területeken. Mert ez a szalon nem a szokásos szalon volt ám, Müllerné. Nem olyan, mint amilyenben a Dub főhadnagyot találtuk meg Királyhidán egy lányka ágyában henteregve... Úri szalon volt ez, kulturális. A szalon-programokon kívül bált és karácsonyt is szervezett, és a nagyságos asszony vezetete emellett a társasági naplókat is. Nyughatatlan természete miatt folyvást szervezett valamilyen színvonalas programot. Bizony, sokat köszönhet nekik a mi derék népünk, Müllerné!

MÜLLERNÉ: – Ez bizony így van, Švejk úr!

ŠVEJK: – Na, de ideje mennünk, Müllerné! **Vándoroljunk** haza! Éljen Otto von Zachár gróf úr és Molnárová bárónő! Éljen Ferencz József!

FERENCZ JÓZSEF: – Minden nagyon szép, minden nagyon jó! Von Zachár gróf úrral és Molnárová bárónővel meg vagyok elégedve!

Budapest, 2016. február 12–14.

Polgár László

Elhangzott a 2016. február 13-i Bohemia-batyubálon.

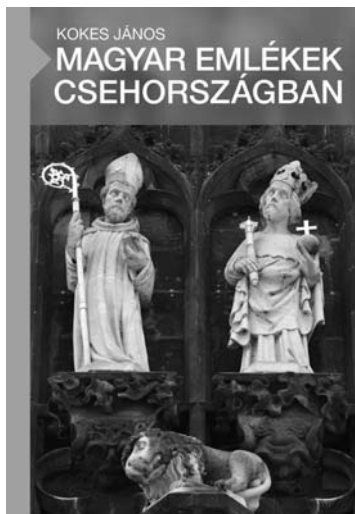
Magyar emlékek Csehországban

2015. november 25-én, a prágai Magyar Intézet előadótermében, nagyszámú érdeklődő előtt mutatták be *Kokes János: Magyar emlékek Csehországban* című könyvét. Az élénk figyelem indokolt volt, mert régen vártott magára egy olyan összefoglaló munka megjelenése, mely a Cseh- és Morvaországban fellelhető magyar emlékek részletes leírását közli. Az átlagos útikönyvek csak esetlegesen és felületesen írnak ezen emlékhelyekről, így kitűnő kiegészítésül szolgál e mű az igényes utazóknak, de azoknak is, akik csak karosszékben „utaznak”.

A bemutatón szó esett a könyv előmunkálatairól is. Az anyag- és adatgyűjtés, a helyszíni bejárás, a fényképek elkészítése több évnnyi munka eredménye. Számos szakember és intézmény összefogásának gyümölcse e valóban hiánypótló kiadvány. A kötet kiadója az Antall József Tudásközpont, támogatója a Nemzeti Kulturális Alap. Az együttműködő intézmények: a Magyar Intézet, a Magyar Nagykövetség, a Bohemia Baráti Kör, valamint számos helyi közgyűjtemény, műemléki hivatal és egyházi intézmény. A képanyag jórészt *Gedai Csaba* fotóművész, valamint a szerző és *Zachár Ottó* készítette, kiegészítve intézményi forrásokból átvett felvételekkel. *Gedai Csaba* képeiből a bemutató közönsége az előtérben rendezett alkalmi kiállításon is ízelítőt kaphatott. A mű szerkesztője és lektora *Molnár Éva*.

A kiadvány erénye a kiegyensúlyozottság. Röviden jellemezve: „minden szükséges, de semmi felesleges”. A jelentősebb emlékhelyek részletes leírást kaptak, a kevésbé jelentősek rövidebbet, de mégis annyit, hogy a mélyebb érdeklődő támpontot kaphasson a bővebb források megtalálásához.

A részletes ismertetőket egy áttekinthető térkép, a cseh történelem kivonatos kronológiája, a közös uralkodók jegyzéke és a magyar–cseh kapcsolatok évszázadait összefoglaló fejezetek vezetik be. A további fejezetek Prága, valamint Csehország égtájak szerinti térségeit taglalják, két morvaországi fejezettel kiegészülve. A bemutatott emlékhelyek egyszerű fel-

sorolása is meghaladná e cikk kereteit. Az ismertetőket szöveggközi mellékletek is kiegészítik. Végül mutatók és irodalomjegyzék könnyíti a további tájékozódást. A könyv elolvasása akkor is ajánlott, ha kevés az esély az összes ismertett nevezetesség felkeresésére.

Közbevetve jelzem, hogy e sorok írója a bemutatót követően, frissiben elolvasta a prágai fejezetet, és másnap „élesben” ki is próbálta. A Moldva partján álló, a volt óvárosi vízmű épületében berendezett Smetana Múzeum volt a próba helye. A kis múzeum kiállítását módszeresen áttekintve sem találtam azt a tablót, mely *Smetana* és *Liszt* kapcsolatát

mutatja. A teremőr néni észlelte, hogy én nem „gyorsított eljárásban” látogatom a múzeumot, mint a távol-keleti „kalandozó” seregek, ezért felhívta figyelmemet néhány érdekességre. Erre belelapozva az új könyvbe, megmutattam annak a tablónak a képét, mely különösen érdekelt. A teremőr – a jegypénztáros segítségét is kérve – az első terem közepére állított baldachinhoz vezetett, melynek oszlopain lapozható tablók függtek, és rövidesen meglelte *Smetana Lisztnek* ajánlott művének tablóját. Nos lám, a könyv jól vizsgázott, valóban kitűnő és hasznos útítárs!

A könyvbemutatóra visszatérve, mind a szerző, mind a szerkesztő jelezte, hogy a gondos munka ellenére is lehetnek a könyvben hiányosságok vagy időközben elavult adatok. Arra kérték az olvasókat, hogy észrevételeiket osszák meg a mű alkotóival. Ezt a célt szolgálna egy honlap, melyet a prágai Magyar Intézet indított. Címe: <http://www.mecs.cz> (Magyar Emlékek Csehországban), de egy átlagos számítógéppel egyelőre nehézkes és korlátozott a használhatósága.

A mű budapesti beszerzési forrása a hazai Libri, a Lira és a Bookline könyvesboltjai, valamint a kiadó, lásd:

<http://www.ajtk.hu/hu/kokes-janos-magyar-emlekek-csehországban>.

Prágában a Magyar Intézet épületének földszintjén található Iparos Bolt a könyv terjesztője, lásd:

<http://www.iparos.cz/index.php/cs/kontakt>.

Simén András

Kiegészítés:

A bemutatóról 2015. november 27-én a Felvidék.ma szlovákiai magyar portál és a Prágai Tükör című csehországi magyar folyóirat 2015/6. száma is közölt tudósítást, illetve felvételeket. E cikk képeit Fajd János portáljáról válogattuk: http://fajd.rajce.idnes.cz/MECS_KOKES//

A MECS honlap szöveganyaga még nincs egyeztetve a könyvével, így egyelőre téves (korábbi útikönyvekben található) adatok is szerepelnek benne – például Brno, Jindřichův Hradec esetében –, továbbá forrásmegnevezése még csak a fotóknak van. Erénye viszont, hogy folyamatosan bővül és valódi térképen jelöli az emlékhelyeket.

A könyv hazai bemutatója 2016. március 1-jén a prágaihoz hasonlóan telt házzal megtörtént a budapesti Cseh Centrumban. Mindkét estét G. Kovács László barátunk vezette. – A szerk.

G. Kovács László moderátor és a szerző, Kokes János a prágai könyvbemutatón

Georg Anton Benda és csembalószonátái

CSEH ZENESZERZŐ ÉS MAGYAR CSEMBALÓMŰVÉSZNŐ

Könyv-
bemutatók

Joggal feltételezhetjük, hogy életével és munkásságával döntően Németországhoz kötődő, de cseh származású *Georg Anton Benda* zeneszerző (1722–1795) műveinek a maga korában alighanem számos női csodálója volt. És nem kizárt, hogy e nagyszerű művek szerzőjének is. Hiszen ő – aszerint, amit *Dobozy Borbála* könyvében olvastam róla – meglehetősen karizmatikus személyiség lehetett. Egészséges önbizalommal megáldott művész, aki – a maga korában már-már szokatlan módon – el tudta érni, hogy csakis a legszükségesebb mértékben függjön a hatalom birtokosaitól. Szabadon alkotott, nem csupán a keze alól kikerült rengeteg szerzeményben hagyva ránk bámulatos tehetségének a lenyomatát; ugyanis nem egy jel mutat arra, hogy a gyakorlati, illetve a társadalmi életben is képes volt ügyesen latba vetni minden alkotóerejét és tudását. Az előadóművészek – mind a zenészek, mind az énekesek – bizonyára kitörő örömmel fogadták, ha együtt dolgozhattak vele, annak ellenére, hogy a Benda-művek mindenkivel szemben a legmagasabb követelményeket támasztották.

Hasonlóan magas követelményeket támasztott saját magával szemben a Georg Anton Bendának és korának szentelt könyv szerzője, a mester munkásságának egyik mai csodálója, *Dobozy Borbála* kiváló magyar csembalóművész és zenepedagógus, aki koncertfellépésein maga is gyakran szólaltatja meg a cseh zeneszerző szonátáit és csembalóversenyeit, a Benda-féle művészi hagyaték számottevő részét alkotó darabokat. Jómagam viszont kitörő örömmel fogadtam, hogy vele és másokkal együtt részese lehettem eme könyv prágai bemutatójának.

Alkalmam nyílt arra, hogy háziasszonya legyek a prágai Magyar Intézetben 2016. február 24-én megrendezett estnek, amelyen *Dobozy Borbála* könyvének nemcsak a magyar eredetijét, hanem egyúttal a cseh fordítását is bemutattuk. Mind a két nyelvi változat a Magyar Kultúra Kiadó Kft. precíz, igen színvonalas munkáját dicséri, ami a cseh nyelvű kiadvány esetében szinte csodaszamba menő „hőstett”. Ennek megvalósításánál *Takács Zsolt* könyvkiadón kívül elsősorban a Bohemia Baráti Kör oszlopos tagjaként és fáradhatatlan szervezőként ismert *Molnár Éva* bábáskodott hathatósan, aki – miután a kiadvány számára sikerült elnyerni a cseh külügyminisztérium pénzügyi támogatását – elősegítette a cseh fordítás létrejöttét. A könyvet *Svoboda Róbert*, Budapesten élő műfordító ültette át cseh nyelvre, akit a magyar szépirodalmi művek nem mindennapi tolmácsolásáért nemrégiben a cseh Műfordítók Szövetségének Jungmann-díjjal tüntettek ki. A már említettek mellett ő is az est vendégei között foglalt helyet. *Svoboda Róbert* fordítóként nagyra értékelte a szerző munkájának azon vonását, hogy nem pusztán a szűk értelemben vett szakmai közönség, azaz a zenetudósok vagy a gyakorló zenészek számára érdekes és olvasmányos. Kiemelte a kiadvány széles merítését, amely nemcsak a történelmi háttérrel együtt, a korabeli társadalmi-politikai viszonyok közé helyezve tárgyalja Benda életművét, hanem a középkortól kezdve kitűnően érzékelteti az előzményeket is, a cseh zene általános fejlődési irányait. *Svoboda Róbert*et szintén már évekkel ezelőtt megszólította Benda zenéje, most viszont, a fordítói feladatát teljesítve, lehetővé vált számára, hogy a zeneszerző személyiségét is behatóbban megismerje; a beszélgetés során tisztelettel adózott előtte. – Kívánhatunk-e többet – tette fel *Svoboda* a kérdést –, mint hogy ennyire teljes és jól sikerült legyen az éle-

tünk? Amelynek a végén, megbékélve, csak egyet mondhatunk: „Áldom a Teremtőt, közönyösen tekintek a jövőbe, sem mire sem vágyom, mindent köszönök (...), nem félek attól, hogy lelkiismeretem szorongató álmokkal gyötör majd” – hogy Bendának röviddel a halála előtt írt egyik leveléből idézzünk...

A kérdések legtöbbször természetesen a könyv szerzőjéhez, *Dobozy Borbálához* szólt, a Pozsonyban, és mindenekelőtt Prágában eltöltött diákéveire irányult. A prágai Zeneakadémián (HAMU) ő volt az első növendék, aki elvégezhetette a *Zuzana Růžičková* professzor asszony – és méltán híres előadóművész – által akkor frissen megalapított csembaló szakot. *Dobozy Borbála* beszélt a cseh zenéhez való viszonyáról, amely túlnyomórészt éppen a prágai tanulmányai alatt formálódott, illetve beszámolt a cseh zeneszerzőket immár elengedhetetlenül előtérbe helyező előadóművészi és pedagógiai tevékenységéről. *Georg Anton Benda* és kortársai, továbbá a XX. századi *Bohuslav Martinů* vagy *Viktor Kalabis* nevét öregbítő szerzemények egyaránt állandó elemeivé váltak a csembalóművész előadói repertoárjának és zeneakadémiai óráinak. *Dobozy Borbála* mind az általa írt monográfiában, mind a prágai könyvbemutatón bravúrosan és érzékletesen foglalta össze *Georg Anton Benda* zenéjének jellegzetességeit, annak a zenének, amelynek az érzelemgazdagsága és drámaisága máig elbűvöli a hallgatót, éppúgy, ahogyan néhány évszázaddal ezelőtt *W. A. Mozart*ot is lenyűgözte. Elsősorban persze azokra a Benda-művekre helyezte a hangsúlyt, amelyekkel a könyvben is megkülönböztetett figyelemmel foglalkozik: a remekbe szabott csembalószonátákra és az eredeti stílusú melodramákra, amelyeknek köszönhetően Benda örökre beírta a nevét az egyetemes zenetörténetbe. Mind a két műfajt gondosan kiválasztott zenei illusztrációkkal szemléltette (az egyik szonátarészlet *Dobozy Borbála* előadásában, saját lemezéről hangzott el).

A beszélgetés során persze nem egyedül én kérdeztem. Az est vége felé a közönség sorából is számos lényegre törő, nem egy esetben komoly szakértelemről árulkodó kérdést kapott a könyv szerzője, aki folyékony és figyelemre méltóan választékos cseh nyelven válaszolt. Nekem pedig örömmre szolgált, hogy külön kiemelhettem *Dobozy Borbálának* a cseh zene magyarországi népszerűsítése terén végzett jelentős tevékenységét, hiszen még számos cseh zeneszerző várja, hogy végre Magyarországon is felfedezzék. Ám a nagyközönséggel való egymásra találásuk jobbára csak közvetítők útján valósulhat meg; sok-sok köszönet illeti *Dobozy Borbálát* és a Bohemia Baráti Kört, hogy e közvetítői szerepből is minduntalan kivesszük a részüket.

2016. március 5.

Martina Fialková
(Fordította: Svoboda Róbert)
(Lásd még: 11. oldal!)

A könyv itthon kapható és megrendelhető a Magyar Kultúra Kiadónál (9023 Győr, Csaba u. 3., tel.: +36-96-823-923, mobil: +36-20-499-7300, e-mail: info@mkkiado.hu, honlap: www.mkkiado.hu), a Rózsavölgyi Zeneműboltban (1052 Budapest, Szervita tér 5.), a Lira bolt/hálózathoz, illetve hazai könyvbemutatókon.

Prágában kapható a Magyar Intézet bejárata melletti Iparos Boltban (Rytířská 25, 110 00 Praha 1, honlap: <http://www.iparos.cz/index.php/cs/kontakt>).

Café Louvre

A Café Louvre anno...

Slavnou kavárnu Louvre, obnovenou po roce 1992 v prvním patře na Národní třídě č. 22, kráčela od doby jejího vzniku „osobně“ literatura. Genius loci secesních, do původního stavu zrekonstruovaných prostor, vyvolává představy z dob, kdy kavárnu navštěvovali *Franz Kafka*, *Franz Werfel*, *Max Brod* a další německy píšící spisovatelé, žijící v Praze. Později sem často chodil s přáteli *Karel Čapek*, svůj stůl zde míval i herec *Eduard Vojan*. Louvre byl pražskými spisovateli využíván nejen jako místo schůzek, ale také jako kancelář. Na dopisním papíře kavárny vzniklo kromě dopisů i mnoho novinových článků a jiných literárních útvarů.

Kavárna zde byla již v roce 1902.* V roce 1911 v ní bylo založeno umělecké sdružení *Sursum*, jehož členy byli např. *Josef Váchal*, *Jan Zrzavý*, *Emanuel Frynta*, *Rudolf Medek*. V kavárně Louvre se scházely také dámy z vyšších společenských vrstev, které toto místo postupně učinily oporou hnutí za emancipaci žen. Během svého pražského působení v letech 1911–1912 sem chodíval rád i *Albert Einstein*.

Datum, které je však nejsymboličtější, je 15. únor 1925. Toho dne v kavárně Louvre proběhla ustavující valná hromada Československého centra PEN klubu, na níž se sešlo 38 spisovatelů. Předsedou byl zvolen *Karel Čapek*, čestným hostem na první klubové večeři byl *T. G. Masaryk*.

Po roce 1948 byl podnik uzavřen. Jeho luxusní vybavení, které se tehdy náhle stalo nenáviděným symbolem buržoazního blahobytu, bylo vyházeno z oken na ulici. Později byly rozlehlé prostory kavárny přepaženy na malé kanceláře, štukové ozdoby zničeny. Na mnoho let se zde usídlil socialistický Národní podnik Potrubí...

Čím je kavárna Louvre dnes? Moderním podnikem, který ctí dobré tradice. Stejně jako kdysi nabízí i dnes širokou nabídku snídaní, dobré kávy a dalších nápojů. V restauraci se vaří tradiční česká kuchyně i malá lehká jídla. Aktuální denní menu najdete i na internetových stránkách kavárny. Část kavárny je nekuřácká, k soukromému posezení slouží salonky.

Ke kávě zde najdete opravdu široký výběr domácího i zahraničního tisku, na své si přijdou i vyznavači tzv. kavárenských sportů. Tak jako kdysi i dnes si můžete zahrát kulečnick nebo půjčit šachy. V létě je otevřená i terasa. Obsluha je zde decentní a spolehlivá. Café Louvre dýchající solidností vytváří krásné a příjemné prostředí pro pracovní i přátelské schůzky. Za 23 let obnovené existence se sem naučili chodit opět jak pražští umělci, tak i obyčejní Pražané. O víkendech sem zavítají i mnozí mimopražští návštěvníci, turistů je menšina. To spíše cizinci žijící v Praze zjistili, že zde najdou své noviny, a chodí sem třeba s českými přáteli.

A dnešní souvislosti s literaturou a kulturou?

Nejdete je nejen v kavárně, ale i v galerii Louvre, která sídlí v mezipatře pod kavárnou. Na 400 m² zde probíhají výstavy moderního umění a konají se různé akce pro novináře, tiskové konference z oblasti kultury a umění apod. Před výstavním sálem najdete i prostorný bar a kavárenské stolky, takže i zde si může-

...és most

te posedět. V čase svého vzniku se zde veřejnosti poprvé ohlásila například Knihovna Václava Havla, konala se zde i významná tisková konference k 80 letům českého PEN klubu, který kdysi o patro výše vznikl.

Zkuste si tedy někdy i vy zvolit kavárnu Louvre na Národní třídě jako místo vašich schůzek.

Martina Fialková z Prahy

Foto: www.cafelouvre.cz/galerie és Molnár Éva

* V těchto místech stál středověký dům, v němž byla v r. 1421 mincovna. V roce 1786 zde byl postaven dům zvaný Kernský či stará jízďárna, který v roce 1902 vystřídala budova na snímku dle plánu *F. Buldry*. Tehdejším majitelem kavárny byl *Adolf Pelz*.

** *A. Einstein* působil jako profesor teoretické fyziky na tehdejší německé části Karlo-Ferdinandovy university v Praze. (internet)

Régi reklámcédula és képeslap a biliárdteremről

Az 1992-ben felújított híres Louvre Kávéházat a Národní třída 22. számú ház első emeletén létrehozása óta „személyesen” átjárta a literatúra. A hely szelleme az eredeti állapotába visszaállított szecessziós terekben azokat az időket idézi fel, amikor *Franz Kafka*, *Franz Werfel*, *Max Brod* és más Prágában élő, németül alkotó írók látogatták a kávéházat. Később gyakran járt ide barátaival *Karel Čapek*, saját asztala volt itt *Eduard Vojan* színésznek is. A Louvre-ot a prágai írók nemcsak találkozóhelyként használták, hanem irodaként is. A kávéház levélpapírján a leveleken kívül számos újságcikk és más irodalmi mű keletkezett.

A kávéház már 1902-ben létezett.* 1911-ben itt alapították meg a Sursum művészeti társulást, amelynek tagjai voltak például *Josef Váchal*, *Jan Zrzavý*, *Emanuel Frynta*, *Rudolf Medek*. A kávéházban magasabb társadalmi körökből való hölgyek is összejártak, akik ezt a helyet fokozatosan a nők emancipációjáért küzdő mozgalom támaszpontjává tették. 1911–1912. évi prágai tartózkodása alatt szívesen járt ide *Albert Einstein* is.**

A legnevezetesebb szimbolikus dátum azonban 1925. február 15-e. Ezen a napon a Louvre Kávéházban tartották a PEN Club csehszlovák központjának alakuló közgyűlését, amelyen 38 író gyűlt össze. Elnökévé *Karel Čapek*et választották, az első klubest díszvendége *T. G. Masaryk* volt.

1948 után a vállalatot bezárták. Luxus berendezését, ami akkor hirtelen a burzsoá jólét gyűlölt szimbóluma lett, az ablakokon át dobálták ki az utcára. Később a kávéház tágas tereit kis irodákra szabdalják fel, a stukkódíszítések tönkrementek. Sok évig itt volt a szocialista Nemzeti Csövállalat székhelye...

És ma?

A Louvre kávéház modern vállalat, amely tiszteletben tartja a jó hagyományokat. Ugyanúgy, mint egykor, ma is reggellik, finom kávék és más italfélék széles választékát kínálja. Az étteremben hagyományos cseh ételeket, könnyű étketeket is főznek. Az aktuális napi menü a kávéház internetes oldalain

is elérhető. A kávéház egy része nem dohányzó, a privát üldögélésre kis szalonok szolgálnak. A kávé mellé a hazai és a külföldi sajtó valóban széles választékát találják. Az ún. kávéházi sportok híveinek is megvan a helyük. Úgy, mint régen, ma is lehet biliárdozni és sakkot kölcsönözni. Nyáron nyitva a terasza is. A kiszolgálás udvarias és megbízható. Szoliditásával a Café Louvre szép és kellemes környezetet nyújt munka- és baráti találkozók számára. Megújulásának huszonhárom éve alatt mind a prágai művészek, mind az átlag prágaiak megtanultak ismét idejárni. Hétféteken sok Prágán kívüli látogató is betér ide, turisták kevesebben. Inkább a Prágában élő külföldiek fedezték fel, hogy itt megtalálják saját újságjaikat, és cseh barátaikkal látogatnak ide.

És a mai kapcsolat az irodalommal és a kultúrával?

Ne csak a kávéházat látogassák meg, de a Louvre Galériát is, amely a kávéház alatti emeletközben található. Négyzetméteren tartanak itt modern művészeti kiállításokat és különféle rendezvényeket újságíróknak, sajtókonferenciákat a kultúra és művészet területéről. A kiállítóterem előtt tágas bár és kávéházi asztalok, így itt is lehet üldögelni.

Keletkezése idején (2005) itt lépett először a nyilvánosság elé például a Václav Havel Könyvtár, és itt rendezték a valaha egy emelettel feljebb megalakult, nyolcvanéves cseh PEN Club kiemelt sajtókonferenciáját.

Próbálják ki tehát Önök is, válasszák találkozóhelyül a Louvre Kávéházat a Národní třídán!

Martina Fialková Prágából
(Fordította: Molnár Éva)
Fotó: www.cafelouvre.cz/galerie

* Ezen a helyen egykor középkori ház állt, amelyben 1421-ben pénzverde működött. 1786-ban itt épült föl a Kernskýnek nevezett ház vagy régi lovarda, melyet 1902-ben váltott fel a ma is álló épület *F. Buldra* tervei alapján. A kávéház akkori tulajdonosa *Adolf Pelz* volt.

** *Albert Einstein* 1911–1912-ben az elméleti fizika rendes professzoraként oktatott az akkori prágai Károly–Ferdinánd egyetemen. (internet)

Budapesti anziksz cseh szemmel

Éjszaka Budapesten

Nemzedékek óta tudjuk, hogy Európa ott végződik, ahol az Osztrák–Magyar Monarchia utolsó empire és szecessziós stílusú pályaudvara áll. Ahhoz, hogy Budapestet megismerjük, vonattal kell érkeznünk. A Keleti pályaudvar egy pompás katedrális. Homlokzatán hatalmas óra, melyen az idő évekkal ezelőtt megállt. És a vágányok sem vezetnek tovább. Az emberre itt rálehel a Balkán. Hiszen a közeli bolt is „Európai cipőket” kínál.

A Rákóczi úton aztán feltarthatatlanul hömpölyög előre tovább a történelem. A maguk sajátos módján változatos formákban és alakokban kölcsönösen áthatják itt egymást a történelmi Magyarország hajdani heroikus dicsősége; a Monarchia elmúlásának melankolikus füzére; az 56-os szovjet katonák fegyveres tüzeréjének tisztán látható nyomai a soha sem eléggé karbantartott házak homlokzatain; valamint a nemzetközi márkák butikjainak rafináltan megvilágított kirakatai. A budapesti átlagembernek ez persze egyre megy.

Aki Közép-Európában akar élni, annak nem szabad kijózanodnia, mondta Bohumil Hrabal író. De hogy is van ez itt? Az éjszaka sötétjében felkerekedem a városba. Az Andrassy úttal párhuzamos utcák, de különösen a mellékutcák már komorak. A házak elsötétült lépcsőaljai, mint állatok kitárt pofái ragadnak magukkal, torkukban agyarak helyett az állványzatok kopjafái. Az egyik ház homlokzatán alig olvasható felirat hívja fel titokzatosan a figyelmet a talmud iskolára. Lassan dagad bennem az a feltoluló érzés, hogy a házak és az elszomorodott paloták nyitott ablakaiból úgy, mint egykoron a szocializmus időszakában, a leforrázott káposzta, a poshadt, állott sör szaga és a túlérett gyümölcsök bágyadt illata érezhető. Utam során meglátogatok néhány bárt, és jóindulattal üldögélek alkalmi társaimmal, akik mint én, magányos piások. Anélkül, hogy tudnék magyarul, vagy más nyelven beszédbe bonyolódnék velük, egyaránt sejtjük, hogy az abszurditás és az irónia iránti hasonló érzék bennünk csehekben és magyarokban egyaránt megvan. Társaimnak újabb pohárka keserű unicumot rendelék. És viszont.

Később visszatérek a budapesti hotelba. A balkáni éjszaka banális hőse. A bárók szentségtartói már halványulnak a következő nap hajnali fényében. A Duna felől hűvös szellő lengedez. Mint alagutakon megyek az elkorhadt deszkák korlátai között, szemben a házak málló homlokzataival és erkélyeivel. Pont úgy, ahogy valamikor megírta ezt az esszéista Josef K.

A világ még nem fordult a visszájára – piac Budapesten

Az öreg mérleg két kis hattyúcsőre egymással szemben hirtelen, majd megpihent a képzeletbeli csók állapotában. Kilos vas súlyok kontra pléhtányérba öntött csicsókamennyiség. Hol is vannak a digitális mérlegek és a regisztrációs pénztárak! Pár hellyel arrébb idősebb asszony házi rétest árul. Saját egyéni recept, családi hagyomány. Az egyes szeleteket egyből a tepsiből szeleteli, melyben otthon a sütőben elkészítette. És a többi falusi bódé? A krumpli közvetlenül a földből; a fokhagyma csípősségével hívja fel magára a figyelmet; a sült gesztenye pont forró; a zöld saláta nedvdús frissességével csábít; a papírzacsok tele vannak megtört dióbbel; a szabálytalan alakú háziasajtok pedig mindenféle fűszerek mellékeivel élénkítik az ízlelősejteket.

Hétköznap délután van, és mi az egyik budapesti pacon vagyunk. A Hunyadi téren. A vásárcsarnok XIX. század végéről származó épülete kellően mohlepte, a feliratok a mállott homlokzaton visszaléptetnek az időben, egyes betűk, mint a fogak, kiestek már. A vásárlók is túlnyomóan idősebb lakosok, nyugdíjasok, asszonyok viseltes ruhákban, esetleg bundában is (amely csupán saját fiatakoruk luxuspompájának egy elvesztett darabja), leginkább guruló bevásárlótaszkával. Nincs min csodálkozni – az árakban jelentős a különbség a környékbeli szupermarketektől, minden termék garantáltan friss, házi kertekben és mezőkön termelték azokat, a hentesek megbízhatóak. Alap a leveshez, a könnyű egyszerű vacsorához, a szombati családi ebédhez, egyesével árult XL-es méretű tojás a vasárnapi rántottához, sütemények a kávé mellé.

A kereskedelmi felügyelőség az Európai Unió jelzésével a könyökvédőjén bármelyik árúst megbírságozhatná itt, bezáráthatná a standját, és végül az egész piacot is minden bejáratával együtt bedeszkázhatná. És azt még csak nem is sejtik a higiénia ezen komisszárjai, hogy a közeli népi söntésben a kiszolgáló lány a nagy alumínium kannából (amibe ő maga már kissé bele is hajolt) könnyű és csemegebort önt poharakba olyan szedőkanállal, mint amihez hasonló a fagyaltosoké.

Hogy a hajszála beleeshet, vagy hogy a merődednnyel együtt az ujjá is beelőlóg, az nekünk és a körülöttünk ülő italozóknak egyre megy. Ezzel együtt a vékonyfalú kétdecis limonádés pohárka felett valahogy természetes egyetértésben a közben érkezőkkel az évek utáni viszontlátás meghajlást hoz magával üdvözlésként és mosolyt abban az örömben, hogy a világ közben nem fordult a visszájára.

A Hunyadi téri csarnoknak megvan a mindennapi ritmusa, a gyümölcsök és zöldségek jellegzetes illatával, a füstölt húsk és különféle kolbászok füstszagával, a mini cukrászdák és pékségek sós és édes áruinak finom árnyalataival. A hely szellemének megismételhetetlen atmoszférája. Nem lehet nem emlékezni Émile Zola „Párizs gyomra” című regényére. A híres vásárcsarnok Párizsban azonban már régen elesett a területrendezésben, miközben Budapestnek ez a kis gyomra mindennap folyamatosan megtelik, hiszen a városnegyed életében pótolhatatlan a jelentése és jelentősége.

Így aztán nagy örömmel kimért tejet veszek limonádés műanyag flakonba, a zöldségekkel megrakott standnál megtöltöm a műanyag szatyrot paprikával, uborkával, csípős paprikával, kevés kukoricával, minden darabot egyenként gondosan összehalászok, mint a halacskákat az akváriumból. Kicsit megfényezem, amikor hozzáöntik mérés után. A pufók eladó nő sárga gumi kesztyűben gondosan és biztos gyöngédséggel nyomkodja össze egy kicsi villa segítségével a káposztát a kék műanyag hordók egyikében hatalmas piramis formájában.

Itt magyar forinttal fizetnek még mindig, és az öko-, bioélelmiszerek vagy a farmer-piac szavakat senki soha az életben nem hallotta. De győződjenek meg erről saját maguk is – Budapest nincs messze, és a *tržnice* magyarul „vásárcsarnok”.

*Szöveg és fotó: Tomáš Mazal
2015. december
(Fordította: Polgár László)*

*A Hunyadi téri piacon
süti,
savanyúság,
csicsóka,
tej- és tejtermék.*

Cseh nyelv Szegeden

A Szegedi Egyetemen már jó pár éve működik bohemisztika. Pontosán 2007 szeptemberétől, amikor *Szőke Katalinnak* és *Kocsis Mihálynak* sikerült a korábbi cseh lektorátust diplomát adó szakiránnyá bővítenie. Talán kicsit túlzás, hogy bohemisztikának nevezzük, mert máig cseh szakirányként működik az itteni szlavisztika alapképzésen belül. Ha összegezzük, akkor egy cseh lektor van Szegeden, aki nemcsak itt tanít, hanem a szlavisták számára is tart kurzusokat cseh irodalomról, történelemről és a cseh nyelvet második szláv nyelvként is oktatja. A cseh szakon a nyelvtani szemináriumokat *Tölgyesi Tamás* tartja, aki ezért jár hetente Budapestről Szegedre.

A hallgatók száma viszonylag kicsi a cseh szakon, egy évfolyamon 1-2 diák tanul. Voltak már nagyobb évfolyamok is, például hat hallgató 2008-ban, és nagy tervek. Csakhogy eközben a középiskolások körében csökkent az érdeklődés a kisebb nyelvek vagy pontosabban a „nem világnyelvek és irodalmak” iránt. Ezt kicsit sajnáljuk, de emellett is kihívás a cseh szakon dolgozni, mert egy kis csoportban másképpen, érdekesebb módon lehet tanítani, és minden cseh szakos hallgatóval individuálisan lehet foglalkozni, kívánsága, tehetsége szerint. Az oktatási program jó részben klasszikus: nyelv és irodalom, amiben talán csak kissé hangsúlyozottabb a középkori cseh irodalom, a fordítás művészete és a cseh–magyar kapcsolatok mellett általában a közép-európai viszonyok, főleg lengyelekkel, németekkel és szlovákokkal. Hogy röviden és szimbolikusan foglaljuk össze, mit tanultak nálunk a hallgatók, érdekes talán megemlíteni néhány sikeres szakdolgozat témáját: a szomszédos népek képe a cseh közmondásokban, a kortárs cseh nyelv szóalkotó tendenciái, angol kifejezések az üzleti cseh nyelvben és reklámban, az első világháború a cseh irodalomban és *Hašek Švejkje*, *Erben* balladája a Virágcsokorból (Kytice).

A szlavisztikán népes csoport várta a cseh lektort. A szegedi szlavisták a három év alatt viszonylag széles áttekintést kaphatnak a szlávok világáról. Az őszi félévben mindig a cseh történelemmel, tavasszal pedig a cseh irodalommal foglalkoznak. Ezek az előadások vagy szemináriumok fontosak a cseh szakirány konkurenciaképessége szempontjából, mert nem csak úgy kell tanítani, hogy a hallgatók le tudják tenni a kötelező vizsgát, hanem az elején a csehekről általában csak keveset sejtő hallgatókban érdemes felkelteni az érdeklődést és rokonszenvet a csehek és Csehország iránt, bemutatni egy olyan Csehországot, ami nem csak a finom sörből, pár híres sportolóból vagy a Škoda autóból áll. A történelmi kurzus még mindig viszonylag újdonság, csak három éve vezették be a tanítási rendbe, s egy szokásos kötelező politikai történelmi áttekintés mellett lassan szaporodik az olyan kurzusok száma, melyekben egy konkrét eseményt vagy fenomént tekintünk át, például: a vasúti közlekedés szerepe a XIX. századi iparosodásban, csehek az első világháborúban és Csehszlovákia kialakulása, az austerlitz-i és a königgrätzi csata, a csehszlovák hadsereg felfegyverzése és a határszéli erődítmények (1935–1938), cseh ipari márkák és export, pénz, árak és életszínvonal Közép-Európában a XX. század első felében.

Érdekes kurzus alakult ki a cseh filmszemináriumból. A kiindulópont egy szerény videokazetta-gyűjtemény volt, amivel vetítéseket kezdtünk szervezni a cseh szakirányon. Az első *Jiří Menzel Pacsirták a cérnaszálon* (*Skřivánci na*

Tomáš Vašut a szegedi Port Royal étteremben bohemiásokkal találkozott

niťi) című filmje volt valamikor 2007 őszén. 2008 novemberében a meglévő anyagból már egy kis cseh filmszemle lett, és Szőke Katalin bátorításával kialakult a terv: rendes Cseh filmszemináriumot indítani Szegeden. A prágai művelődési minisztérium anyagi segítségének köszönhetően a DVD-gyűjteményünk annyira szaporodott, hogy az első Cseh filmszeminárium 2010-ben már egy egész évi programot kitett. A 2010-2014 években bemutattunk cseh néma filmet is (*Eroticon*), régi vígjátékokat *Vlasta Buriannal* és *Oldřich Novýval*, *Karel Zeman* trükkös filmjeit, rajzfilmeket és főleg a híres vagy kevésbé híres hatvanas évekbeli újhullámos filmeket. Az érdeklődés a hallgatók között egyszer nagyobb volt, másszor kisebb, mintha az is hullámokban változna, de emellett folyamatosan nőtt a kollégák érdeklődése és kedve az együttműködéshez. Így 2014 őszén kialakult a Cseh–szlovák filmszeminárium, amit a szlovák lektornővel, *Stanislava Zajacovával* vezettem. A közös filmszeminárium 2015 februárjában Közép-európai filmszemináriumra fejlődött tovább, mert az itteni német lektor, *Ulrich Ernst* is csatlakozott hozzánk, valamint *Gerencsér Péter*, cseh és szlovák filmszakértő, aki rendszeresen jár Szegedre. A filmszemináriumon jelenleg közösen mutatunk be cseh, német és szlovák alkotások mellett lengyel filmeket is.

A diákélet persze nem csak a kurzusokból, szemináriumokból és tanulásból áll. Ha visszatekintünk, látjuk, hogy jó pár műsort szerveztünk már. Az első próbája annak, hogy mi mindenre képesek a hallgatók, 2010-ben zajlott le, amikor főleg elsőévesekkel ócseh nyelven, szereposztásban megtanultuk egy cseh XIV. századi drámának, a *Boldog Magdol-*

na-játéknak (*Hra veselé Magdaleny*) a dramatizált olvasását, amiről felvétel is készült. Utána 2011 májusában részt vettünk az eddigi legnagyobb eseményen, a Fekete Ökör Baráti Kör bemutatóján és a *Hrabal Galaxis pillanatképei* kiállításán. Hrabal tematikájú filmekkel egy hétig tartott az újszegedi kollégiumi program. Teljesen új cseh szakos programok sorozata kezdődött 2013 novemberében, amikor a szegedi metodista plébánián, *Iványi Gábor* lelkész együttműködésével, lezajlott az első *Cseh est*. A műsor gerincét *Egon Bondy* „totális realista” verseinek a felolvasása adta, amelyeket *Gyuris Antal* fordított magyarra. 2014 tavaszán készítettük el együtt a *Bohumil Hrabal Szupersztár* című műsort az író születésének 100. évfordulójára. A műsor fő száma a külföldön, sőt Csehországban is alig ismert *Juraj Herz* hrabali tematikájú filmje, a *Sběrné surovosti* volt, amelyet *Münchhausen báró macskái* magyar cím alatt szinkronizáltak a szegedi cseh szakos hallgatók és oktatók. Ez a munka annyira megtetszett mindenkinek, hogy 2015-ben ismét bemutattunk egy filmet magyar szinkronnal, nevezetesen *Břetislav Pojar* *Jöjjön, uram, játszani!* (*Pojďte, pane, budeme si hrát!*) című animációs filmjét. A negyedik immár hagyományos Cseh este, 2016 májusára tervezzük *Kálmánchelyi Zoltán* és *Végh Zsolt Libiomfi* című filmjének a cseh nyelvű szinkronizálását.

Érdeemes megemlíteni a hallgatók számára szervezett csehországi kirándulásokat is. Az első útra Kelet-Csehországba – Náchodba és Broumovba – indultunk 2010 szeptemberében *Marcela Grygerková* budapesti lektornővel. A későbbi kirándulások inkább Morvaországba vezettek. 2012 és 2015 között kialakult az augusztusi kirándulások hagyománya, amikor a hallgatók a morvaországi Valašskóba látogattak el. A program része volt Rožnov pod Radhoštěm, és annak híres szabadtéri múzeuma, illetve a Pustevny hágo a Radegast-szoborral. Meglátogattunk olyan helyeket, mint Štramberk, Olomouc, Kroměříž, Teplice nad Bečvou, a lednicei kastély vagy a Tatra múzeum Kopřivnicében. Voltunk Prágában és a lengyel Cieszynben. A legutóbbi kiránduláson láttuk Luhačovicét, a Baťa által épített Zlín és a híres liftirodáját a Baťa művek felhőkarcolójában. Néhány szegedi hallgató élvezhette a Közép-európai műfordító tábor hangulatát, amelyet a külföldi bohémisták számára szervez a Texty című irodalmi folyóirat a valašskói Bystřičkában. Sőt a Texty folyóiratban néhány szegedi hallgató publikált is: *Heltai Sára* és *Dobos Fruzsina* verseket, ezen kívül Sára a *Chanson Olomucensis* című rövid poétikus szövegét az olomouci nyári egyetemről.

És mivel ebbe a rövid cikkbe közel sem fért bele minden, zárszó helyett javasolnám megtekinteni a szegedi bohémisztika 2014. január 15-től működő Facebook oldalát. *Szeged, 2016. január*

Tomáš Vašut,
cseh lektor

A szegedi cseh szak oktatói: Tölgyesi Tamás és Tomáš Vašut egy štramberki kiránduláson

Gombászás csehül

Köszönjük ezt a színes életképet a szegedi bohémisztika életéről. Úgy tűnik, Szeged hírös városában csipetnyi cseh vonatkozást kereső, 2015. szeptemberi várostúránk aktív cseh bázisra lelt a tárgyi emlékeken kívül! Magyarországon a budapesti ELTE 60 éves cseh szakja mellett a délkeleti „végyvár” folytat legrégebb óta cseh nyelvi képzést, sőt kitekintő műhelymunkát. Kívánjuk, hogy mindig legyen utóda szellemi motorjainak. Baráti körünk korábban is, ezután is igyekszik híradási vagy élő kapcsolatot tartani a szegedi programokkal és szereplőivel. Folyóiratunk legutóbbi 2014/2015. évi száma a fenti beszámolóban is említett Gerencsér Pétertől közölt tanulmányt A cseh animációs film kezdeteiről. – A szerk.*

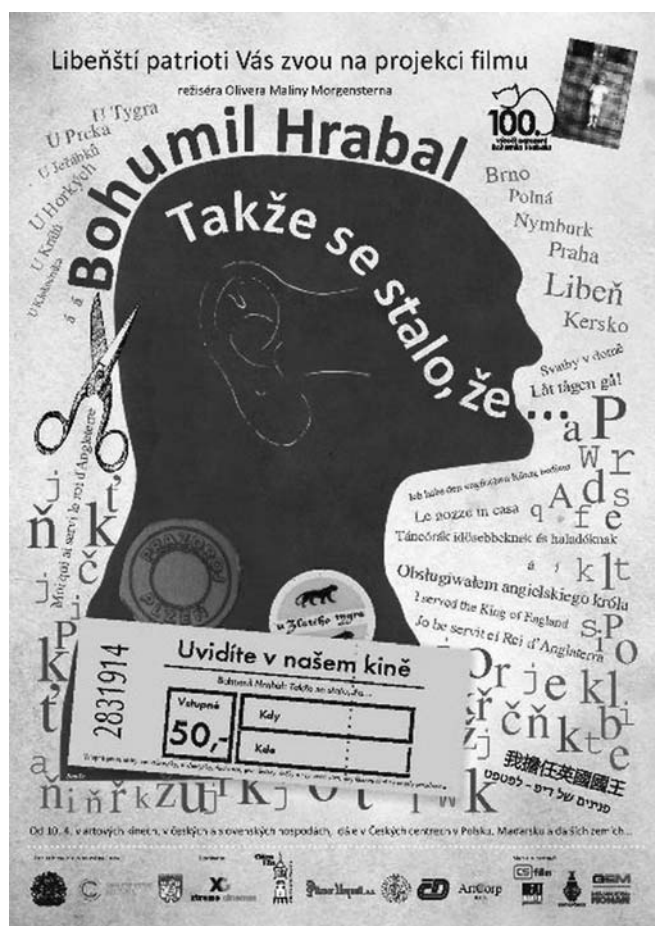
* Cseh tárgyi emlékek Szegeden: a Kolozsvári testvérek Prágában található Szent György-szobrának másolata, a hatalmas Új zsinagóga, mely a német-cseh születésű *Lów Lipót* rabbi és fia, *Lów Immanuel* főrabbi emlékét őrzi, Lidice-emlékmű, a bautzeni Mátyás-kapu domborművének másolata az Alsóvárosi templom falán, a Pick szalámigyár múzeuma, mely morva felmenőkre is utal a Pick család történetében.

KÖNYVUDVAR
KÖNYVESBOLT
ANTIKVÁRIUM & GALÉRIA **PHOENIX**
Losonc, Vajanského 6.
email: info@phoenix.eu.sk tel 0907872540 www.phoenix.unas.hu

HRABALLAL BUDAPESTEN 2015-BEN IS

Tudósítás a Hrabal-év utolsó rendezvényéről

2014-ből, mely Bohumil Hrabal születésének 100. évfordulója jegyében telt, éppen csak „kicsúszott”, és így 2015 februárjában vetítették Budapesten Oliver Malina-Morgenstern Hrabalról szóló dokumentumfilmjét. A Cseh Televízió megrendelésére készült *Takže se stalo, že... (Így történt, hogy...)* című film magyarországi ősbemutatójára a budapesti Cseh Centrum jóvoltából a Toldi moziban került sor.

A játékfilmes jelenetekkel és felolvasásokkal vegyített dokumentumfilm egy sorozat része, s némi elfogultsággal jegyezzük meg, hogy ugyanilyen koncepcióban készült 2013-ban a Jaroslav Hašek életéről szóló, Vít Olmer rendezte *Toulavé house (Csavargó liba)*, amelynek néhány jelenetében es sorok írója is szerepelt.

A Hrabal-filmre visszatérve: a nem szokványos dokumentumfilmben korabeli felvételek keverednek színészek felolvasásaival, Hrabal barátainak visszaemlékezései és kitalált, megrendezett jelenetek váltogatják egymást. Olyanok, amelyek szintén kapcsolódnak Hrabal életének egy-egy jellemző momentumához (pl. újra forgatták a híres humoros-pajzán pecsételés jelenetet a Szigorúan ellenőrzött vonatokból). Számos ismerős helyszín elevenedik meg: Polná, Nymburk, Kersko, Libeň, az Automat Svět, a libeňi zsinagóga (itt működött a közeli színház díszletraktára, melyben Hrabal is dolgozott), a Na hrázi utca és ott a mai Hrabal-fal, a Pivní sanatorium és más libeňi kocsmák. Számos ismerősünk szerepel a filmben: Jiří Menzel, Vladislav Merhaut, Pepa Čečil, de ar-

chív felvételekről feltűnnek Hrabal már nem élő barátai is: Egon Bondy és Vladimír Boudník, illetve beszélnek még élő kerskói szomszédjai, és korábbi betéteken láthatjuk a híres macskákat is. A filmre meglepően sokan váltottak jegyet, a Toldi mozi teljesen megtelt. A visszhangokból ítélve sokaknak tetszett a film, és a vetítést követő beszélgetésre is ottmaradtak, hogy meghallgassák, mint beszélgettem G. Kovács László segítségével a rendezővel és a film egyik főszereplőjével, régi barátunkkal, Tomáš Mazallal, akit baráti szálak fűztek Hrabalhoz, és több könyvet írt az író életéről. Az esemény végén a rendező és stábjja Csehország felé vette az utat, míg Tomáš Mazal a Hrabal sörözőben üdvözölhettük a Hrabal asztaltársaság tagjai körében.

Oliver Malina-Morgenstern rendezőnek nem ez az első dokumentumfilmje. Elég csak kiemelni ezek közül a híres-hírhedt bűnügyi esetet tárgyaló *Jiří Kajíněk*, a trutnovi zenei fesztivál történetét bemutató *Český Woodstock*, a libeňi írókról szóló *Libeňti pábitelé*, vagy az Ivan „Magor” Jirous meghatározó jelentőségű rock-költő életéről szóló *Rok bez Magora* című alkotásokat. A rendező ezen kívül TV-filmeket és sorozatokat is készített, és több filmben dolgozott kameramanként. A 2015-ös év érdekes módon úgy hozta, hogy a rendezővel ezt követően többször is találkoztunk véletlenül. A májusi Hrabalovo Kersko rendezvényen csakúgy, mint Hrabal egykori libeňi kocsmáinak kutatása közben Prágában.

Ami **Tomáš Mazal** barátunkat illeti, nos, őt nem szükséges bemutatnunk, hiszen sokan ismerik. De talán nem árt felsorolni a megjelent könyveit is. Még szamizdatban, női álnéven (Zdenička Spruzená) jelent meg első könyve, a *Přeloučský román*. Később írt könyvet Škvoreckýről (*Putování k Port Arthuru*) és Hrabalról is: *Spisovatel Bohumil Hrabal*, valamint *Cesty s Bohumilem Hrabalem*, továbbá szerepelt a *Via Hrabal* című antológiában is. A Hrabalról készült fényképek legnagyobb gyűjteményével rendelkezik. Kocsis Péter és Svoboda Róbert fordításában magyarul megjelent könyve: *Bohumil Hrabal zajos magánya* (Saxum K., 2003). Több apróbb írását közölte már folyóiratunk is.

Tomáš Mazal barátunk 2016-ban lesz hatvan éves. Ezúton is szeretettel köszöntjük őt!

2016. január

Polgár László,
Fotó: Novák József

AZ ELSŐ NYMBURKI SÖRÜNNEP

Száguldó
riporterünktől...

Mese a 120 éves cseh sörgyárról és annak első komlóünnepéről

Ünnepek márpedig sokfélék vannak. Különösen itt, nálunk, Közép-Európában. A nemzeti és állami ünnepeken kívül mifelénk ismeretesebbek a szakmai és családi ünnepek, vigadalmak is.

Mostani témánk szempontjából történelmileg érdekesek lehetnek a szabók és a vargák prágai céhének középkori ünnepei, a slavník (szalmazsák) és a fidlovačka (cipész-szerzés), amelyeket gyakorta kísérték hatalmas sörös mulatságokkal. Ekkor a céhlegények kivonultak a szabadba, és mulattak, énekeltek, szórakoztak. Az ilyen csoportos ünnepélyek, vidám szórakozások hagyományait vitték tovább a szüreti mulatságok, azaz a betakarítási ünnepek. Nálunk valami hasonló, manapság is élő hagyomány az aratás, a búzatermés, az új kenyér, vagy még inkább az új bor ünnepe. Csehországban pedig leginkább a sörfőzés legfontosabb alapanyagának a „humulus lupulus”-nak, azaz a komlónak a szüretéhez kötődő vidám sokadalmak, fesztiválok jelentik ma is ennek a hagyománynak a továbbélését.

És persze szép számmal akadnak mifelénk családi ünnepek is, amikor mi, az esendő emberek igencsak közel tartozónak érezzük magunkat egymáshoz. Legyen az a valódi családunk, vagy a családias munkahelyünk, esetleg a meghitt baráti társaságunk. Valamiféle közös, egy kicsit céhes, egy kicsit családi, egy kicsit aratási ünnepség zajlott 2015. augusztus végén az alapításának 120. évfordulóját ünneplő nymburki sörgyárban is, amelyet mi, magyarok elsősorban kitűnő sörei, valamint a nálunk múlhatatlanul népszerű cseh író, Bohumil Hrabal művei révén ismerhetünk és szerethetünk. Ebben a gyárban élte le gyerekkorát és ifjúságát az író, itt játszódik a kisregényéből készült csodaszép film, a Sörgyári capriccio is (magát a filmet az akkor használaton kívüli dalešicei sörgyárban forgatták). Ez az a gyár, amelyik pár évtizede már nem „nymburki” vagy „Elba-menti” sörnek nevezi italait, hanem egy, a regény eredeti címéből kreált képzeletbeli névvel illetve azt „Postřižinské pivo”-ként népszerűsíti egyébként valóban kiváló italait.

A folyamatosan újabb és újabb kreatív ötletekkel előrukkoló gyár (például: a Sörgyári capriccio zenés előadása a gyár területén; Postřižinský expres: gőzös vonat a gyár ipari vágányáról a Nymburk-környéki településekre; sörkóstoló más főzdek italaiból a gyár melletti területen; Hrabalovo Kersko fesztivál stb.) tavasszal az udvar hátsó részén, egy napsütötte helyen, kedvező mikroklímában, közel az Elba partjához komló-ültetvényt telepített žateci szakemberek bevonásával. Žatecről (a Monarchiában használatos német nevén Saazról), erről az észak-csehországi kisvárosról sokan tudják, hogy a „komló hazája”. A žateci komló az egyik legkitűnőbb a világon, rengeteg sörgyár használja sörének gyártásához az itt termelt kiváló minőségű növény termését – és nem csak Csehországban. Nos, Nymburkban – a történelemben először! – termelt meg a komló. És rögtön a legjobb fajtából, a žateci oltványokból, amelynek szüretelését komoly ünnepség, vagy inkább mulatság kísérte.

Azon a szombaton a sörgyár kitért a kapuit a helyiek előtt. Jöhettek a nymburki és a környékbeli lakosok a hangulatos Elba-parton gyalog, vagy kerékpárral a hátsó, mindig zárt vaskapun át. A városból egy hatvanas évekből származó nyitott panorámás autóbusszal, esetleg saját kocsival a főbejára-

ton. És jöttek is szívesen, azt is mondhatnánk: özönlöttek, hogy kedvenc gyárunkban segítsenek betakarítani a történelemben első termést. Ott akartak lenni az első szüreten. Együtt szüretelt a sörgyár és a város. Az udvaron aztán a frissen csapolt (még az előző évi komlóval készült) nymburki (postřižinské) sör – a fellépő énekesek és együttesek zenéje mellett – szépen lassan mindenkit elbódított, és egyhamar Hrabal Sörgyári capricciójának jelenetei jutottak eszünkbe a békebeli sörgyár békességesen szép mindennapjairól...

Orvos Miklós és Polgár László, magyar komlószüretelők Nymburkban

Itt állunk az Elba partján, emitt a kerékpárok, amott a zenekar. Nini, ott pedig az igazgató éppen szedi a komlót! Amott a marketinges csapolt, még odébb a kereskedelmi vezető tárgyal éppen a zenekarral a programról, míg mellettünk a főszörfőző értékeli éppen a helyi lakosokkal a komlótermés minőségét. Ami az idén jónak mondható. Megvitatjuk vele az egész Csehországban átlagon felüli mennyiségű és minőségű 2015. évi komlótermés hatásait. Jövőre nem fog emelkedni a sör ára! – fejtegetjük bizakodva mindannyian.

Mit mondjak, az egész sörünnep felemelően csodálatos volt! Mi, résztvevők, valamennyien ott a sörgyárban, abban a víg sokadalomban egyszerre intézkedtünk megfontoltan Francinként, osztottuk az észet Pepin bácsiként és álmodoztunk Maryškaként. Miközben valahogy mégiscsak leszüreteltük a termést. A komlót, amellyel 2015 végére ki is főzték az első „Dočesná” (Szüreti) sört. Nincs menekvés, beírtuk magunkat a történelembé! A történelembé, amelynek minket megelőző lapjain éppen Hrabal hősei szerepelnek. S miközben egyre vidámabban hallgattuk egymást és a fellépőket, elmerengtünk a világ legfontosabb dolgain. A komlón, a malátán, a söron, a békebeli világon. A világon, amelyben csak a boldog együttlét számít, amelybe nem tud betörni sem a politika, sem a napi ellenségeskedés.

Lehet, hogy a legendák ma is léteznek? Lehet, hogy Francin, Pepin és Maryška ma is itt (ott) élnek, dolgoznak közöttünk? Nem lehet – saját tapasztalatból tudom –, hanem egészen biztosan így van! Hiszen most személyesen megismerkedhettem valamennyiükkel. A maiakkal. A mai „Francinnal”, a mai „Pepinnel”, a mai „Maryškával”, és a többiekkel...

Kép és szöveg: Polgár László, 2015

MEMORIAL MATĚJE KUDĚJE, avagy egy nosztalgikus kocsmatúra számtalan sörrel

Zdeněk Matěj Kuděj cseh író, újságíró, fordító munkásságát Csehország határán túl nem sokan ismerik, de otthon is inkább csak az olvasottabb emberek találkoztak a nevével. Pedig több könyvet írt, főleg utazásairól. Fordított is, mindegyiknek neki köszönhető a Tarzan-történetek első cseh kiadása. Későbbi Tarzan-paródiája (Tarzan nagymamája) mellett írt még fantasy és sci-fi novellákat. Valamennyi saját könyve közül mégis a legismertebb talán a „Ve dvou se to lépe táhne...” (Kettesben könnyebb vonulni...) című kötete. Ebben Jaroslav Hašekhez fűződő barátságáról, közös kalandjaikról emlékezik meg. És ha már Hašek szóba került, a magyar bohémisták számára így már igazán ismerős lehet Kuděj is: ő az, aki Hašek mellett látható női fürdőruhában Nový Jáchymovban a strandon azon a bizonyos elhíresült fényképen. Kuděj Hašekhez hasonló bohém volt, és ketten (néha másokkal kiegészülve) gyakran keltek útra Csehországban és a Monarchia más tájaira irányába.

Nos, a két bohém író mai tisztelői ennek jegyében rendezik meg évről évre a tudósítás címében jelzett Memorial „emléktúrát”. Főszereplői:

Miloslav Kilián jelenkori prágai tisztviselő, aki évente (2015 októberében már 22. alkalommal) Memorial Matěje Kuděje elnevezésű sétát és versenyt szervez Prágában. A rendezvényen megidézik a száz évvel ezelőtti Osztrák–Magyar Monarchia világát is, ezért lehetőleg minden résztvevőnek egyenruhában vagy korabeli viseletben illik megjelenni. Ezen a fantasztikus eseményen először e sorok írója is részt vett.

Michal Giacintov, olomouci sörgyár- és söröző-tulajdonos napjainkban, aki igen sokat tesz Hašek és Kuděj emlékének megőrzéséért. Az utóbbiról az észak-morvaországi városban kocsmát nevezett el, illetve rendszeres „masírozást” szervez

a két bohém barát utazásainak emlékére. Kitűnő zenész és énekes, zenésztársaival gyakran ad elő Monarchia-korabeli nótákat, dalokat. A Memorial egyik szervezője, a zenekar vezetője.

Richard Hašek, a világhírű író unokája, aki maga is rengeteget tesz nagyapja szellemi örökségének ápolásáért. Jan Kuděj, Zdeněk Matěj Kuděj örökségének őrzője. Mindketten díszvendégei a Memorialnak.

Hogy zajlott a legutóbbi Memorial?

A megemlékezés a prágai várnegyed külső „bejáratánál”, a Pohořelec-nél kezdődött. A kora délutánra meghirdetett találkozó időpontjának közeledtével egyre több „első világháborús katona” gyülekezett Tycho Brahe szobra körül. Jöttek prágai hagyományörzők, de jöttek Kralupyból, Jindřichův Hradecből, Olomoucból és más városokból is. És voltunk páran külföldiek is, Jomar Hønsi Oslóból, e sorok írója és a „Három testőrök” csapata Budapestről. Az esemény kezdetére egy századra való „katona” gyűlt össze, egy zenekar és számtalan dáma, plusz a civilek. Nálunk többen csak a gépeikkel folyamatosan kattintgató japán turisták voltak, akiknek az osztatlan tetszését egészen biztosan elnyertük. A „hadsereg” lassan felsorakozott a Pohořelec sík területein. A zenével kísért ünnepélyes megnyitó keretében mi ketten külföldiek, Jomar és jómagam „Ferencz József-kitüntetés” kaptunk, majd „századunk” elénekelte a „Za císaře pána” (A császár urunkért) elnevezésű himnuszát, és a gyalogos had útnak indult az észbontó versenyre.

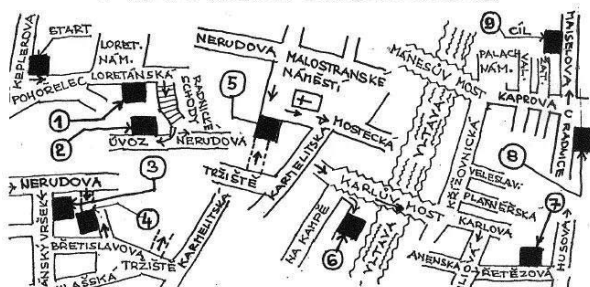
Ennek keretében három percenként indított háromfős csoportokban, „örjáratokban” kellett meglátogatni az útvonalon előre kijelölt kilenc állomáshelyet, azaz a hadsereg állománya számára talán „tiltott lokált”, „becsületsüllyesztőt”. A csapatoknak minden állomáshelyen legalább két korsó sör elfogyasztásával kellett hozzájárulniuk a cseh nemzetgazdaság fejlődéséhez, amiért cserébe igazolólapjukra igazoló pecsétet kaptak.

A megerőltető menet a Fekete Ökörben kezdődött, ahol minden raj büszkén és gyorsan hajtotta fel az első söröket. A zenészek vidám nótázása még az általában mogorva pincérek arcára is mosolyt csalt. Az „örjárat” következő állomása a szomszédos utcában lejjebb található U zavěšenýho kafe (A kilógatott kávéhoz) elnevezésű kávézó volt, amely annyira kicsi, hogy egy-két őr is alig fért el benne. Nem így a város felé lejtő útvonalon még néhány lépéssel arrébb lévő középkori kocsmában, az U sedmi švábů (A hét svábhoz) helyen, ahol hatalmas faasztaloknál, gyertyafény mellett ülve valóban középkori hangulatban érezhették magukat az egykori Monarchia újkori katonái. Mindeközben a Michal Giacintov vezette zenekar a bejárat előtti lépcsőkön muzsikált és énekelt, ismét felejthetetlen élményt szerezve ezzel a Nerudova utca turistáinak.

A negyedik állomáshely a Barácnická rychta (Zsellérház) volt, ahol ugyancsak tágas termekben újabb sörök mellett elemeztük ki Hašek örökbecsű regényének, a Švejknek és magyar, illetve norvég fordításainak viszonyát. A Kisoldali tér leghíresebb kocsmáját, az U Glaubicůt sok honfitársunk ismeri, de tőle pár házzal feljebb, a 11-es szám alatt levő Malostranský hostinec-et (Kisoldali vendéglőt) már sokkal kevesebben. Mi most az „örjárat” során megismerhettük kitűnő pilzeni sörét.

V sobotu, 17. října 2015 ve 14.00,
na rohu Pohořelce a Keplerovy ulice
startuje 22.

„MEMORIAL MATĚJE KUDĚJE”

1. U ČERNÉHO VOLA, LORETSKÉ NÁMĚSTÍ 1
2. U ZAVĚŠENÝHO KAFE, ÚVOZ 6
3. U SEDMI ŠVABŮ, JANSKÝ VRŠEK 14
4. BARÁCNICKÁ RYCHTA, TRŽIŠTĚ 23
5. MALOSTRANSKÝ HOSTINEC, MALOSTRANSKÉ NÁM. 11
6. U TRUBKY PRAŽSKÝCH ALCHEMISTŮ, KAMPA NÁBREŽÍ
7. CAFE MONTMARTRE, RETĚZOVÁ 7
8. U KATA, U RADNICE 6
9. U PIVRNCE, MAISELOVA 3

Pravidla: soutěžící třičlenná hlídka
zkonzumuje minimálně 2 piva
nebo alternativně velké množství
v uvedených občerstvovacích
zařízeních

VYHODNOCENÍ A ZÁVĚREČNÝ VEČÍREK
SE KONÁ V HOSPODĚ U PIVRNCE,
MAISELOVA ULICE.

A Három testőr nevű csapat tagjai: Orvos Miklós, Tóth Mihály, Szöllősi Gábor és Polgár László

A célállomás: Pivnice u Pivrcne

Startra készen
a Pohořelecen:
Kuděj unokái
(elől középen),
Richard Hašek,
a professzionális unoka
(tőlük jobbra a második),
és egy madarský vojín,
azaz Polgár László
(Hašektől balra a második)

Még ennél is kevesebben ismerhetik a Kampa egyik „ékszerdobozát”, az U trubky pražských alchymistů-t (Prágai alkímisták csövénel). Mi sem tudunk erről a kis lakáskocsmáról, amelynek szuterén nappalijából (!) a rácsos ablakon át adogatták ki a söröket egyesével a hihetetlen látvánnyal rendelkező „terasra”, vagyis a Moldva lapos partjára, ahonnan páratlan perspektívából nyílt rálátás a folyóra és a Károly-hídra. A kis lakáskocsmá annyira közel van a folyóhoz, hogy gyanítjuk, árvíz idején aligha működik. Mivel a kiszolgálás a szűkös körülmények között még a folyó vizénél is lassabban folyt, és mellékhelyiségként is csupán a bentlakó család fürdőszobáját kereshettük fel, ezért itt, a Károly-híd alatti-melletti mezőn bizony összeverődött a „sereg”.

Aztán a hídon átkelve elkezdtük meghódítani a túlsó partot is. A menet Jaroslav Hašekék egyik kedvenc mulatójában, a Café Montmartre-ban folytatódott, ahol találkozhattunk prágai magyar művészekkel: Lőrincz Zsuzsa képzőművésszel és Papp Imre költővel is. A napjainkban egyébként szolid kávéházba megérkezésünk után visszatért Hašekék korának bohém hangulata, amikor Emča Revoluce (Forradalmi Emma) táncosnő excentrikus táncokat lejtett partnereivel, nem egyszer a híres íróval is. A Montmartre kávéház irodalmárok látogatta falai között jutott először eszünkbe az este folyamán Bohumil Hrabal híres mondata: „Három sör után idióta vagyok, kilenc után zseni...”. Valahogy hirtelen mi is zseninek kezdtük érezni magunkat.

Az utolsó előtti állomást – súlyosan megsértve az őrjáratra vonatkozó katonai szabályzatot – többen is kihagyták, vajon miért? A célba viszont mindenki beért. Ez Petr Urban kocsmájában, a Pivnice u Pivrcneben (Sörissza sörözője) volt az Óvárosban. Az őrjáratok katonái itt végre fellélegeztek, nem volt több állomás a túrán. Így aztán hosszasan elidőzött a társaság. Hihetetlen, de az időversenyt a „dámák” egyik csapata nyerte, ők teljesítették leggyorsabban a távot, és ők nyerték el a kralupy-i fiúk által felajánlott Švejk-szobrocskát. Nekünk pedig újabb sörökkel kellett szégyenünket lemosnunk.

Hajnali három felé aztán bőszen bólogattunk: igen, igen, méltóan ünnepeltük meg Matěj Kuděj és persze Jaroslav Hašek emlékét. Csak ne volna olyan messze a körlet, csak ne volna olyan távoli az ágy!

P. S. A végeredményt inkább senki ne nézegesse az interneten, de annyit azért elárulok: a Kříž, Kilián, Nikodem, Polgár csapat egy norvég civilvel és két vonzó dámával megerősítve a 14. helyen végzett... A „flúgos futamon” versenyen kívül, azaz civilben induló szintiszta magyar csapat, a Három testőrök (Orvos Miklós, Tóth Mihály, Szöllősi Gábor összetételben) egészen elől végeztek, de mivel civilben voltak, eredményük, sajnos nem számított bele a hivatalos versenylistába.

2016. január 15.

Polgár László

Fotók: Jomar Hønsi, Lőrincz Zsuzsa, Polgár László

Ondrejcsák Eszter

Anton Straka és Szabó Lőrinc

KONFERENCIA ÉS KIÁLLÍTÁS A CSEH CENTRUMBAN

2015. november 13-án egész napos konferenciát tartottak és kísérő kiállítást rendeztek a budapesti Cseh Centrumban Anton Straka csehszlovák kulturális attasé és Szabó Lőrinc magyar költő barátságának emlékére. A rendezvény célja az volt, hogy bemutassa Szabó Lőrinc kapcsolatát a szlovák és cseh költőkkel, fényt derítsen Anton Straka kultúraszervezői és műfordítói munkásságára, valamint ismertesse a csehszlovák–magyar kulturális közeledésért végzett közös tevékenységüket a két világháború közötti időszakban.

Anton Straka (1893–1945) Kassán született, szlovák munkáscsaládban. Az Osztrák–Magyar Monarchia idején itt végezte tanulmányait magyar iskolában, majd papi pályára lépett. 1915-ben fejezte be a katolikus szemináriumot, s hitoktatóként kezdett működni. Csehszlovákia megalakulásakor a *Slovenský Východ* szerkesztője lett, mellette pedig tábori papként szolgált a hadseregben. 1920-ban Prágába került, a Honvédelmi Minisztérium sajtóosztályára, ahol, mint a szlovák–magyar ügyek felelőse dolgozott. Eközben megalapította a Tatran Sport Klubot, és a Csehszlovák Turisták Szövetségének elnökeként felfedezőutakat vezetett a Szlovák Paradicsom feltérképezésére. Munkájának elismeréséül, az 1921-es észak-szlovákiai turistakönyv elkészítéséért, nevét máig őrzi a Kolostor-szakadéknál lévő Anton Straka-vízesés. 1921-ben kérvényezte a papi szolgálat alól való felmentését, majd feleségül vette Věra Langerovát, akitől három gyermeke született: Milán, Vladimír és Jan. Egy ideig a *Tribun* szerkesztője volt. Publicisztikát elsősorban a *Národní Politika*, *Národní Osvobození* lapokba írt. 1925. június 15-én a prágai Külügyminisztériumból kinevezték a budapesti Csehszlovák Nagykövetség időközben elhunyt sajtóattaséjának helyére. Itt 1936 áprilisáig dolgozott, ekkor visszahívták a minisztériumba. Ez alatt a tíz év alatt ismerkedett meg többek között Szabó Lőrincel és József Attilával, akik legjobb magyar barátai lesznek.

Amerikai úti lakásán szervezte meg az ún. péntek estéket, ahol a magyar kultúra képviselőin kívül vendégül látta a szlovák és cseh irodalom és művészet jeles személyiségeit is. 1936-ban a közös munka eredményeként jelent meg Straka szerkesztésében a *Cseh és szlovák költők antológiája*, az első magyar nyelvű modern cseh és szlovák lírai válogatás, benne Szabó Lőrinc három műfordításával, František Halas *A halott katona*, *Az anya*, *Ősz a tavaszban* című költeményeivel.

Straka 1936 áprilisától, Budapestről való távozását követően, 1941. március 21-i letartóztatásáig, Prágában működött. Tevékenysége a korábbi folytatása: irodalmi és kultúresteket szervezett, előadásokat tartott, állandó összeköttetésben állt a pesti írókkal és a Prágában tanuló baloldali magyar diákok szervezeteivel, a Petőfi- és Táncsics-körrel, továbbá műfordítói munkát végzett, publicisztikai cikkeket írt, leginkább a *Brázdába*, és a D 40 elnevezésű, Emil F. Burián színháza körül alakult baráti egyesület titkára lett. A Budapesten kiadott *Cseh és szlovák költők antológiája* 1936-os megjelenése után a magyar irodalom népszerűsítéséhez fogott Csehszlovámban. Ennek megnyilvánulása volt Móricz Zsigmond regényének, a *Légy jó mindhalálignak* cseh nyelvű kiadása

ugyanebben az évben, novellájának, a *Barbárok*nak a lefordítása és megjelenése a *PAK revue* 1937. februári számában, s mindenekelőtt az *Új magyar lírai antológia* összeállítása, mely Ady Endre és a kortárs magyar költők műveit tartalmazta volna cseh nyelven, válogatott népdalokkal együtt. Tervbe vette ezen kívül Móricz *Hét krajcár* című novellájának a lefordítását, egy Márai-regényt, Babits Mihály *A gólyakalifa* című művének és Madách Imre *Az ember tragédiája* című színművének egy jobb minőségű fordítását is. 1940. február 8-án nagy Ady-estet szervezett a prágai Művész Klubban a német megszállás alatt. Tevékenysége miatt 1941. március 21-én a Gestapo letartóztatta és hároméves börtönbüntetésre ítélte, majd koncentrációs táborokba hurcolták: Bautzenbe, Gross Rosenbe, Mittelbachba, végül Bergen Belsenbe, ahová már nem érkezett meg.

Szabó Lőrinc (1900–1957) Miskolcon született. 1907–1909 között Balassagyarmaton végezte az elemi második és harmadik osztályát, ezt követően került Debrecenbe. Az I. világháború után Budapestre utazott, és beiratkozott a Műegyetem gépészmérnöki karára, majd az ELTE magyar–német–latin szakára. Verseit Babits Mihályhoz vitte a *Nyugathoz*, aki pártfogásába vette. 1920-ban elsősorban műfordításokból élt. 1921-ben ismerkedett meg feleségével, Mikes Klárával, és *Az Est* napilap munkatársa lett. Egy évvel később jelent meg első verseskötete, a *Föld, erdő, isten*, amit aztán számos kötet követett. Fordítói munkásságából kiemelkednek a Baudelaire, Omár Khájám, Paul Verlaine, Oscar Wilde, Coleridge, Shakespeare, Goethe művei. 1924. december közepétől bensőséges szerelmi kapcsolatot kezdett felesége közeli barátnőjével, Vékesné Korzátí Erzsébettel, egészen annak öngyilkosságáig, 1950-ig. Erről a kapcsolatról a *Huszonöt év* című kötet számol be. Kéthetes csehszlovákiai körutazásukat 1933. augusztus első két hetében Anton Straka tette lehetővé azzal, hogy ingyenes vasúti szabadjegyet ajándékozott a költőnek. Ez idő alatt bejárták az egész Óriáshegységet, valamint ellátogattak Prágába is. Csehországi élményeit az *Idegen* című versében örökítette meg Szabó Lőrinc, Straka emlékének pedig az Erzsikének szentelt lírai rekviem, *A huszonhatodik év szonettjeinek Hova?* című költeményét szentelte. Cseh nyelven a kötet *Milostné rekviem* címmel 1978-ban jelent meg Ladislav Hradský és Tomáš Vondrovic fordításában.

Szabó Lőrinc tárgyi emlékei a kiállításon

Anton Straka életének és munkásságának először 2003 júliusában szenteltek konferenciát a Cseh Centrumban, Csoma Borbála szervezésével, a Zuglói Szlovákok Önkormányzata, a Szlovák Intézet, a Cseh Centrum és a Bohemia Baráti Kör együttműködésével. Ekkor avatták fel az Amerikai út 37. szám alatti villa falán elhelyezett emléktáblát is, és adták ki a Bohemia Baráti Kör segítségével Csoma Borbála cseh–magyar nyelvű monográfiáját, a „*Hidat verj, ne éket*” című kötetet. A rendezvényen részt vett Martin Palán, Straka dédunokája, és édesanyja, Věra Palánová, Straka unokája is. A konferenciáról a *Prágai Tükör* 2003. évi 4. száma számolt be.

A 2015. november 13-án megrendezett második „Straka-konferencia” Ondrejcsák Eszter javaslatára valósult meg, aki egyben a rendezvény főszervezője is volt. A konferenciát és kiállítást a Szabó Lőrinc Alapítvány megbízásából szervezte meg, Kabdebó Lóránt alelnök, Gáborjáni Szabó Réka elnök, valamint Ropolyi Lajos intéző bizottsági elnök hozzájárulásával. A rendezvény szervezését a Szlovák Intézet, a Zuglói Szlovákok Önkormányzata, a Cseh Centrum, a Bohemia Baráti Kör és a Miskolci Egyetem Szabó Lőrinc Kutatóhelye segítette. Az MTA Könyvtár és Információs Központ, illetve az Országos Széchényi Könyvtár Fényképtára a képkiallítás létrejöttéhez járult hozzá. Támogatók voltak: Zuglói Szlovákok Önkormányzata, Herminamező Polgári Köre, Samodai József Zuglói Helytörténeti Műhely, Szlovák Intézet, Cseh Centrum, Szabó Lőrinc Alapítvány, MTA Domus Hungarica.

A konferenciát Juraj Chmiel cseh nagykövet nyitotta meg, majd Lucie Orbók, a Cseh Centrum igazgatónöje és Hushegyi Gábor, a Szlovák Intézet igazgatója mondott beszédet. Az előadások két szekcióban zajlottak. A délelőtti szekciót Heé Veronika, az ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszék cseh szakos egyetemi docense vezette. Elsőként Martin Palán színművész, a Bontonfilm igazgatója tartott húsz perces cseh nyelvű előadást dédapjának életéről, Merva Attila magyar tolmácsolásában. Ezután Millisits Máté, a Herminamező Polgári Köre és a Samodai József Zuglói Helytörténeti Műhely művészettörténese beszélt arról, hogyan fejlődött a Herminamező Anton Straka idején. Kabdebó Lóránt professzor, a Miskolci Egyetem Szabó Lőrinc Kutatóhelyének megalapítója és vezetője Straka és a magyar költő viszonyát foglalta össze. Tverdota György professzor, a József Attila Társaság elnöke és a Miskolci Egyetem magyar szakos tanára József Attila és Straka hű barátságáról tartott előadást. Kitért Halas *Staré*

ženy (Anyókák) című művére is, amelyet József Attila segítségével Anton Straka fordított magyar nyelvre. Mészáros Andor bohémista és történész, az ELTE BTK cseh szakos tanára a cseh írók látogatását tárgyalta az 1932-es PEN Klub kongresszuson, Simon Attila történész, a Selye János Egyetem Történelem Tanszék vezetője és a Fórum Kisebbségkutató Intézet vezetője pedig a cseh értelmiség hatását vizsgálta a két háború közötti szlovenszkói magyarokra.

A délutáni szekciót Mészáros Andor vezette. Elsőként Major Ágnes doktorandusz, az ME BTK magyar szakos hallgatója adott elő Straka kultúrszervezői tevékenységéről, aztán Takács Tímea, az ELTE BTK modern magyar irodalom szakos doktorandusza mutatta be Sárközi György viszonyát Strakával és Szabóval, valamint a „péntek esték” egyéb résztvevőivel. Barna László, az ME BTK Germanisztika szakos doktorandusza és tudományos segédmunkatársa Szabó Lőrinc műfordításairól beszélt, Száz Pál, a pozsonyi Comenius Egyetem magyar szakos doktorandusza pedig Straka egyik műfordításához, Ivan Olbracht *Suhaj, a betyár* című művéhez kapcsolódva, Olbracht *Átok völgye* című művét és kárpátaljai riportjait vizsgálta a szöveg és kultúra viszonyában. Végezetül Straka két főművét tárgyalta a konferencia: Heé Veronika a *Cseh és szlovák költők antológiáját*, Ondrejcsák Eszter doktorandusz pedig a kiadatlan *Új magyar lírai antológiát* mutatta be.

A konferenciát követően nyílt meg a Straka–Szabó kiállítás, amelyen eddig ismeretlen képi- és tárgyi emlékeket tekinthettek meg a látogatók. A kiállított tárgyak egyik része Szabó Lőrinc Volkmann utca 8. szám alatti lakásából származott, másik része pedig Prágából, a Straka-család hagyatékából. A kiállítás a cseh–szlovák–magyar kulturális együttműködés jegyében valósult meg. Megnyitó beszédet Molnár Eszter művészettörténész mondott, aki a Straka életútját bemutató képekről árult el érdekes információkat. Ezt követte Ondrejcsák Eszter előadása Szabó Lőrinc és Anton Straka kapcsolatáról a cseh és szlovák költőkkel, és Gáborjáni Szabó Réka, Szabó Lőrinc unokájának beszéde.

A kiállításon Havas Judit előadóművész és irodalomtörténész Szabó Lőrinc *Hova?* című versét szavalta el magyar és szlovák nyelven, Merva Attila fordításában. Széchényi Ágnes irodalomtörténész, az MTA tudományos munkatársa Szabó Lőrinc tárgyi emlékeit mutatta be, Martin Palán pedig dédapja fennmaradt tárgyi forrásait prezentálta.

Kiállítás: Anton Straka – Szabó Lőrinc

Ondrejcsák Eszter megnyitó beszéde

Tisztelt Vendégek, kedves Szervezők!

Örömmel köszöntjük Önöket az **Anton Straka – Szabó Lőrinc** című kiállításon, melyet a két világháború között Budapesten tíz évig tevékenykedő csehszlovák kulturális attasé és Szabó Lőrinc magyar költő szoros barátságának bemutatása céljából rendeztünk.

Egy évvel korábban, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Irodalomtudományi Doktori Iskola másodéves hallgatójaként kerestem fel Kabdebó Lóránt professzor urat, a Miskolci Egyetem Szabó Lőrinc Kutatóhelyének vezetőjét, azzal a szándékkal, hogy bekapcsolódjak a Szabó Lőrinc-kutatásokba. Közös megegyezéssel a feladatom egy monográfia elkészítése lett, Szabó Lőrinc csehszlovákiai utazásáról 1933-ban,

amely téma elvezetett Anton Strakához, a körutazás támogatójához.

Szabó Lőrinc könyvtárában, a szláv könyveket lapozva fedeztem fel Straka és František Halas cseh költő Szabó Lőrinchez címzett leveleit és egyéb forrásokat, nagyrészt könyvbejegyzéseket, műfordításokat. Érdeklődésem a magyar költőről a szlovák és cseh költők felé fordult. Arra a kérdésre szerettem volna választ kapni, hogyan kezdődött el az az erős és mély barátság Straka és Szabó Lőrinc, valamint Halas között, amelynek eredménye aztán a kéthetes csehszlovákiai körút lett, és hogyan kerültek a dedikációkkal ellátott könyvek Szabó Lőrinc tulajdonába.

Halas *Tvár* című kötetében az 1933. január 26-i levél arról számol be, hogy Halas meghívta Szabót Prágába egy baráti

találkozásra. A prágai Külügyminisztériumi Levéltárban elhelyezett dokumentumanyagának a *Cseh és szlovák költők antológiájával* kapcsolatos forrásai arról tanúskodnak, hogy hídépítő tevékenysége ellenére nem Straka kezdeményezte Halas és Szabó között az ismerkedést, hanem Szabó Lőrinc, aki miután megkapta Strakától a kötetbe szánt Halas-költeményeket fordításra, kérte őt, tolmácsolja szívélyes üdvözlét, és adja át neki azon véleményét, miszerint az *Anyá* című vers nagyon megnyerte a tetszését.

A nagykövetség erről hírt szerezve, vélhetően propaganda célból kérte, hogy ezt a baráti üdvözlét közölni szíveskedjenek Halasszal, s egyben adják át neki azokat a Halas-versfordításokat, amelyekkel Szabó már elkészült. Mellékeljék továbbá a *Slovenské Pohľady*ban megjelent Lukáč-fordítást is, hogy Halas is megismerje fordítójának legalább egy műalkotását.

Kuška 1933. január 24-én fordult Halashoz, és javasolta neki, hogy írásban köszönje meg Szabónak az üdvözlét, s ha teheti, küldje el neki saját verseskötetei egyikének dedikált példányát is. Ezzel kifejezhetné azon óháját, hogy a többi cseh költővel egyetemben, ő is nagyon szívesen megismerkedne azzal a fiatal magyar költőnemzedékkel, akik a tervezett prágai úton részt vesznek.

Az 1931-ben megjelent *Tvář* kötetnek Szabó Lőrinc tulajdonába kerülése tehát jól szervezett háttér munka volt a cseh-szlovák-magyar kulturális együttműködés reményében.

Szabó Lőrinc 1933-as prágai tartózkodása alatt találkozott a Barrandovi teraszoknál barátaival, a *Cseh és szlovák költők antológiájának* költőivel: Ján Smrekkal, Peter Pridavokkal, Josef Horával, Vilém Závadával, František Halasszal és Egon Hostovský prózaíróval, valamint Palkovičcsal, Straka hivatali munkatársával. Ennek emlékét az augusztus 9-i dátumozású képeslap örökítette meg, melyet Szabó Lőrinc feleségének, Mikes Klárának címzett Prágából.

A csehszlovákiai út dokumentációja, Vékesné Korzáti Erzsébet útinaplója alapján mégis azt mondhatjuk, hogy ez a találkozás nem 9-én, a Prágába való érkezésük napján történt, hanem 10-én. Závadával Szabó Lőrinc egy évvel később futott össze második prágai tartózkodása alatt, 1934. június 16-án, amikor Párizs felé igyekezett. A könyvtárban található 19 darab szlovák és cseh írótól származó kötet közül a dedikációval ellátott *Panichida* címűt ekkor kapta Szabó Lőrinc.

A két csehszlovákiai utazáson kívül a Straka által az Amerikai út 37. szám alatti villában és a kávéházakban szervezett budapesti összejövetelek is jó alkalmat jelentettek arra, hogy a magyar költők és írók megismerkedhessenek a szlovák és cseh lírával, annak képviselőivel. A PEN Club világtalálkozóán kívül itt találkozott Szabó Lőrinc több alkalommal Lukáčcsal. 1932. március 27-én és május 8-án József Attila társaságában találjuk őket az Amerikai úton és a Miénk elnevezésű kávéházban. De vendégül látták Josef Horát, Jan Čarek cseh költőt és esszéírót, Hana Gregorová cseh író, Olga Scheinpflugová színésznőt, Tido Gašpar szlovák politikust és író, Andrej Kostolný szlovák irodalomtörténészt, Vlado Clementis politikust és Ján Rob Poničan szlovák író is, hogy csak a legfontosabb neveket említsem.

A most látható „fekete notesz” a Straka-hagyaték részét képezi, s tartalmazza a vendégek listáját dátummal ellátva, a magyar kávéházak neveit, a magyar folyóiratok szerkesztőségének, például a *Szép Szónak* az utazását, illetve Komlós 1937-es útjának dokumentációját is Prágába.

Szabó Lőrinc könyvtárban, a Volkmann utca 8. szám alatt berendezett könyvtári szobában állnak egy polcon Szabó Lő-

A pódiumon: Merva Attila tolmács (balra), Martin Palán, Anton Straka dédunokája (középen) és Heé Veronika, a konferencia szekcióvezetője

Martin Palán dédapja hagyatékának tárgyait mutatja be a kiállításon

rinc szlovák és cseh könyvei, többek közt Otokar Březina *Hymnen* című kötete, Vítězslav Nezval, Bohumil Horák és Jelinek Hanuš munkái, Pavol Országh Hviezdoslav főművének, a *Csász feleségének* a magyar fordítása Schöpflin Gézáttól, valamint Ivan Krasko összes verseinek 1957-es gyűjteménye Monoszlói M. Dezsőtől.

A könyvtár számunkra jelen esetben legértékesebb darabját mégis a Straka szerkesztette *Cseh és szlovák költők antológiája*, az általa fordított *Anyókák* és a Darvas János szerkesztette *Hegyország hangja* című szlovák költők verseit összefogó gyűjtemény adja.

A prágai út ugyan nem valósult meg abban a formában, ahogyan eredetileg a *Cseh és szlovák költők antológiájának* fordítói, szerkesztője és a cseh költők szeretnék volna, de a kölcsönös szimpátia hosszú barátságához vezetett, amit a könyvtárban található kötetek is bizonyítanak.

A másik itt látható forrásanyagra, a Straka-hagyatékra, a Szabó Lőrinc kutatásba merülve találtam rá. Martin Palánt, Straka dédunokáját kerestem fel Prágában 2014 nyarán, aki biztosított együttműködési szándékáról.

A háromnapos útról hazatérve bemutattam a legfontosabbnak vélt forrásokat Kabdebó Lóránt professzor úrnak, aki felvette a kapcsolatot Kulcsár Szabó Ernő akadémikussal. Monok István főigazgatóval megegyezve és Martin Palánnal egyeztetve már október közepén egyhetes prágai kiküldetésre indultunk a Magyar Tudományos Akadémia munkatársaival, Horányi Károllyal és Láng Klárával. Több mint 7200 db forrást digitalizáltak ez idő alatt, mialatt én a prágai levéltárban

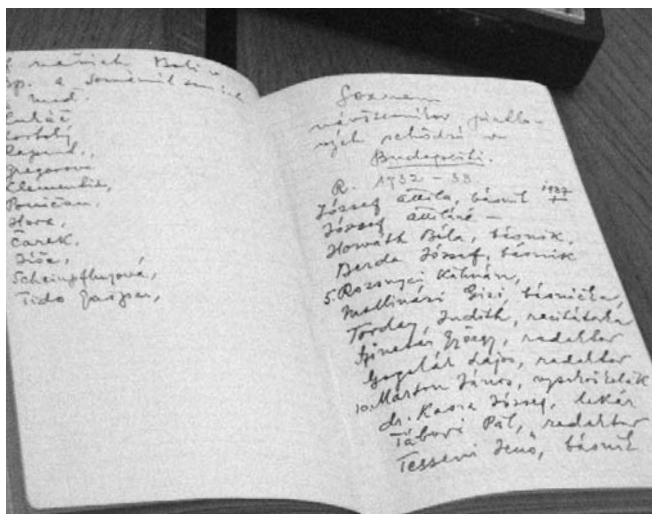

Anton Straka és Szabó Lőrinc kiállításának megnyitóján: Molnár Eszter művészettörténész, Ondrejcsák Eszter történész és szervező, Gál Róbert és Lucie Orbók, a Cseh Centrum referense és igazgatója

kutattam újabb források után. Budapestre visszatérve az MTA Kézirattárába került a hagyaték digitális anyaga, Babus Antal osztályvezetőhöz, ahol a kutatók megtekinthetik. Az épület előterében a fotókiállítás a digitális anyag felhasználásával készült Anton Straka életéből kiragadott képekkel.

A források közül külön figyelmet érdemelnek az *Új magyar lírai antológia* jegyzetfüzetei, ezeknek műfordításai: az Ady-versek és a fiatal magyar költők verseinek fordításai, a Móricz Zsigmond-levelek Straka *Légy jó mindhalálig* című regényfordításáról, a Gaál Gáborral, Nádass Józseffel, Szalatnai Rezsővel, Palotai Borissal, Földessy Gyulával és a *Szép Szó* szerkesztőségének tagjaival folytatott levelezés, illetve Straka utolsó éveiben feleségéhez, Věrához írt levelezés gyűjteménye.

Ezúton is köszönöm a Szabó Lőrinc-család, a Szabó Lőrinc Alapítvány és a Szabó Lőrinc Kutatóhely támogatását. Köszönet illeti Gáborjáni Szabó Rékát, az Alapítvány elnökét, és Szabó Lőrincné Blazovits Évát, a Szabó Lőrinc család tagjait, valamint Ropolyi Lajost, az Alapítvány intéző bizottsági elnökét. Köszönetem szeretném kifejezni továbbá a témavezetőmnek, Kálmán C. Györgynek, és a prágai utak személyes segítőinek: Simon Attilának, a Fórum Kisebbségkutató Intézet igazgatójának, a Selye János Egyetem Történelem

Anton Straka péntek estéinek híres fekete könyvecskéje, a vendégek között: József Attila, Oľda Scheinpflugová

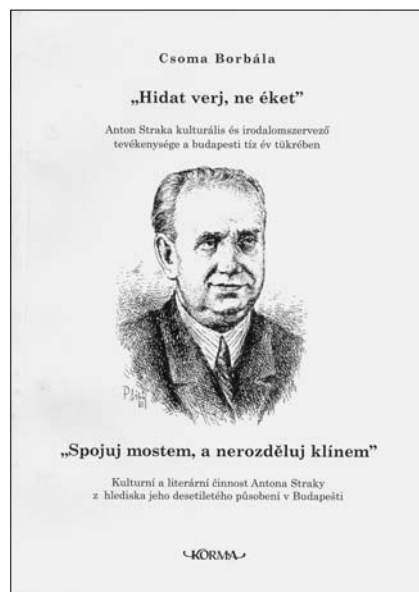
Tanszék vezetőjének, és Gál Jenő hungarológusnak, a prágai Károly Egyetem magyar tanárának, akik előmozdították a Straka-hagyaték könyvtárba kerülését.

Külön hálás köszönetem Martin Palánnak a segítségéért, de leginkább azért a meleg fogadtatásért, amelyben csehországi útjaimon részesített. A magyar kultúra, a cseh, illetve a szlovák kultúra iránt tanúsított tisztelete, ami a családi hagyaték rendelkezésünkre bocsátásában nyilvánult meg, felbecsülhetetlen értékű számunkra. A Straka-hagyaték ismerete révén a jövőben új kutatási eredmények születhetnek meg, nemcsak a szlovák, a cseh, a román és a magyar irodalom területén, hanem ezen kultúrák kölcsönviszonyának terén is. A politika, a vallás, a zene, a színház és más művészetek, a szlovákiai magyar történelem, a szlovák- és a cseh történelemtudomány pedig szintén új ismeretekkel gazdagodhat.

A Straka-hagyaték forrásanyagának és a Szabó Lőrinc-család hagyatékában maradt említett forrásoknak az összeegyeztetése, s valódi jelentősége csak a jövőben tárul majd fel a kutatók munkájával, de a konferencia és kiállítás minden szervezője, előadója és támogatója már most, ezen a napon hozzájárult a három nemzet kultúrájának kölcsönös megismeréséhez és egymás irodalmának közös megbecsüléséhez. Köszönöm a figyelmüket.

(Elhangzott: 2015. november 13., Budapest, Cseh Centrum)

Fotó: Molnár Éva

Utószó...

Gratulálunk az ifjú irodalomtörténész kitaró szervező munkájához és összefoglalójához a színvonalas, pergő, sokoldalú egész napos konferenciáról, illetve kiállításról. A Bohemia Baráti Kör örömmel töltheti el az a tudat, hogy annak idején jó ügy mellé állt, amikor 2003-ban Csoma Bori barátunk *Hídat verj, ne éket* című, magyar és cseh nyelven írt tanulmányát Anton Straka budapesti tevékenységéről a Bohemia Kis-könyvtár köteteként világra segítette a Korma Kiadó közreműködésével. Az első feldolgozás után most Ondrejcsák Eszter folytatja nagy elánnal és lelkesedéssel a hagyaték további feltárását, aminek eddigi eredményét máris több tanulmányban publikálta. Sok sikert kíván a Bohemia Baráti Kör, mely e közzététellel tudta támogatni a rendezvényt és üzenetét. – A szerk.

PLZEŇ

PLZEŇ NEM CSAK A SÖR FŐVÁROSA

Csehország negyedik legnagyobb városa 2015-ben – a belgiumi Mons mellett – Európa kulturális fővárosa lett.

A települést a XIII. század végén alapította II. Vencel király, hogy megvédje a Bajorországba vezető kereskedelmi útvonalakat. A város folyamatos fejlődése évszázadokon át nagyban köszönhető kitűnő fekvésének. Területén öt folyó folyik át, illetve szalad egymásba. A XIX. században a város gyors ütemben iparosodott, ekkor létesült a Škoda hatalmas ipari parkja, valamint két további üzem is, amelyekről Plzeňt az egész világon ismerik: a sörgyárak.

AZ ŐSFORRÁSTÓL A PUB-IG

Városi sörfőzdeként 1842-ben alapították meg a mára méltán híressé vált *Pilsner Urquell* (Plzeňský Prazdroj) gyárat, amelynek sörét az egész világon elismerik és szeretik. Sok helyen nem titkoltan ezt tartják a világ legjobb sörének. Már a Prazdroj gyár megnyitásának évében egy Salzman nevű pilzeni sörfuvaros beszállította az első szekérnyi szállítmányt a prágai *U Pinkasů* (Pinkász) sörözőbe. A sör azonnal elnyerte a fővárosi polgárok tetszését, és egyre több sörözőben kezdték csapolni. Sőt a korábban nemzeti kávéházként működő *U Zlatého tygra* (Aranytigris) profilt váltott, és sörözővé alakult, ahová a polgárok családostól csodájára jártak a fantasztikus új sörnek. Így terjedt el aztán a Plzeňský Prazdroj (Pilzeni Ősforrás) – vagy német nevén, ahogy mi ismerjük, a Pilsner

Urquell – Prágán keresztül a világon. A siker hatására a gazdag pilzeni nagyvállalkozók (köztük Emil Škoda, a helyi gépgyár tulajdonosa) 1879-ben új vállalkozói formában működő gyárat alapítottak, a *Gambrinus Plzeň*, Erste Pilsner Actien Brauerei – Pilsner Bier, vagyis Első Pilzeni Részvényes Sörfőzde – Pilzeni Sör néven. A Prazdrojhoz hasonlóan ugyancsak kitűnő Gambrinus sör ma Csehország egyik legnépszerűbb itala.

A sörgyár-alapítási láz később is folytatódott. A XX. század elején a pilzeni városi bank megvásárolta a legrégebbi, még működő helyi sörgyárat, a *Štěnovický pivovart*, amelyet részvénytársasággá alakított. Nem sokkal később egy másik bank tőkésének segítségével pedig megalakult a pilzeni *Světovar sörgyár* is, amelyet néhány évtized múlva összevontak a Gambrinus gyárral.

Habár az évtizedek múltával a helyi sörgyárak fuzionáltak, majd a privatizálás során egy multinacionális cég részeivé váltak, a pilzeni sör ma is az egyik igazi „cseh arany”, valódi nemzeti kincs. Plzeňben járva ennek élvezetéből mi is bőszesen részesülhetünk.

Először is ne felejtjük el megnézni a sörgyárat, illetve a sörmúzeumot, nem fogunk csalódní. Amikor már megismerkedtünk a régi ipari eszközökkel és a gyártás folyamatával, tudásszomjunkat a gyár valamikori erjesztő pincéiből kialakított *Na Spilce* éttermében olthatjuk tovább Pilsner Urquell, Gambrinus vagy a barna popovicei *Kozel* sörrel. Mindehhez a cseh nemzeti konyha népszerű ételeit is megízlelhetjük. Mi a magunk részéről a Prazdroj gulášt ajánljuk, tetszés szerint

A polgári sörgyár 1842. évi látképe a sörmúzeumból

A sörgyár bejárata

A város legrégebbi vendéglátóhelye, az U Salzmanů étterem és fogadó

A sörgyár palackozója

A Szent Bertalan-székesegyház a főtéren

Európa kulturális fővárosának 2015. évi programfüzetei

A Nagy Zsinagóga

választható knédlifajtával. Helyi gasztronómiai túránkon tekintsük meg a már emlegetett XIX. századi fuvaros által fel-futtatott hagyományörző *U Salzmannů* éttermet és fogadót, amely ma a város legrégebben működő vendéglátóhelye. Itt a pilzeni sörökön kívül a Velké Popovicében főzött különleges barna *Master* sört is megkóstolhatjuk. Az 1637-ben alapított vendéglőben, ha úgy adódik, meg is szállhatunk, ráadásul modern, kulturált körülmények között.

Ha a környékbeli vendéglátásra is szánunk időt, autózunk vagy utazzunk ki Nepomukba, ebbe a nagyjából 30 kilométerre fekvő kisvárosba. Itt született *Nepomuki Szent János*, akít *IV. Vencel* király a Moldvába dobott. De a városka ma már nemcsak neves szülőteréről híres, hanem a *Zöld fához* címzett Švejk étteremről és szállodáról is. Ez ugyanis a központi vendéglátóegysége a „derék katonáról” elnevezett és franchise rendszerben működő éttermi hálózatnak, amelynek több üzlete is megtalálható Prágában és más cseh városokban.

Plzeňhez kapcsolódik az a formabontó, franchise-alapon működő sörös kezdeményezés is, amely a *The PUB* (jelen esetben: *Pilsner Unique Bar*) nevet viseli. A lényege, hogy a rendszerhez csatlakozó szórakozóhelyeken a sörcsapokat az asztalokra szerelik, és így a vendégek maguk csapolhatnak. A csapokra szerelt átfolyásmérők regisztrálják az egyes vendégek fogyasztását, ezt alkalmanként egy-egy asztalra nézve összesítik, és a folyamatos teljesítményváltást (az egyes asztalok pillanatnyi fogyasztását) a falakra helyezett kivetítőkön teszik másoknak is láthatóvá, így az asztalok versenyezni is tudnak egymással.

EGÉSZ ÉVBEN FESZTIVÁL

2015-ben Plzeň nem csupán a sör, hanem az európai kultúra fővárosa is. És nem véletlenül! Itt ugyanis akkor is élénken zajlik az élet, amikor a város éppen nem kulturális főváros. Ebben az évben már 28. alkalommal rendezik meg a *Finále Plzeň* filmfesztivált, és emellett évek óta zajlik itt nemzetközi színházi találkozók, és több zenei fesztivál. 2015-ben persze jelentősen megnő a programok száma.

Az előkészületek során sok átalakításon átesett városban a szokásosnál is több turistára számítanak, akik minden hétfőgén érdekes programokon szórakozhatnak. A rendezvényeken olyan világsztárok lépnek fel, mint *John Mayall*, *Al Di Meola* vagy a *Lynyrd Skynyrd* és a *Deep Purple*. A zenei, táncos, képzőművészeti, irodalmi programok mellett olyan modern művészeti ágaknak is teret adnak mint például a slam poetry. A kiállítások közül kiemelkedik *Jirí Trnka* híres bábművésznek, a város szülőttének két kiállítása. Trnkát Magyarországon leginkább kitűnő alkotásáról, *Jaroslav Hašek* világhírű regényéből, a Švejkből készített bábfilmjéről ismerjük.

A város legnevezetesebb épületei közül mindenképpen látogassuk meg a főtéren álló hatalmas Szent Bertalan-székesegyházat, amelyet közel kétszáz évig építettek, és a tornya ma is az egyik legmagasabb épület Csehországban. A közelben lévő Városháza a XVI. század közepén épült, reneszánsz stílusban. Sgraffittós homlokzata különleges látvány. Érdemes időt szakítanunk a Nagy Zsinagógára, a ferences templom és kolostor épületegyüttesére is.

A számtalan program és a rengeteg látogató miatt a városban érdekesebb a jól kiépített tömegközlekedést használnunk – egyaránt utazhatunk villamossal, trolibuszsal, autóbusszal –, mint autóval közlekedni.

Polgár László
(Megjelent: *Gasztró & Utazás*,
HVG kiadványok, 2015/2., 16–18. p.)

P. S. 2015 tavaszán Bohemia-barátaink is felkeresték Plzeň városát, így program-katalógusokkal és Zachár Ottó fotóival illusztráltuk a kulturális főváros hangulatát. –A szerk.

Hírünk a világban

V Maďarsku odhalili pamětní sloup Boženě Němcové
Český dialog, 11/2015 Naši ve světě

V říjnu (6. 10. 2015) byl odhalen bukový pamětní sloup na počest české spisovatelky Boženy Němcové v katastru obce Bükkszentlászló–Stará Huta. Němcová zde pobývala v r. 1851 a o tomto pobytu napsala i ve svých vzpomínkách z cesty po Uhrách.

Tento pomník je už druhý v regionu, prvním byla pamětní tabule na stěně tržnice ve městě Miskolc (u Němcové Miškovec). Oba pomníky byly postaveny z darů a podporou místních občanských spolků, místních samospráv slovenské národnosti a přátelského kruhu Bohemia v Maďarsku.

Hlavním iniciátorem a organizátorem akcí byl Béla Havasi zástupce Spolku Bohemia v Miskolci, který se seznámil s literární tvorbou Němcové v Praze, kde pracoval v osmdesátých letech a doma se rozhodl, že nechá postavit různé památky po stopách B. Němcové, aby i dnešní občané poznali, co prožila a jak viděla česká spisovatelka tuto krajinu v 19. století.

Třetí připomínkou bude v příštím roce vysazení pamětního stromu (lípy) v parku zámku Edelény, kde Němcová také pobývala. *Eva Molnár, Budapešť*

Lásd: <http://www.cesky-dialog.net/clanek/7065-v-madarsku-odhalili-pametni-sloup-bozene-nemcove/>

Nők Lapja, 2015/14. április 1., 100. p. / Ezt olvassuk a héten című rovatban:

CSEH ÉTELEK – A Vnuk család konyhája
(Ganéshta Bt., 2015)

Amikor utazom valahová, a látnivalók mellett a kihagyhatatlan enni- és innivalókat is számba veszem. Csehországban jó dolgom van, mert minden jöhet: szeretem a tipikus káposztás, sok húsos, köménymagos ízvilágát, rajongok a lahúdkyk és cukrárenek választékáért, az egyenes kifliért, a cseh sörért és mindenekfelett a knédliért. Sokszor megpróbáltam már a saját konyhámban is rekonstruálni egy-egy klasszikus cseh fogást, jól is sikerültek, de valami még hiányzott. A Vnuk család szakácskönyvében minden benne van, amit otthoni körülmények között is szívesen elkészítek. Megnyugtató, hogy knédliből többféle recepttel szolgálnak, és hogy a főételek, valamint desszertek mellett olyan rendkívüli fogások is szerepelnek benne, mint a krumplis lángos, a brynzás szendvicskrém vagy a ragacs hagymásan. *(Jónap Rita)*

BARÁTAINKRÓL, BARÁTAINKTÓL

BRAZÍLIÁBÓL

Patrícia Bretas brazil zongoraművész barátunk 2016. október 3-án ismét vendégünk lesz. Újabb európai turnéját Budapesten kezdi a Bohemia Baráti kör közvetítésével az Óbudai Társaskör évadnyitó koncertjével. Patrícia 2004 óta többször fellépett itt *Jaroslav Šonkský* cseh–svéd hegedűművész barátunkkal, majd 2014-ben szóló zongoraesttel tért vissza, 2016-ban pedig honfitársával, *Josiane Kevorkian* zongoraművésszel érkeznek, akivel klasszikus és kortárs zeneszerzők egyes szerzeményeit különleges négykezes feldolgozásban adják elő.

A Bretas–Kevorkian Duó (<http://www.riomusica.org.br>)

CSEHORSZÁGBÓL

A **Mezinárodní český klub** (MČK, Nemzetközi Cseh Klub) és az általa kiadott **Český dialog** című, külföldi cseheknek szóló internetes magazin, illetve élettői: *Eva Strážovská* alapító és főszerkesztő, *Martina Fialková* szerkesztő barátaink 2015-ben is rendszeresen küldték híreiket, köztük helyet adtak a Bohemia BK szóló tudósításának is B. Němcová emlékoszlop-avatásáról *(Lásd még: 12. oldal!)*.

2009-ben indított és a KAM Stúdióval forgatott **České kořeny** (Cseh gyökerek) című dokumentumfilm-sorozatuk minden eddigi darabját (Svédország, Svájc, Bécs) 2015-ben a Cseh Televízió négy ismétlésben levetítette, de bemutatták az érintett országok nagykövetségein, Cseh Centrumaiban, cseh honfitársi közösségek rendezvényein. Elkészült a 4. folytatás is a Kanadában élő csehekről, melyet 2016-ban mutatnak be Prágában.

Lásd még: <http://mck.cesky-dialog.net/o-mezinarodnim-ceskem-klubu;> www.cesky-dialog.net

A szerkesztőség postaládájából

feladó: **Gyurkó Györgyné** <ssarolta@t-online.hu>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2015. december 21. 9:03

Kedves Éva!

Köszönöm az egész évi lelkes tájékoztatást, és a Baráti Társaság Vezetőségének és Tagjainak kellemes Karácsonyt, boldog és békés Új Évet kívánok
Gyurkó Györgyné Sári

feladó: **Patrícia Bretas** de Oliveira da Rosa

<patbretas@globo.com>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2015. december 24. 1:10

Dear Eva, dear friends!

Despite of all the world crisis, we do believe that it is possible to be live in love and peace, and thanks God He sent to Earth His Son, our savior.

I think the world is not worse because there are believers.

So, Merry Christmas for us all!

We love you.

Many kisses,

Patrícia

feladó: **Georgina Heraclides**

<georginaheraclides@gmail.com>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2015. december 24. 13:44

Kedves Éva, sokszor irigykedve olvasom a nagyszerű programjaitokat a távolból, ha közelebb lennék többön részt vennék! Kívánok nagyon szép Karácsonyt a velice uspěšný a hezký nový rok!

S pozdravem

Georgina Heraclides

feladó: **Jaroslav Pospíchal** <vmj.poppins@seznam.cz>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2015. december 29. 12:24

Vážená a milá paní Evo, ve stále ještě letošním roce jsme se chystali Vás navštívit v Budapešti. [...] Mezi důvody proč se nepodařilo zrealizovat náš záměr byla mimo jiné [...] moje vytížení s právnickým krokem přechodu z občanského sdružení na Spolek [...] Ale nyní už mám vše vyřešeno – podařilo se mi za angažovat do funkcí nové, mladší lidi, zrehabilitovat naše www stránky. (Byli jsme i v celostátní televizi v pořadu Cyklotoulky – na našich www stránkách máme odkaz na tento pořad. Já osobně si vážím toho, že jsem moderátorovi řekl, že: „Alfons Mucha namaloval více jak šest stovek plakátů, ale je dva cyklistické, z toho jeden ten hezký máme na dresu“ a Standa Bartůšek to doslovně zopakoval v pořadu.) Pro jistotu zasilám ještě adresu www stránek – **cykloklub-ivance.cz** [...] vyslovuji přání všeho nejlepšího v novém roce a přesvědčení, že v novém roce se určitě k naší radosti uvidíme.

S pozdravem, Jaroslav Pospíchal

tajemník klubu Cycles Perfecta Ivančice

feladó: eva molnarova <molnarova111@gmail.com>

címzett: **Mirko Knjižek** <mirko.knjizek@gmail.com>

dátum: 2016. január 11. 13:11

Mily Mirko,

dostali jsme Vasi knížku o deseti letech České besedy obce Lipovlany. Děkujeme Vám všem za to mockrát, opravdu je hezká publikace na vzpomínku! Gratulujeme a přejeme Vám další deset let z úspěchů v životě České besedy!

S srdečným pozdravem z Budapešti

Eva Molnárová, Ottó Zachár, Ilona Goldmannová, László

Polgár a další z Přátelského kruhu Bohemia

feladó: **Mirko Knjižek** <mirko.knjizek@gmail.com>

címzett: molnarova111@gmail.com; zachar.otto@chello.hu;

ilonagoldmann@yahoo.com; polgar.laszlo@bookline.hu

dátum: 2016.01.11. 20:35

Jsem rád, že jste dostali naši Monografiji, a je tam taky něco i od vas. Pěkný pozdrav, a těším se na další spolupraci.

Všem pěkný pozdrav z Chorvatska.

Mirko

feladó: **Martina Fialková** <m.fialkova@centrum.cz>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2015. december 23. 15:10

Vážení a milí,

děkuji Vám za všechna krásná setkání v tomto roce, at' už jsme se potkali kdekoli doma či ve světě. Klidné a láskou naplněné Vánoce a PF 2016

Martina Fialková

www.cesky-dialog.net

www.ceskekoreny.cz

www.jaroslavsonsky.com

feladó: **Eva Strížovská** <strizovska@seznam.cz>

címzett: molnarova111@gmail.com

dátum: 2015. december 30. 10:11

Vážení,

přeji Vám všem moc pěkný rok 2016, hlavně zdraví a pohodu. Sobě přeji, abyste se někdy podívali na www.cesky-dialog.net – teď alespoň na naše přáníčka, jinak se podívejte až po novém roce, kdy bude ČD trochu změněný, snad více čtivý a zajímavý. [...] Pokud o něco budete mít zájem (za symbolickou cenu), napište nebo zavolejte. Mám k máni ještě:

Texas II (anglicky a česky dohromady); Velké pláně (ang-

licky a česky dohromady); Mezi našimi v Klokánii (česky); Všechny Moje Ameriky. I. Cali (česky); Český kalendář 2016 (150 Kč); České kalendáře různých min. let (50 Kč). [...] na leden připravuji anketu o tom, co se Vám líbí a nelíbí. A nakonec, prosím napište mi, jestli chcete nějaké informace (zhruba jednou za měsíc) dostávat či nikoliv, budu to respektovat.

S hezkým pozdravem
Eva Střížovská
www.cesky-dialog.net
+420-739-091-057

In memoriam...

2015. március 23-án a Farkasréti temetőben búcsúztatták családtagjai, ismerősei és irodalmi társai, barátai **Bárdos Attila** régebbi tagtársunkat, Bohemia-túránk, báljaink vissza-visszatérő vendégét, aki matematikusi, számítástechnika-oktatói, szakkönyvírói tevékenységén túl az utóbbi másfél évtizedben költői pályára lépett. 74 évesen távozott a földi világból, verses kötetekkel hagyva hátra névjegyét irodalmi körökben (bajai Sűgő Kör, Józsefvárosi Irodalmi Kör). Legutóbb 2016. január 16-án, a Virányosi Közösségi Házban költői esten idézték fel verseinek és Bíró Ida grafikus-illusztrátor képeinek gondolatvilágát. (mé)

Emlékére álljon itt is saját verse:

Bárdos Attila: Gemmák

Madárnak álmodtam magamat én.
Szelekkal repültem, vonzott a fény.
Alattam hegyek és zord tengerek,
felettem az ég és az istenek.
Csillagot szemeztem: búzamatot.
Holdra szálltam. Hittem, hogy mindent tudok.
És visszaszálltam mégis, hogy ember legyek,
mert vártak a titkok, könnyek, s a kételyek.

(Tangens: Kettős végtelen. Napkút, 2011)

2015. november 30-án Prágában elhunyt **Dana Gálová**, neves cseh műfordító, magyar filológus, Esterházy Péter, Márai Sándor, Kertész Imre, Bibó István könyveinek több szakmai díjjal elismert, kiváló cseh közvetítője. Gazdag műfordítói tevékenységé-

ért, a magyar kultúra csehországi népszerűsítéséért és terjesztéséért, valamint a cseh-magyar kulturális kapcsolatok ápolása terén szerzett érdemeiért 2006-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjét is megkapta. 55 éves volt. Tizenöt évig küzdött egy ritka, súlyos kórral (ALS), de mindvégig, az utolsó leheletéig dolgozott családja gondoskodó körében. „Sosem jutott eszembe azt kérdezni:

miért pont én? A természetes kérdés számomra úgy hangzik: miért ne éppen engem találhatott volna el [ez a betegség]?” – tette föl önmagának a kérdést a Respekt című hetilapban az év augusztus 1-jén megjelent, hallatlan lelki-erőről tanúskodó beszélgetésben. Őszintén és kendőzetlenül, sőt humorral vallott élete átrendeződéséről, elmélyült kapcsolatokról, a családi és emberi hálóról, a mindennapi gondozásról, az általa sexinek tartott magyar nyelv és irodalom iránti vonzalmáról. Mindez idő alatt végig csodálatos párt alkotott férjével, Gál Jenő barátunkkal, aki a prágai Károly Egyetem magyar szakán irodalmat oktat, 2003 és 2009 között pedig a budapesti Cseh Centrum igazgatójaként pezsdítette a cseh–magyar kulturális kapcsolatokat. A család, a barátok, a fordítói társadalom, az olvasók gyászában mindnyájan osztozunk. Dana emlékét rajtuk kívül maradandó könyvek őrzik tovább. (mé)

Lásd még: <http://www.respekt.cz/tydenik/2015/32/nikdy-jsem-se-neptala-proc-ja>

Lapzárta után érkezett: 2016 februárjában elhunyt **Katócs Erika** és **Kovács B. Ágnes** barátunk. Emléküket megőrizzük!

Václav Havel

ANTIKÓDOK

(I)

é n
é n
é n
é n
é n
é n
é n
é n
TE

élet élet élet
élet élet élet
élet élet élet
élet élet élet
élet élet élet élet élet
élet élet élet élet élet
élet élet élet élet élet
élet élet élet élet élet
élet élet élet élet élet
élet élet élet élet élet
élet élet élet élet élet
élet élet élet élet élet
élet élet élet élet élet
élet élet élet élet élet
élet élet élet élet élet

ANTIKÓDOK

(II)

É
É
É
É
É ----- n
É
É
É
É

kisebbségi komplexus

G. Kovács László fordítása

Belső borítóinkon:

A Concordia 2010 alkotásaiból

A Concordia 2010 művészeti társaság a Csehországban élő magyar vagy magyar gyökerű képzőművészek csoportosulása. 2000 óta létezik és formálódik, amikor először mutatkozott be a Prágai Magyar Kulturális Központban. A nem állandósult, de mindig egységes csoportot főképpen a közös gondolatok, mentalitás és művészi érdeklődés kötik össze, s nem utolsó sorban az a sajátos helyzet, hogy miközben otthonosak a cseh környezetben, alkotásaikban jelen vannak vállalt és őrzött magyar gyökereik. Több közös kiállításon vettek részt Csehországban, Szlovákiában és Magyarországon. Legutóbb a 2015-ben jubiláló csoport kilenc tagja mutatta be szobrászati, grafikai, festészeti munkáit a Prágai Magyar Napok rendezvénysorozat keretében, melyet a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége (CSMMSZ) szervezett. A kiállítást a prágai Magyar Intézet Pincegalériájában láthatta a közönség 2015. október 14. és december 9. között. –A szerk.

A tizenöt éves Concordia 2010 prágai kiállításának résztvevői 2015-ben:

ANDREJ NÉMETH ENDRE festő, szobrász, iparművész
GÁL ATTILA fest, rajzol, grafikával foglalkozik, zenél és ír

HAJNAL MIHÁLY grafikus, festő

KUTAS ÁGNES báb- és díszlettervező, könyvillusztrátor és zenész

LŐRINCZ ZSUZSA grafikus, festő és szobrász

PLÁTKOVÁ-ORSZÁG VERONIKA grafikus, szobrász

STIRBER PÉTER restaurátor és festő

STRUHÁR BOGLÁRKA festő

ŠTEFUNKOVÁ SZABÓ ERZSI grafikus, festőművész

A Concordia 2010 további művésztagejai:

BLASKOVICS ÉVA rajzol, illusztrál, textillel foglalkozik
KOPASZ VIKTOR digitálisan átdolgozott, anilinfestékekkel színezett fotografiai naplókat készít

REMÁK BÉLA grafikus és fotográfus

SERBÁK ZSUZSA iparművész, formatervező

SZILVA EMŐKE szobrász

A Concordia 2010 csoportos kiállításai:

2000 Magyar Kulturális Központ, Prága

2001 Limes Galéria, Révkomárom; Dunaszerdahely; Budapest

2010 Magyar Kulturális Központ, Prága

2011 Torony Galéria, Mělník; Limes Galéria, Révkomárom; Zsinagóga, Zalaegerszeg

2012 Ráday utcai Könyvesház, Budapest; Erdős Renée Ház, Budapest; Důl Michal, Ostrava

2014 57. Bezruč Fesztivál, Opava

2015 Magyar Intézet, Prága

Fotó: Molnár Éva

Stirber Péter: A Dunánál I. (olaj, vászon, 2015)

Lőrincz Zsuzsa: Pár (monotypia, 2015)

Struhár Boglárka: Pozsonyi ciklus (pelenka, kínai tus, 2014)

Kutas Ágnes: A kétarcú nő, vagyis a paradicsom megeléje (monotypia, 2013)

Gál Attila: Modern űrkutatás pajorral (farostlemez, akril, 2015)

Plátková-Ország Veronika: Esés (textil, polisztirol, fém, 2011)

Stirber Péter: A Dunánál II. (olaj, vászon, 2015)

Lőrincz Zsuzsa: Ablak (vegyes technika, rajz, 2012)

Hajnal Mihály: Velencei karnevál (pasztell, 2009)

BERNARD *Beer*

ČESKÉ PIVO

FOGYASSZA FELELŐSSÉGGEL!